

www.politikin-zabavnik.rs

ПОЛИТИКИН

БИХ	2.40	КМ
Македонија	75.00	ДЕН
Slovenija	2.09	EUR
Sverige	28.00	SEK
USA	3.50	USD
Hrvatska	15.00	KN
Црна Гора	1.20	EUR

ISSN 0032-339-X

PRINTED IN SERBIA

ЗАБАВНИК

22.5.2009. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА LXXI • ЦЕНА 99 ДИНАРА • БРОЈ 2989

СТРИП

ТАЈНА САМСАРЕ

СЛИКА

ВРЕДИ 1000 РЕЧИ

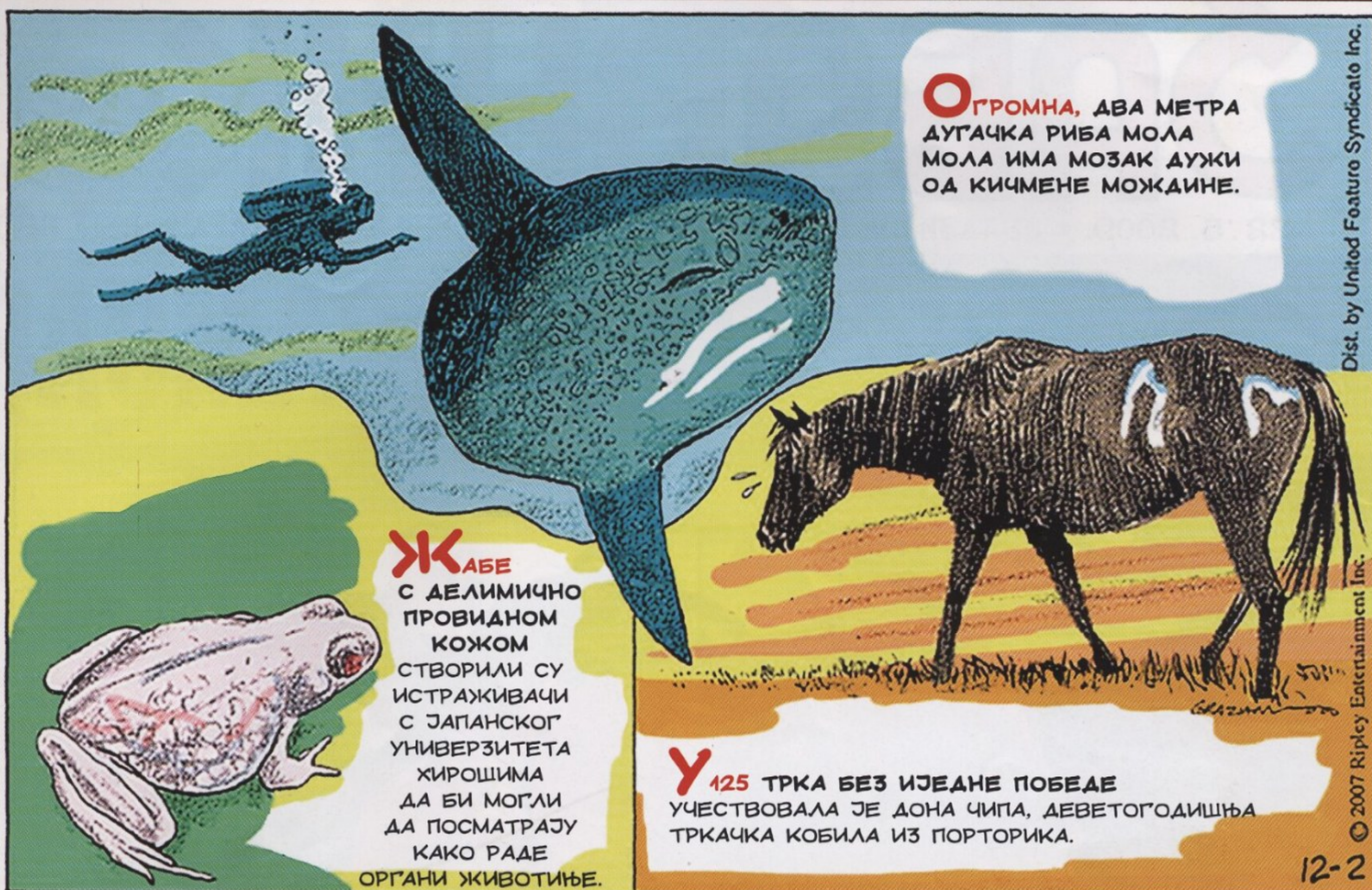
СВЕ
ЖАБЕ СРБИЈЕ

ПОД НОГАМА
ПРОЛЕЋА

КАД ЈЕ ШОЛЕ
ДАО ГОЛ БЕАРИ

За све од 7 до 107!

ОГРОМНА, ДВА МЕТРА ДУГАЧКА РИБА МОЛА МОЛА ИМА МОЗАК ДУЖИ ОД КИЧМЕНЕ МОЖДИНЕ.

ЖАБЕ С ДЕЛИМИЧНО ПРОВИДНОМ КОЖОМ СТВОРИЛИ СУ ИСТРАЖИВАЧИ С ЈАПАНСКОГ УНИВЕРЗИТЕТА ХИРОШИМА ДА БИ МОГЛИ ДА ПОСМАТРАЈУ КАКО РАДЕ ОРГАНИ ЖИВОТИЊЕ.

У 125 ТРКА БЕЗ ИЈЕДНЕ ПОБЕДЕ УЧЕСТВОВАЛА ЈЕ ДОНА ЧИПА, ДЕВЕТОГОДИШЊА ТРКАЧКА КОБИЛА ИЗ ПОРТОРИКА.

Dist. by United Feature Syndicate Inc.

© 2007 Ripley Entertainment Inc.

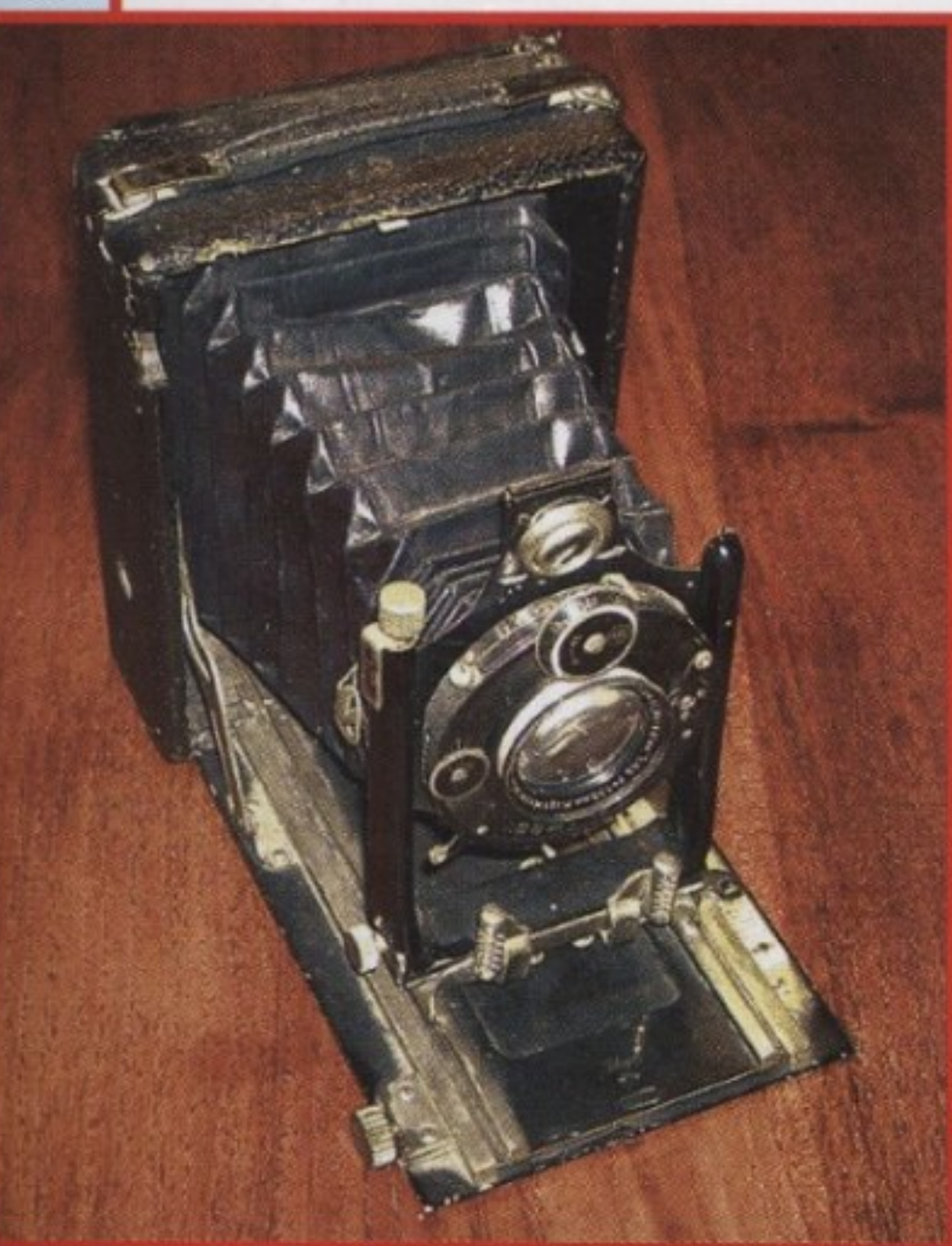
12-2

ЈЕСТЕ ли већ чули да...

... у Кеопсовој пирамиди у Гизи има сто пута више камена него у згради Емпајер стејт билдинг у Њујорку ■

... први применљиви фотоапарат био је тежак 23 килограма ■

... маларични комарац најсмртоноснија је животиња на планети. Преноси маларију, болест од које годишње умре од два до четири милиона људи ■

... зидови дисајних путева прекривени су хиљадама ситних длачица које штите плућа од бактерија и прашине ■

... начин израде неких врста старих ратничких оклопа код Кинеза био је заснован на систему преклапања крљушти код животиње оклопника ■

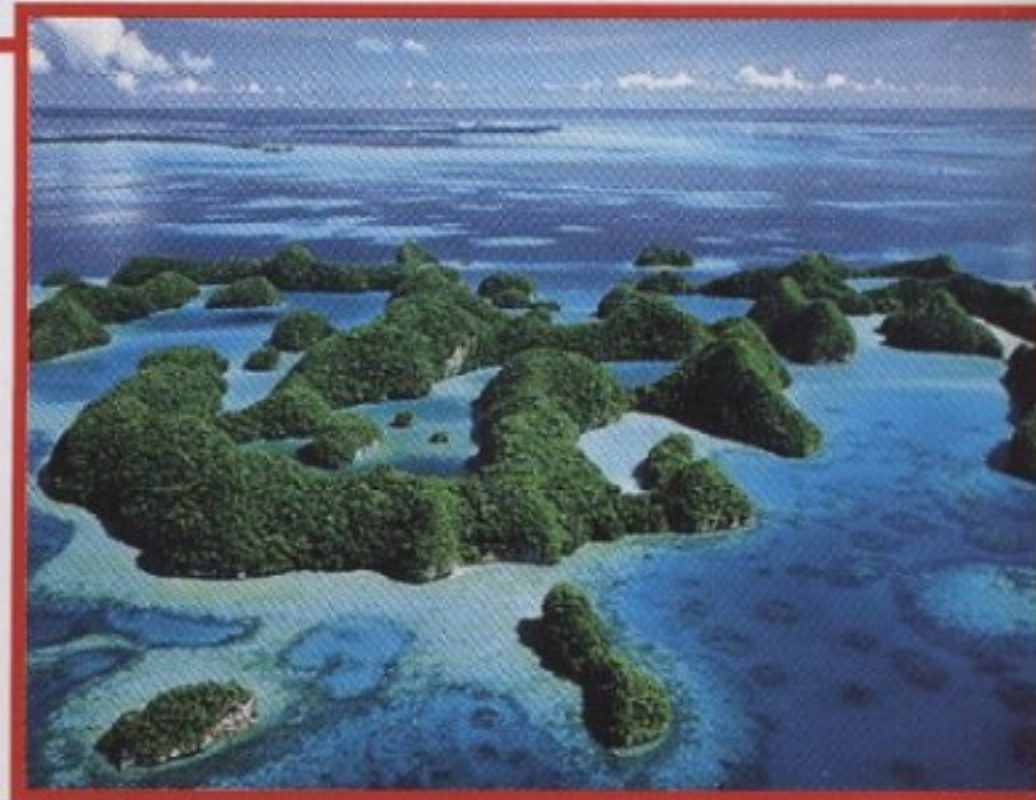
... више од 60 одсто површине Земље прекривено је водом дубљом од 1,6 километара ■

... оловке с графитним „срцем“ попут ових какве данас знамо, први пут су произведене у Енглеској 1565. године ■

... сваки од безброј молекула ваздуха којим је испуњен балон креће се брзином млазног авиона ■

... једна врста паука из рода Динопис има очи деветнаест пута осетљивије од људских ■

... пена за бријање заправо је колоид – честице гаса распршене у течности ■

... Република Палау, позната и као Балау, састоји се од више од 200 острва у западном делу Тихог океана, има површину од око 460 квадратних километара и броји нешто више од 20.000 становника ■

... тло Скандинавије било је спуштено услед тежине леденог покривача из последњег леденог доба. Након што се ледени нанос отопио, копно се постепено издизало и данас, 10.000 година касније, подиже се за центиметар годишње ■

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

КАКО ЈЕ БИТИ УДАТА ЗА
СУРОВОГ ВИКИНШКОГ РАТНИКА
КАО ШТО ЈЕ ХОГАР?

МОРАМ ДА
ПРИЗНАМ...

...ПРИЛИЧНО
НЕПРЕДВИДИВО!

НЕЗАБОРАВАН ЈЕ ХОГАРОВ
ПОСЛЕДЊИ ПОХОД НА ЈЕДАН
ЗАМАК У ЕНГЛЕСКОЈ!

ШТА СЕ
ДОГОДИЛО?

ЈЕДАН ОД ЧЛАНОВА
ПОСАДЕ МИ ЈЕ
ИСПРИЧАО...

ТАМАН КАД СУ СТИГЛИ ПРЕД ЗАМАК,
ХОГАР ЈЕ НАРЕДИО ПОВРАТАК КУКИ!!!

ЗАШТО ЈЕ
ТО УРАДИО?

ЗАБОРАВИО ЈЕ СВОГ
МЕДУ АМАЈЛИЈУ!

CHRIS
BROWNE
5-17

НАШИ ВЕЛИКИ ДОБРОТВОРИ САВА ПОПОВИЋ ТЕКЕЛИЈА

Био је први наш
доктор права,
оснивач
Текелијанума,
задужбине
за школовање
сиромашне деце,
председник
Матице српске,
добротвор,
племић, трговац
и ктитор. Име му
је Сава Поповић,
али је познатији
као Сава Текелија,
како се
представљао
и његов деда
Јован Поповић,
банатски племић
и ратник

ИЗ ЉУБАВИ МИЛОМЕ РОДУ

Сава Текелија
на недавно
нађеном портрету

Сава Текелија рођен је 1761. године у Араду, у Банату, а умро 1842. године у Пешти. Основну школу завршио је у родном Араду, тадашњој Хабзбуршкој монархији, а данашњој Румунији. Гимназију је учио у Будиму, а права дипломирао у Пешти. Годину дана по завршетку студија постао је Doctor juris „не само от Србаља, него и от Маџара”. Историчари су забележили да је био први Србин доктор права који није био професор универзитета. Докторску тезу написао је и одбранио на латинском језику и касније објавио као књигу. Незадовољан својим утицајем повукао се из угарске државне службе и више пажње посветио свом народу. Није му била страна замисао да себе види на челу ослобођене српске државе, а размишљао је и о уједињењу Јужних Словена којима би био на челу.

Као пријатељ и присталица Доситеја Обрадовића, Сава Текелија је

схватио да је образовање младих генерација покретач развоја српског друштва, па је одлучио да оснује задужбину за ту намену. Био је то чувени Текелијанум, основан 1838. године у Пешти с циљем да школује сиромашне и најбоље српске ђаке и студенте из свих крајева где су живели Срби. Била је то прилика за пружање подршке просвећивању Срба који су насељавали крајеве северно од Сремских Карловаца и Новог Сада до Сентандреје и Пеште. Сматра се да је – после настанка првог позоришта, 1812. године, и Матице српске, основане 1826. године – Текелијанум трећа званично најважнија установа Срба у Угарској.

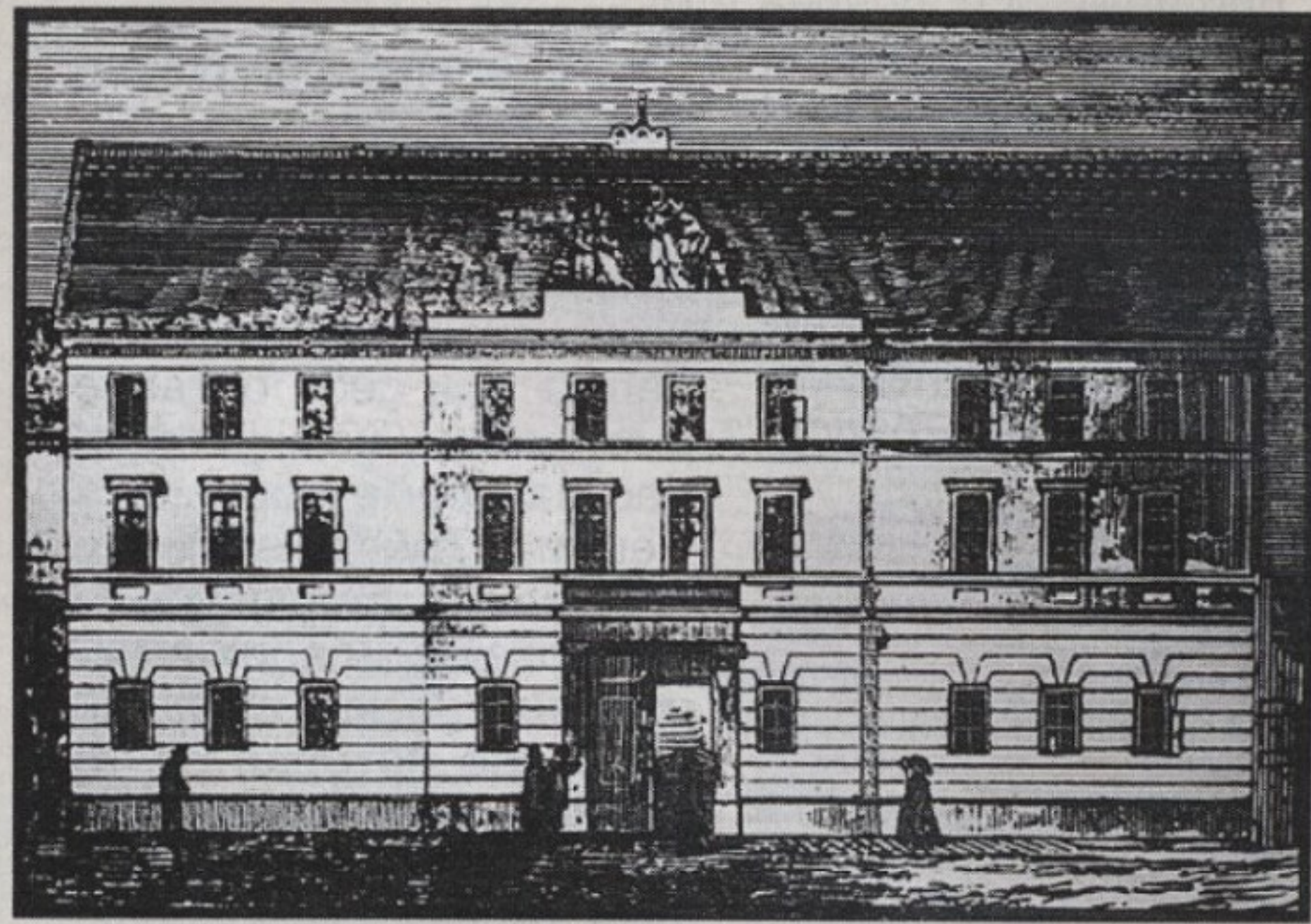
Против Вука

„Из једне једине љубови миломе ми роду”, како је говорио, Сава Текелија је 1838. године за 50.000 форинти купио трошну, али велику кућу надомак српске цркве у Пешти, у улици Великог крста број 276, данас Вереш Палне. Кућу је дао Матици српској „на сохрањеније, содержаније и надсмотреније” (на чување, одржавање и надзор), а од ње је заузврат затражио да се не приклони новотаријама у језику и књижевности, посебно оним везаним за реформу Вука Стефановића Караџића.

Касније је Текелијанум обухватао девет кућа у Араду, једну зграду у Пешти, као и 28 јутара земље. У почетку је у дом примљено дванаест питомаца којима је био обезбеђен стан, огрев, послуга, по три фунте лојаних свећа за семестар и по стотину форинти за храну и универзитетске таксе. Историчари су забележили да је надзор над ученицима обављао лично Текелија. Водио је бригу о сваком питомцу, куповао неопходне ствари, а неки тврде да је својеручно пунио сламарице и увече закључавао ка-

пију. Убрзо је Текелијанум постао стециште интелектуалних снага, па су га савременици одмичла називали „Пантеоном”. Хроничари су сведочили да су се управо ту зачеле бројне духовне замисли и подухвати, па и она да

академије наука, Радивој Кашанин, светски познат српски математичар, Марко Малетин, уредник Летописа и секретар Матице српске, Вељко Петровић, књижевник и председник Матице српске, Лазо Томановић, пу-

Стари Текелијанум и, доле, данашњи изглед грађевине у Будимпешти.

пештанска и појунска омладина штампа књигу својих стихова. О томе су, забележено је, бринули Светозар Милетић и Јован Ђорђевић. Под насловом „Славјанска књига”, 1847. године појавио се својеврсни песнички, али и политички манифест ондашњих напредних Срба. Већ наредне године, на темељу ове књиге, осморица угледних „текелијанаца” определила су пештанско-будимску омладину за идеје Вука Караџића.

Један од надзорника Текелијанума био је и познати српски песник Јован Јовановић Змај који је у то време завршавао студије медицине. У овом познатом стецишту српске интелектуалне елите боравили су, између осталих, Богдан Гавриловић, потоњи ректор Београдског универзитета и председник Српске краљевске

блициста и председник владе Црне Горе. У Текелијануму је три године становао Никола Тесла, као и песник Лаза Костић који је „текелијанцима” 1860. године помогао да оснују културно друштво „Преодница” које је деловало све до 1876. године да би, четири лета касније, било

СВЕСТРАНОСТ

Хроничари су забележили да је Сава Текелија, осим што је био велики добротвор српског народа, био и врло свестран човек. Наводе да је био прави полиглота, да је свирао флауту, али да му је основна струка било право. У књижевности је оставио трага својим „Мемоарима” који су, како наводе стручњаци, занимљивији као сведочанство доба у ком су настајали него као уметничко дело. Забележено је да се Текелија читавог живота залагао за бољи положај Срба у Угарској и њихов просветни и културни напредак. Недавно је Матица српска из Новог Сада објавила његову докторску дисертацију коју је написао и одбранио на латинском језику ■

основано ново, под називом „Коло младих Срба”.

Помагао и Мађаре

Између два светска рата Текелијанум није радио пуном снагом, да би у току Другог светског рата школовао тридесетак питомаца, при чему је половина имала стипендију. Ипак, време после Другог светског рата Текелијануму је нанело најтежи ударац. Кад је 1952. године зграда национализована, Текелијина задужбина привремено је престала с радом.

ГРОБ У АРАДУ

Сава Текелија умро је 1842. године у Пешти, а гроб му се данас налази у цркви Светог Николе у Араду. На источној капији црквене порте сачуван је натпис од кованог гвожђа који говори да је 1819. године Сава Текелија ту капију даровао цркви. Чланови његове породице управљали су црквом до 1844. године, све док им се није угасила мушка лоза. Године 1861. одржана је прослава стогодишњице рођења великог српског добротвора кад је, поред неколико објављених књига њему у част, искована и пригодна медаља с ликом Саве Поповића Текелије ■

Ипак, у другој половини деведесетих година, тачније 1996. године, мађарска власт донела је одлуку да се, у поступку денационализације, половина зграде врати Будимској епархији Српске православне цркве. Враћено је око 8600 квадратних метара. То је омогућило обнову задужбине Саве Текелије.

У згради Текелијанума била је смештена и Матица српска све до пресељења у Нови Сад 1864. године. Она је, иначе, управљала Текелијанумом од његовог оснивања до 1878. године кад ју је власт приморала да управу над задужбином

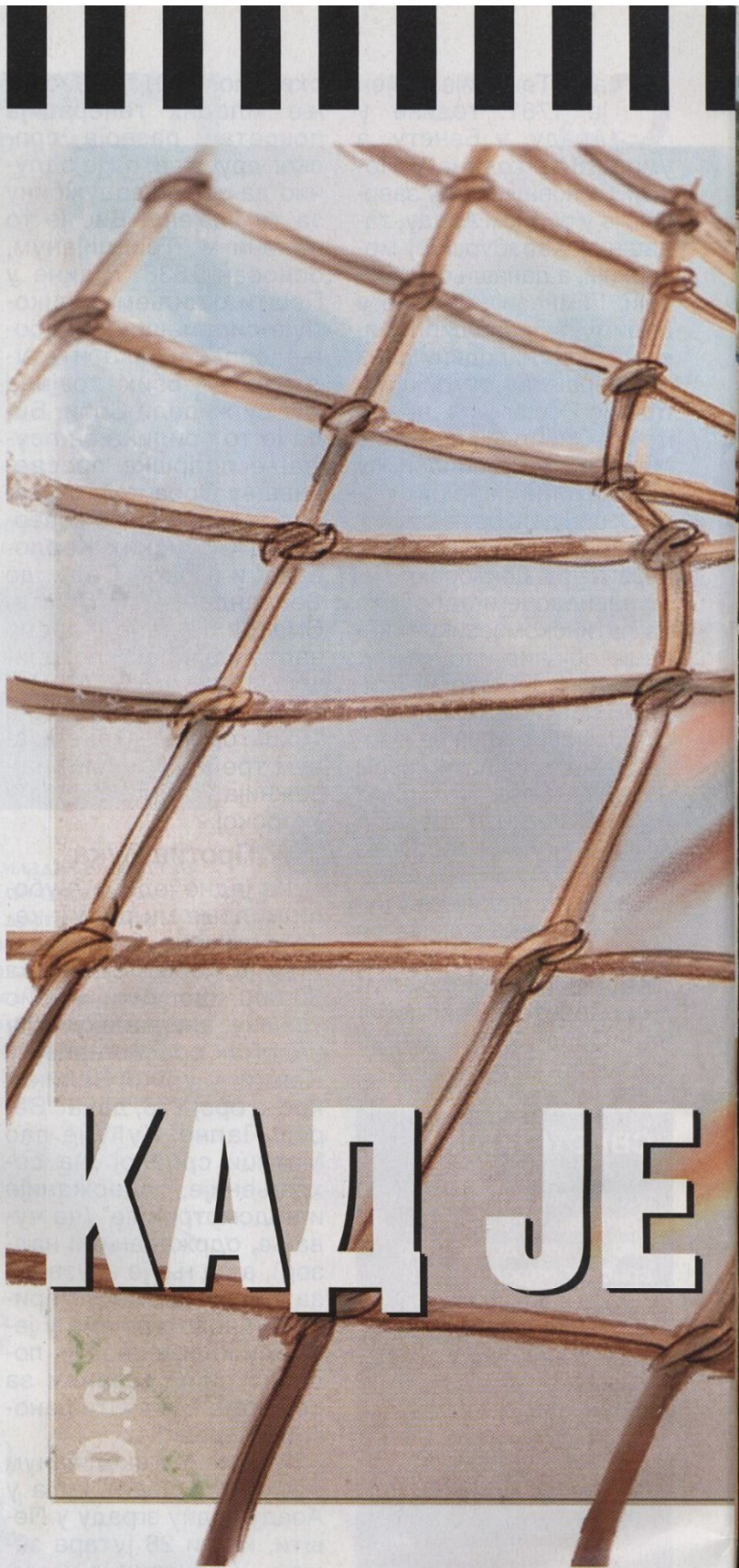
уступи Српској православној цркви у Пешти. Од 1902. године о задужбини Саве Текелије старао се српски народно-црквени саборски одбор. Духовни надзор, укључујући и избор питомаца, припао је посебно именованом телу под називом Патронат.

У Текелијиној задужбини, осим интерната за студенте, био је предвиђен и простор за Матицу српску, док је приземље било намењено штампарији. Текелија је и себи оставио једну собу у којој је одседао за време боравка у Пешти. Текелијанум је временом постао основ за школовање младих и даровитих српских студената, а као потврда за то служи и податак да је само у раздобљу од 1838. до 1914. године у њему боравило и школовало се око 350 ученика и студената.

Сава Текелија несебично је помагао српски, али и мађарски народ, тако да је с разлогом сматран једним од наших највећих добротинитеља свог доба. Без обзира на то што се није слагао с језичким реформама Вука Караџића, одвајао је средства за његове издавачке подухвате. Приличне суме поклањао је и Мађарској академији наука, као и Реформаторском колегијуму у Дебрецину. Матица српска га је 1826. године изабрала за почасног председника и на том месту остао је до смрти.

Умро је без потомства, разочаран неуспелим позним браком. Имања је оставио у добротворне сврхе желећи да се та средства усмере за школовање младих Срба у војној, инжењерској струци, за свештенички позив, као и за високошколске студије уопште. На жалост, после његове смрти 1842. године, те жеље споро су оствариване јер је његова удовица силним тужбама желела да задржи сву имовину. Томе се супротставила Матица српска и успела да добар део његове имовине сачува ■

Љиљана Миленковић

КАД ЈЕ

У јесен 1959. године сам, у свом Младеновцу, пошао у први разред основне школе и још нисам знао ни сва слова. Али, и данас се добро сећам с каквим узбуђењем смо мој нешто старији брат и ја, крај нашег радио-апарата марке „тесла”, слушали пренос тог меча. И како се чувени репортер Радио Београда Радивоје Рађа Марковић трудио да слушаоцима што боље дочара збивања у

том маратонском двобоју на терену ондашњег Стадиона ЈНА.

Љубим ти крампоне

А кад је легендарни Рађа, у пресудном тренутку, својим добро знаним промуклим гласом саопштио да је Шошкић, ударцем с беле тачке, савладао Беару, нашој срећи није било краја. После тога смо с друговима данима препричавали овај догађај.

ПОДНИКНИ
ЗАБАВНИК
22.5.2009.

БИЛО ЈЕДНОМ, ПРЕ ПЕДЕСЕТ ГОДИНА!

ШОЛЕ ДАО ГОЛ БЕАРИ

У част свог голмана, који им је подарио победу над највећим супарником, „партизановци” су срочили стихове, а „звездашима” је остало да стрпљиво чекају прилику за „освету”

Ускоро је у наше друштво стигао и слоган којим је неки анонимни стихотворац дао одушка својој радости. Тај хвалоспев био је замишљен као дијалог у коме Владимир Беара, непосредно пре извођења одлучујућег пенала, овако моли колегу из Партизана да не буде прецизан: „Аој, Шоле, љубим ти крампоне, / немој да ми даш гол!” А он му на то одговара: „Не-ћу, Владо, белог

ТРЕНЕР ЈЕ ПОБЕСНЕО

У књизи „Дерби” Драгише Ковачевића, објављеној 1995. године уочи стотог сусрета за бодове наша два најомиљенија клуба, дато је ово занимљиво Шошкићево сећање на меч чији је он био главни јунак:

Милутин Шошкић, из доба највеће репрезентативне славе (у Чилеу 1962).

„...Наши ривали имали су страхан тим. Пре сусрета били смо се уплашили да ћемо доживети катастрофу. На несрећу, већ у 4. минуту примили смо гол. Готово сви моји играчи су се окретали и као да су ме питали: шта сад? Рекао сам им: само наставите, добићемо их! Звезда је два пута водила, а ми смо други пут изједначили у 115. минуту. Тада се пришло извођењу пенала. Прво су шутирали играчи Звезде. Одбранио сам ударце Тасића и Мите Стојановића. Наш тренер Шпиц одредио је Ковачевића, Митића, Вукелића, Калоперовића и Звездана Чебинца. Договорили смо се да сви шутирају у десну страну, јер смо знали да се Беара баца у леви угао. Први је Калоперовић тукао, али улево и Беара је одбранио. Митић, Вукелић и Ковачевић су се држали договора и постигли голове. Резултат је био нерешен и од Чебинчевог пенала је зависило ко иде даље. Рекао сам му: 'Зeko, мораш да даш гол!' Био је блед. Притрчао је његов брат близанац Срђан: 'Бата Шоле, ја ћу.' Међутим, и он се уплашио... Узео сам лопту и решио да ја шутирам. Тренер Шпиц је викао са клупе да туче Звездан Чебинац. Одмахнуо сам руком: 'Ја пуцам!' Он се изнервирао и отишао у свлачионицу. Преварио сам Беару и ми смо победили. Утрчао сам у свлачионицу и рекао: 'Готово је.' Тренер је био бесан. Питао ме је: „Ко ти је одобрио да ти шутираш?!” Неколико тренутака касније осетио је да смо тријумфовали...” ■

Илустровао Дарко Гркинић

ОД ПЕЋИ ДО АМЕРИКЕ

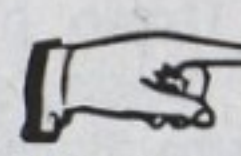
Милутин Шошкић, један од најбољих голмана у историји нашег фудбала, рођен је у 31. децембра 1937. године у Пећи. Фудбал је почео да игра као дванаестогодишњак. У Југославији је цео играчки стаж провео на голу Партизана (од 1949. до 1966). За то време бранио је на 371 утакмици и четири пута је, с „црно-белима“, био шампион Југославије (1961, 1962, 1963. и 1965).

Врхунац каријере за Шошкића и његове другове из Партизана било је финале Купа европских шампиона за које су се они, као први југословенски тим, изборили у фудбалској сезони 1965/66. Пошто су претходно елиминисали: Нант (Француска), Вердер (СР Немачка), Спарту (ЧССР) и Манчестер јунајтед (Енглеска), „црно-бели“ су се, 11. маја 1966. године, у финалу састали с мадридским Реалом, који их је на бриселском стадиону „Хејсел“ победио 2:1.

Као интернационалац, Шошкић је у СР Немачкој био голман Келна (1966–1971) с којим је 1968. године освојио немачки куп.

У репрезентацији је дебитовао 11. октобра 1959. године. Тада је, у пријатељском сусрету с Мађарском у Београду (2:4), заменио Владимира Беару. Играо је у репрезентацији која је на Олимпијади у Риму 1960. године освојила „злато“, као и у селекцији која је исте године у Паризу била вицешампион Европе. Године 1962. на Светском првенству у Чилеу био је стандардни чувар мреже „плавих“ који су освојили четврто место. Опроштајни (50) меч за репрезентацију одиграо је у Београду, против Бугарске (0:2) 1966. године.

Од 1971. године Шошкић је радио као тренер. Седео је на клупи ОФК Београда, друголигаша Кикинде и био тренер голмана у Партизану. На позив Боре Милутиновића, тадашњег селектора репрезентације САД, уочи Светског првенства у тој земљи, 1994. године, Шошкић се прихватио посла тренера голмана. Од тада је 235 пута седео на клупи америчке фудбалске репрезентације, што је својеврстан рекорд. Пре две године заувек се вратио у свој Београд и Србију ■

 ми хлеба/само један – колико нам треба!”

Добро се сећам како су се „звездаши“ једили кад смо им декламовали ове стихове и нестрпљиво чекали прилику за сличну, вербалну, „освету“. Указала им се тек после четири године.

За дивно чудо, било је то након утакмице која је окупирала пажњу љубитеља фудбала широм света. Наиме, у част стогодишњице енглеског фудбалског савеза, на чувеном лондонском стадиону „Вембли“, 23. октобра 1963. године одигран је меч Енглеска – Тим света.

Телевизија је тај сусрет директно преносила па смо сви могли да уживамо у умећу фудбалских асова какви су онда били: Мур, Гривс и Чарлтон, на једној, и Сантос (Бразил), Копа (Француска), Еусебио (Португал) и Ди Стефано (Шпанија), на другој страни.

осам

Владимир Беара

Милутин Шошкић

Од југословенских играча тада је у селекцију највећих светских звезда фудбала био позван само Милутин Шошкић, чиме му је указана изузетна част. Уместо славног руског чувара мреже Лава Јашина, цело друго полувреме бранио је гол Тима света. Нажалост, у том делу игре Шоле је примио два гола, па су Енглези славили 2:1.

Иако су, посредством ТВ камера, сви могли да виде да су ти голови практично били неодбрањиви, већ после неколико дана

до нас „партизановаца“ дошла је, не баш вицкаста, доскочица којом су нам се „звездаши“ ругали. Она је, отприлике, гласила овако: „Хитлер није могао да упропасти свет ни за више од пет година, а Шошкићу је то успело за само 45 минута!”

Лик са чоколадица

Шалу на страну, било је заиста пријатно навијати за Партизан и фудбалску репрезентацију Југославије почетком шездесетих година прошлог века. Предвођени тренером Бобеком и капитеном Шошкићем на голу – коме су одлично асистирали Јусуфи, Васовић, Ковачевић, Галић и остали играчи – „црно-бели“ су тада три пута узастопно били прваци државе.

Истовремено, уз значајан допринос поменутих и још неких Партизанових фудбалера, репрезентација Југославије 1960. године освојила је златну медаљу на Олимпијади у Риму, а на првом Купу европских нација, касније преименованом у Првенство Европе, били су други. Две године касније (1962) били су четврти на Светском првенству у Чилеу. Овакве успехе фудбалски репрезентативци Југославије никада више нису забележили.

У то време, нама, ученицима нижих разреда основне школе, уз навијање и шутирање лопте, велико задовољство било је сакупљање сличица фудбалских љубимаца. До њих смо долазили купујући „чоколадице“ у којима није било ни трунке какаоа. То мало „благо“, у коме је једна од најцењенијих била сличица са Шолетовим ликом, увећавало се, смањивало, па и потпуно губило сразмерно власниковој вештини и срећи у играма „пар-непар“, „слика-бело“ или „тапке“, од које су нам често данима бридрили дланови ■

Јова Радовановић

НА РАМЕНИМА САИГРАЧА

У „Политици“ од 3. децембра 1959. године објављен је опширан извештај уредника спортске рубрике Љубомира Вукадиновића с те куп утакмице Партизан – Црвена звезда. У том тексту, под насловом „Шошкићев тријумф“, угледни новинар овако је описао завршницу меча на Стадиону ЈНА:

„То је био најдраматичнији тренутак ове гигантске фудбалске борбе: два голмана нашла су се један према другоме у омеђеном казненом простору. Два голмана – два аса: један је већ ветеран, играо је 60 утакмица за репрезентацију; други тек што је постао репрезентативац, а већ је капитен свог тима.

Двобој између њих двојице почео је оног тренутка кад је требало да једнаестерци одлуче који ће од два тима играти и даље у такмичењу за куп, а који ће испасти...”

У то време, пенали се нису изводили наизменично као данас, него је прво шутирала изабрана петорка из једног па онда из другог тима. У овом случају то су били играчи Звезде. Костић, Маравић и Спајић постигли су голове, а ударце Стојановића и Тасића Шошкић је успео да заустави.

Беара је после тога одбранио само шут Калоперовића, док су Митић, Вукелић и Ковачевић прецизно циљали. Зато је од последњег извођача пенала све зависило.

Вукадиновић је то овако описао: „Последњи стрелац био је Шошкић. Тако су се два голмана нашла један према другоме. Млади капитен Партизана бацио је голманске рукавице, обема рукама повукао гаћице нагоре и прибрано потрчао према лопти. Беара је очекивао да ће његов ривал гађати леви угао, али се преварио: лопта се нашла у мрежи.

Био је то потпун Шошкићев тријумф: одбранио је два једнаестерца и постигао гол који је његов тим одржао у такмичењу за куп. Зар је онда чудо што се зачас нашао на раменима својих другова” ■

ПОДТИКНИ
ЗАБАВНИК

22.5.2009.

ВАСИОНА У МАЛОМ ЦЕПУ

Беате и Оте Брахе бр-зоплети су донели одлуку. Сажаливши се што Јорген, Отеов брат, нема деце, обећали су да ће му дати свог прворођеног сина. Кад је 14. децембра 1546. године на свет дошао Тихо, Јорген је очекивао да испуне договор. Беате и Оте покушали су да се др-же пословице

„Обећање лудом радо-вање”. Ме-ђутим, кад су добили и другог сина, Јорген више није хтео да чека, на пре-вару им је отео прворо-ђенче. Млади родитељи би-ли су ван себе од бола, свим силама покушали су да вра-те сина. А онда су о свему добро размислили. Јорген је био богаташ, ако Тихо настави да живи са стрицем, смешка му се велико на-следство. И, тако, малог Тиха оставили су код Јорге-на, уверени да су донели ис-правну одлуку.

Ова несвакидашња „трам-па” омогућила је Тиху изу-зетне услове школовања. На наговор свог стрица (одно-сно – оца), Тихо Брахе запо-чео је студије права на Уни-верзитету у Копенхагену. Постао је студент кад је

*Младалачка
нейромишљеност
оставила је последице
– Тихо Брахе
је збој повреде
у двобоју имао
осакаћен нос.*

*У времену у ком је живео, био је толико
омиљен да су се крунисане љаве оћимале
за њејово друшћиво. Кад су му заћворили
враћиа у родној Данској, асћроном је моћиао
да бира земљу у којој ће насћавићии
да скида звезде с неба*

*Изглед
ојсерваћорије
на осћрву Хвен.*

Кобни двобој

Тихо Брахе је 1562. године на-пустио Копенха-ген и оти-шао на

имао само три-наест година. Да ли због то-га што је био исувише млад, или зато што је већ тада до-бро знао шта га (не) зани-ма, дечак је решио да ба-тали правне науке. Био је сасвим уверен да ће, боље од свих претходника, разоткри-ти тајне свемира. И, био је у праву.

студије у Лајпциг. Убрзо је почео да стиче глас велике астрономске звезде. Већ 17. августа 1563. године нагове-стио је другачији положај Јупитера и Сатурна, откри-ће које је било у нескладу с важећим мапама заснова-ним на Коперниковом уче-њу. Тихо Брахе отишао је још један корак даље и са-моуверено нагласио да су све астрономске мапе по-грешне и да ће он створити нову карту васионе. Био је то посао за цео живот, што се у случају Бра-хеа и подразу-мевало.

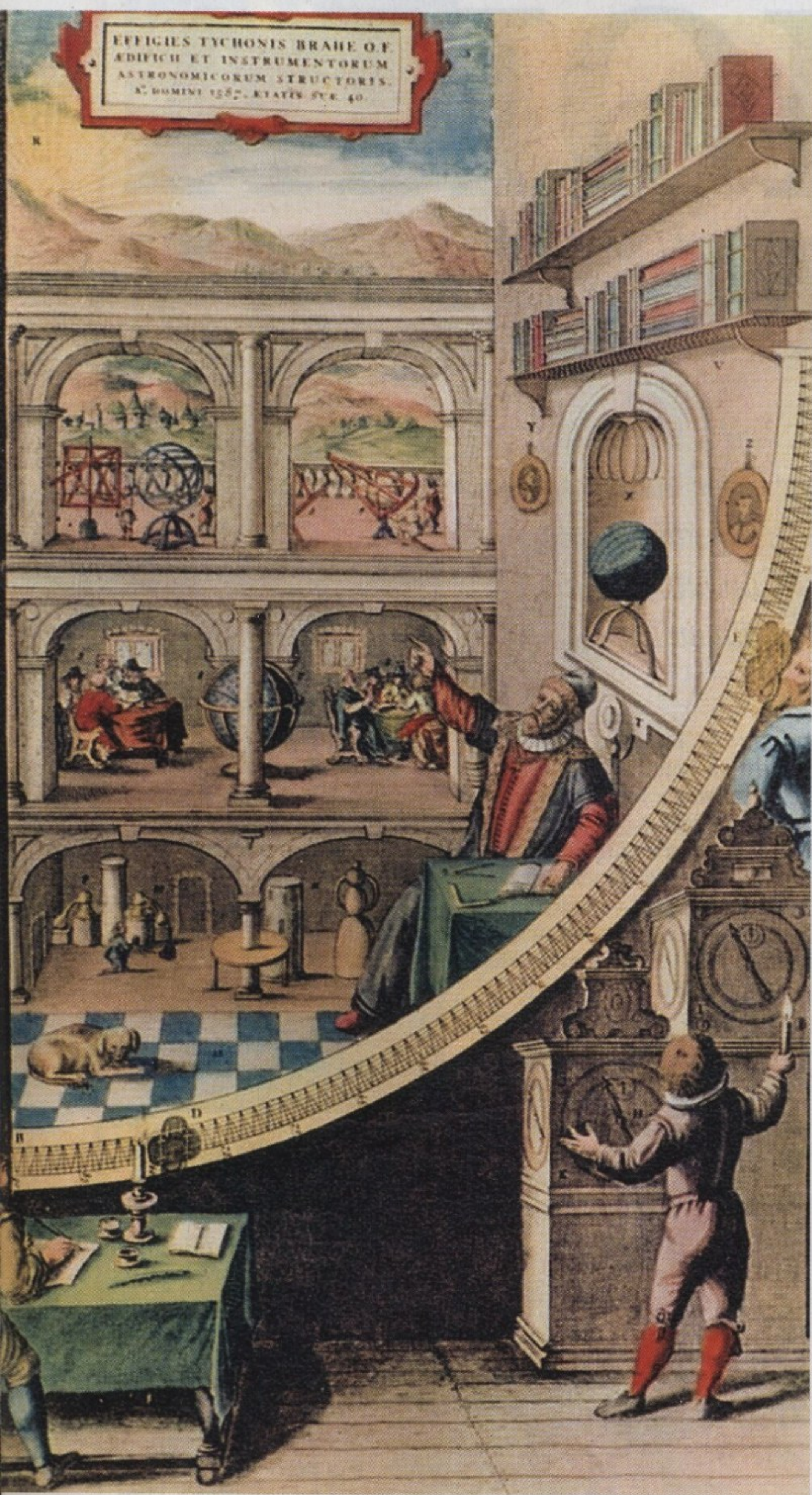
Чим је помислио да у Лај-пцигу ви-ше нема

*„Небески вайромеш” у коме је
Брахе први ућледао сућернову.*

шта да тражи, Тихо је пре-шао на Универзитет у Ро-стоку где је наставио студи-је математике и астрономи-је. Треба нагласити да је та-да имао тек двадесет година. Не мирећи се с тим да ико може да буде успешнији од њега, изазвао је на двобој студента Мандерупа Пар-сбјерга. Посваћали су се око тога ко је од њих двоји-це бољи математичар.

Верујући да су већи од живота, Тихо и Мандеруп договорили су се да укр-сте мачеве. Ни то им ни-је било довољно занимљив-во, па су додали још је-дан услов – бориће се под окрићем ноћи. После само не-колико мину-

Овако су Брахеови савременици приказивали његову чувену опсерваторију.

та, у ноћи једва осветљеној месечином, Мандеруп је, млатајући мачем, успео да докочи Тиха и да му одруби део носа. Тихо Брахе није се због тога много потре-сао, напротив. Пошто је био веома спретан, уз то и веома богат, од амалгама злата и сребра сам је направио део носа који му је недостајао.

И даље је, сад се поносно шетајући с металним делом носа, био загладан у звезде. И сам се изненадио кад му је једне ноћи синило нешто што до тада није схватао. Било је то 11. новембра 1572. године: приметио је јарко светло у сазвежђу Касиопеје, тамо где се до тада веровало да нема ниједне звезде. Тихо је наставио наредних неколико ноћи помно да по-

сматра ту загонетну појаву, данас познату као супернова. Већина астронома и даље се приклањала Аристотеловој доктрини да звезде постоје на одређеним местима још од самог настанка света. Да положај звезда може да се мења, што је заговарао Тихо Брахе, било је исто као да је неко тврдио да се небо обрушава на Земљу. Шокантно откриће: звезде, које су до тада биле постављене на неку врсту узвишеног и недостижног пиједестала, за данског астронома постале су обична небеска тела подложна променама.

Звездани замак

Иако су га у почетку појединци гледали с подозрењем, његово име убрзо се прочуло Европом. Брахеова звезда била је све блиставија. О његову милост отимале су се крунисане главе и молиле га да истраживачки рад настави у њиховој земљи. Дански краљ Фредерик II успео је да убеди славног астронома да ипак остане у родном граду. Обећао му је острво Хвен, надамак Копенхагена, и новца колико му треба да изгради опсерваторију већу од свих постојећих у свету. Тако је и било. Тихо је станицу назвао „Уранијенбург” по Уранији, грчкој музи астрономије.

Годину дана пошто је од краља добио дозволу да на острву Хвен створи своје астрономско царство, Тихо Брахе изненадио је научни свет још једним открићем. Године 1577. на небу је приметио комету за коју је доказао да се налази изван орбите Месеца. Оповргао је мишљење готово свих који су веровали да су комете маса запаљивог гаса заробљеног у Земљиној атмосфери. И ово откриће шокирало је Аристотелове поклонице уверене да је небо статичан и непроменљив простор.

Убрзо је „Уранијенбург” постао омиљено место где су се окупљале умне главе тог времена. За Брахеа то није било довољно. Наложено је да се изгради још већа опсерваторија коју је крстио „Стјернеборг” или, дословно преведено „Звезда-

ни замак”.

Осећао се заиста царски на острву Хвен. Све што је пожелео, остваривало му се. А оно што би замислио, ако је имао времена, сам је правио или су инструменте, по његовим нацртима, израђивали одабрани мајсто-

ЛОС У СОСУ

Тихо је морао да буде другачији од свих чак и кад се радило о избору кућног љубимца. Док други људи држе псе и мачке, дански астроном определио се за лоса.

Васиону је држао у малом џепу, али зато о правима животиња уопште није бринуо. Желећи да се отараси животиње која му је постала терет,

договорио се да је прода. Међутим, пре него што је прешао у руке новог власника, лос је завршио код неког неодговорног човека који га је од Брахеа узео на позајмицу. Кад је тај богаташ једне вечери приредио забаву, сви су уживали што је несрећној животињи уместо воде дао пиво.

Током вечери заборавили су на четвороножног госта који је тумарао по собама замка.

Нажалост, у једном тренутку лос је набасао на степениште, изгубио равнотежу и стропоштао се, полумивши ногу. Ништа није помогло, животињи није било спаса ■

ри. Небо је мерио и премеравао као да се ради о нечему што може руком да дохвати и опипа.

Кеплер је кривац?

Тихо Брахе није био само залуђени научник, знао је да се забави и да ужива у свим овоземаљским даровима. Убрзо се прочуо као ноторни алкохоличар који је уживао у приређивању разузданих пијанки и ноћних забава и чије су се догодовштине касније данима препричавале. Углавном се није раздвајао од дворске луде која му је, вероватно, помагала да га, кад исувише узлети, спусти на земљу.

Живот на Хвену био је сувише добар да би потрајао. После смрти краља Фредерика II, данска краљевска кућа одлучила је да стави тачку на новчану помоћ славном астроному. Постао је нежељени суграђанин и изгубио право да користи благодети дотадашњег живота.

Одлучујући се коју понуду да прихвати, Тихо Брахе определио се за Праг у коме му је гостопримство понудио владар Рудолф II. Уз помоћ младог помоћника, будућег славног астронома Јохана Кеплера, почео је да ради на стварању небеских мапа које је, у част новог заштитника, назвао Рудолфове карте.

То последње раздобље живота великог научника било је краткотрајно. На једној од разузданих гозби 1601. године Тихо Брахе се, по обичају, наливао великим количинама алкохола. По утврђеном правилу, које је морало строго да се поштује, нико од гостију није смео да се удаљи од стола и напусти просторију док домаћин то не учини. Нажалост, догодило се да се домаћин распричао па је Тихо трпео грозне муке што не може у тоалет. Од великог напрезања пукла му је бешика и, упркос настојању лекара да га спасу, подлегао је зарази. Преминуо је 24. октобра, једанаест дана после гозбе.

Остало је записано да је, пре него што се преселио

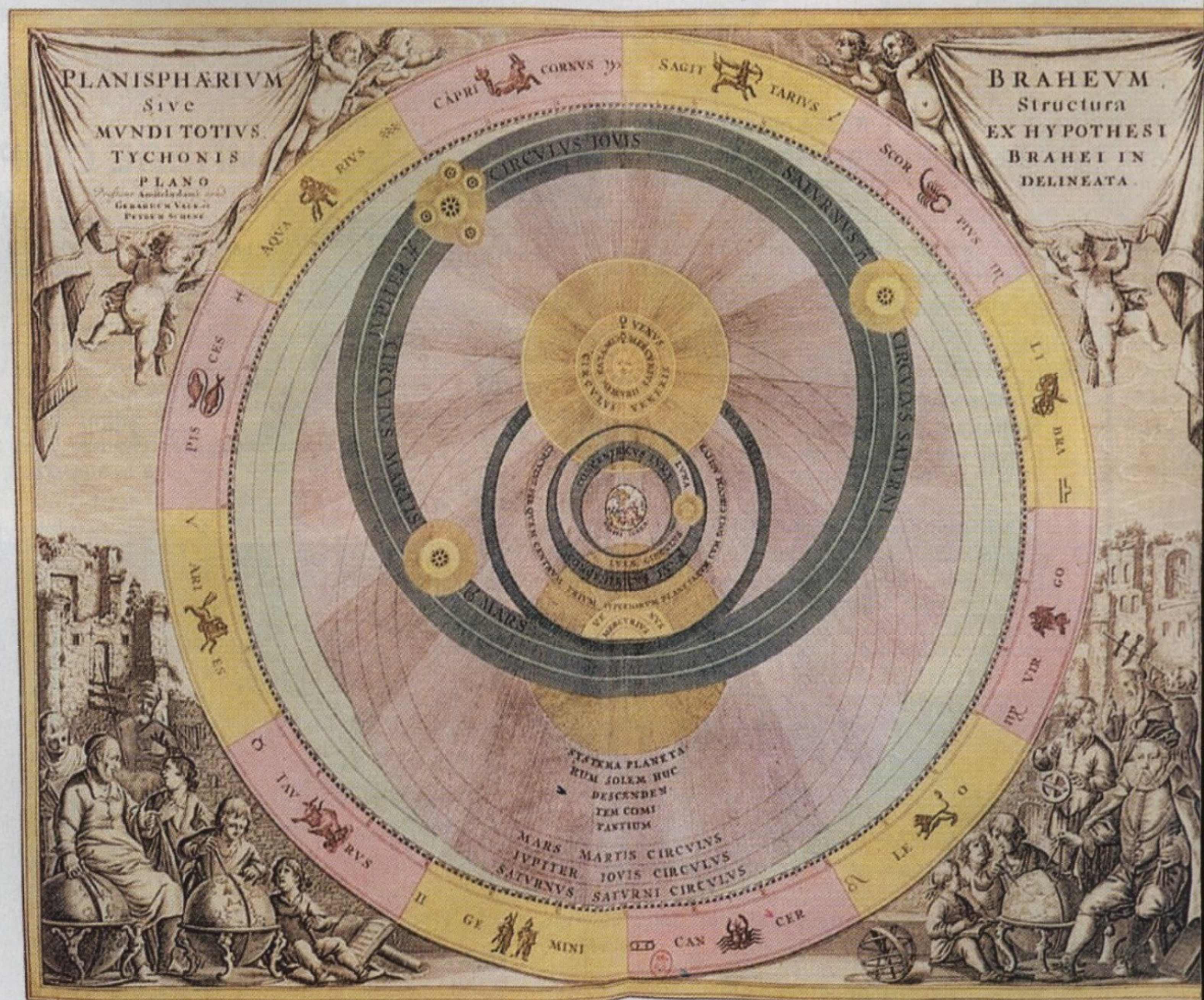

Главна Брахеова дело „Вежбе из обновљене астрономије” издато је јодину дана после његове смрти.

међу звезде, изразио жељу да му на гробу стоји епитаф: „Живео је као мудрац, а умро као луда”.

Научници су 1991. године испитивали власи косе које су биле сачуване кад су 1901. године отварали Брахов гроб. Испитивања су показала да је у телу астронома било живе, што је бацило савим ново светло на његову смрт. Иако су у први мах научници присуство живе приписали његовим алхемичарским огледима, касније се испоставило да је живу ипак морао да унесе храном. Једна претпоставка је да су ондашњи лекари живом покушали да га излече. Међутим, има научника који верују да је Јохан Кеплер отровао свог великог учитеља желећи да га склони с пута и преузме његове карте васионе ■

В. С.

Једна од мапа васионе коју је урадио славни астроном.

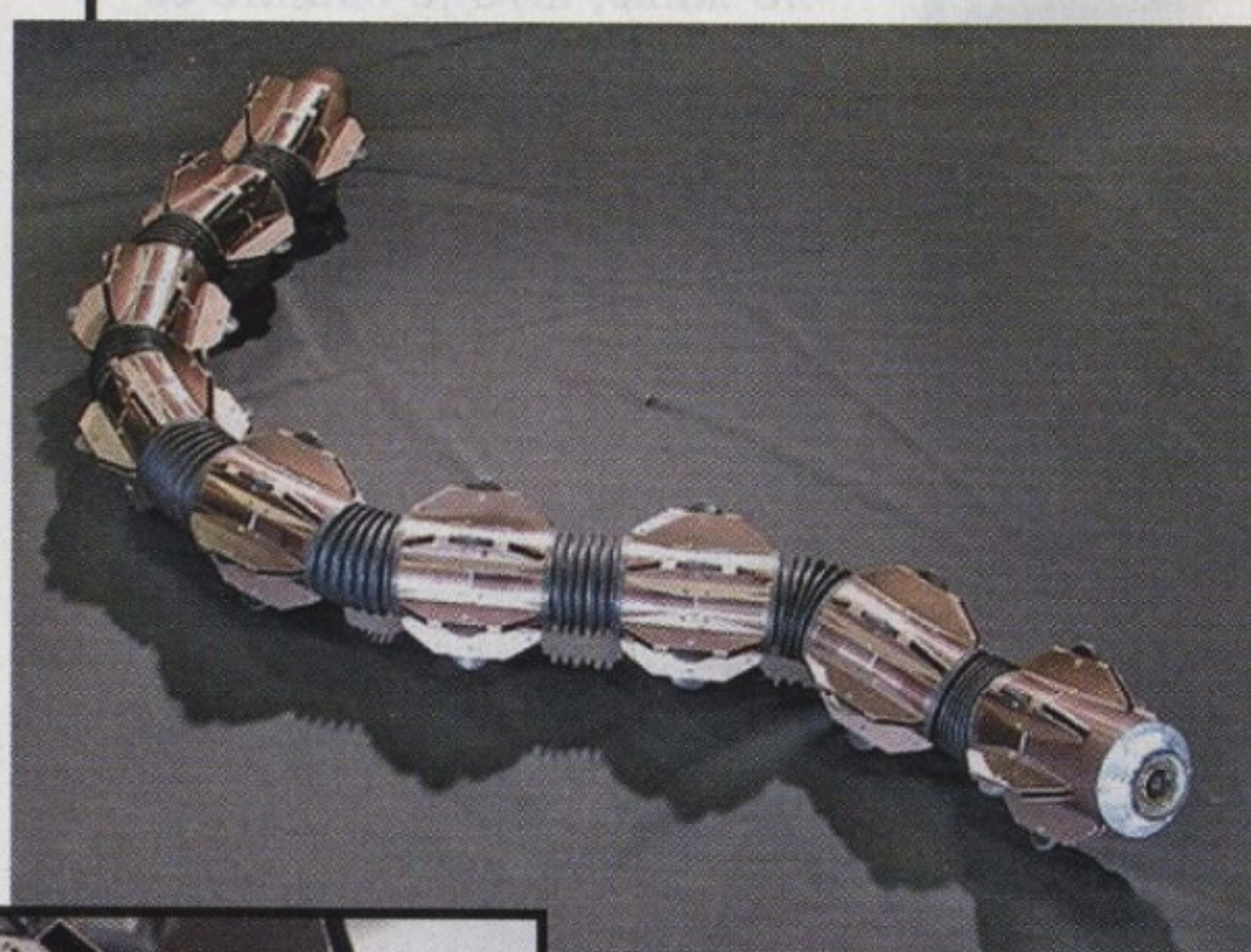
МЕСОПОТАМЦИ БОРЦИ

Борилачке вештине настале су пре пет хиљада година у Месопотамији. О томе сведочи једна бронзана скулптура као и барелјеф на коме су приказане особе у борилачким захватима.

Са Средњег истока борилачке вештине су, захваљујући ратницима Александра Македонског, пренете у Индију а одатле у Кину и даље у сав остали свет где се ратовало. Ту су се развиле и поделиле у различите дисциплине.

У манастиру Шаолин, у кинеској покрајини Хенан, пре око 1500 година будистички свештеник пореклом из Индије Бодидарма учио је вернике како да се боре без оружја и бране од разбојника. Тако је у златно доба борилачких вештина само један од њих био у стању да задржи читаву групу нападача.

Техника борбе коју је развио и усавршио Бодидарма позната је као кунг-фу. Од ње потиче карате, данас најраспрострањенија борилачка вештина у свету ■

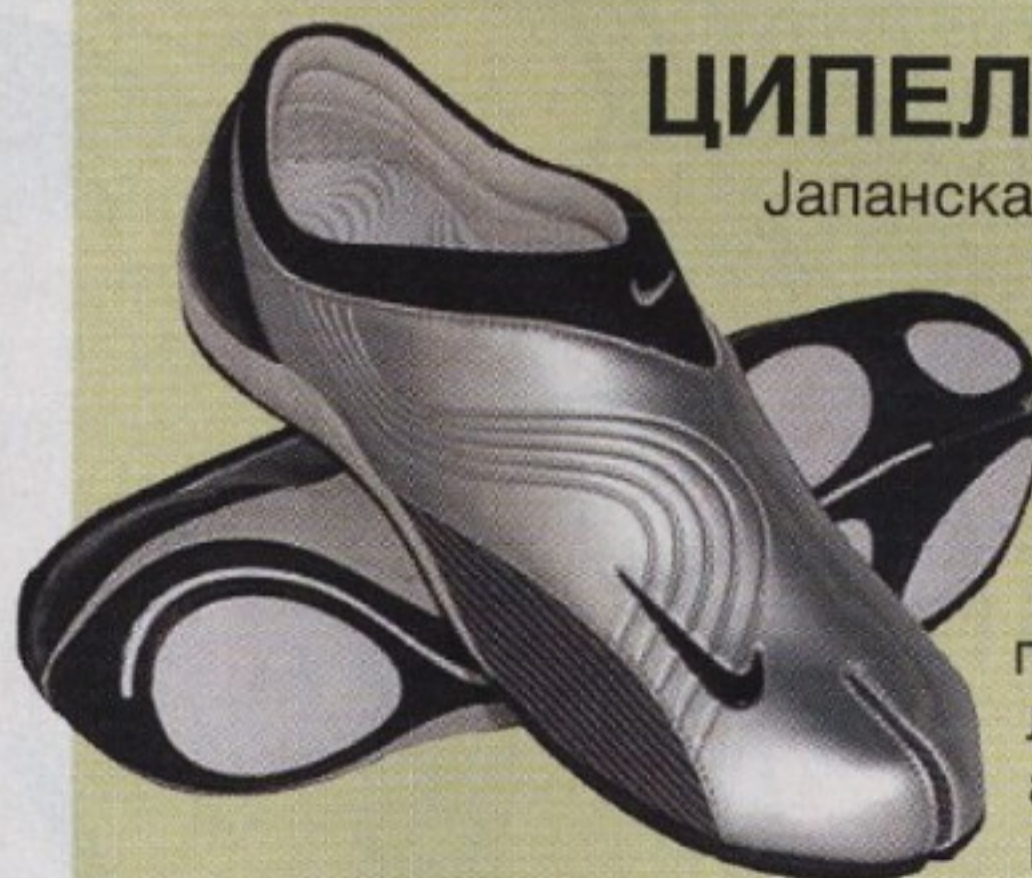
ЈЕДНООКИ ГМИЗАВАЦ

Креће се попут змије и на њу личи. Има крљушт од метала и једно једино, помало застрашујуће, око из кога избија плавичаста светлост.

Механички гмизавац Asm-R5, дело истраживача Токијског технолошког института, намењен ватрогасцима и спасиоцима у случају природних непогода, челичне је јачине и сналази се у свим условима. Захваљујући „оку“ које замењује телекамеру, особље које њиме руководи из даљине може да види и оно што је до сада било готово немогуће. Кажу да ће нам хај-тек гмизавци умногоме олакшати живот, што потврђује и пример змије хирурга (у оригиналу i-snake) направљене за захвате унутар људског срца и слично ■

ЦИПЕЛЕ С ПРСТИМА

Јапанска народна дрвена обућа раздваја палац од осталих прстију и носи се с белим чарапама званим „таби“ које такође имају одвојен палац. У Јапану ни данас није реткост видети ципеле с палцем, а доста се користе и чизме направљене на исти начин.

Пре неколико година „Најк“ је у продају пустио спортске ципеле које су имале облик прстију. Кажу да су биле намењене афричким атлетичарима дугопругашима, навикнутим да трче боси, али је очигледно да то нико од њих није озбиљно схватио ■

ТЕМПЕРАТУРА У СВЕМИРУ

У међупланетарном простору веома је јако електромагнетно зрачење, али је ту и светлост звезда и далеких галаксија. Најважније је, међутим, микроталасно зрачење настало са стварањем свемира. Већ више од тринаест милијарди година шири се његовим пространством и све више хлади. У овом тренутку његова температура износи између 268 и 270 степени Целзијуса испод нуле ■

КЛЕОПАТРИНА ГРОБНИЦА

Можда ће ускоро бити откривено последње почивалиште Клеопатре и Марка Антонија, који спадају међу најпознатије личности египатске историје. Знаменити египатски археолог доктор Захи Хавас верује да су чувени љубавници сахрањени заједно испод храма Тапозирис Магна близу Александрије, на северу Египта. Ускоро ће то место бити претражено уз помоћ радара да би се открила гробница нетакнута више од 2000 година. Хавас трага три године. Он и његови сарадници нашли су Клеопатрине бисте, као и неколико тунела и отвора. Помоћу радара претражиће делове храма који су и даље под наслагама земље. Пошто је храм близу мора, земљиште је веома слано, што отежава испитивање

резултата помоћу рачунара, па научници морају да изнађу други начин да истраже и процене где би требало копати у потрази за гробницом Клеопатре и Марка Антонија. Краљица Египта Клеопатра владала је између 69. и 30. године пре наше ере. Заљубила се у Марка Антонија у време кад је он био један од владара Римског царства, владајући у тријумвирату са Октавијаном Августом и Марком Лепидом. Изгубивши битку против Октавијана, Марко Антоније се пробо мачем, а очајна Клеопатра умрла је недуго потом, наводно изазвавши змију отровницу да је угризе. Њихова љубав надахњивала је уметнике кроз векове, пре свега Шекспира, а снимљено је и неколико филмова, од којих је најпознатији историјски спектакл „Клеопатра“ из 1963. године у ком су глумили Елизабет Тејлор и Ричард Бартон ■

ЗАБОРАВЉЕНИ ТЕНК

У Француској је ископан тенк који је био у саставу савезничких снага током Дана Д и инвазије на Нормандију 1944. године. Грађевински радници оправљали су део пута у Шартру кад су под земљом наишли на олупину војног возила. Прво су у помоћ позвани стручњаци за експлозиве који су прегледали тенк пре него што је извучен на површину. Утврђено је да је тенк „М5“ био у саставу 31. тенковског батаљона који је учествовао у биткама за ослобођење Француске. Старији мештани испричали су да се сећају како је тенк туда крстарио на извиђачком задатку, пре него што се покварио или остао без горива. На крају су га гурнули крај пута, закопали и заборавили на њега. Сада ће, очишћен и сређен, бити изложен у градском музеју ■

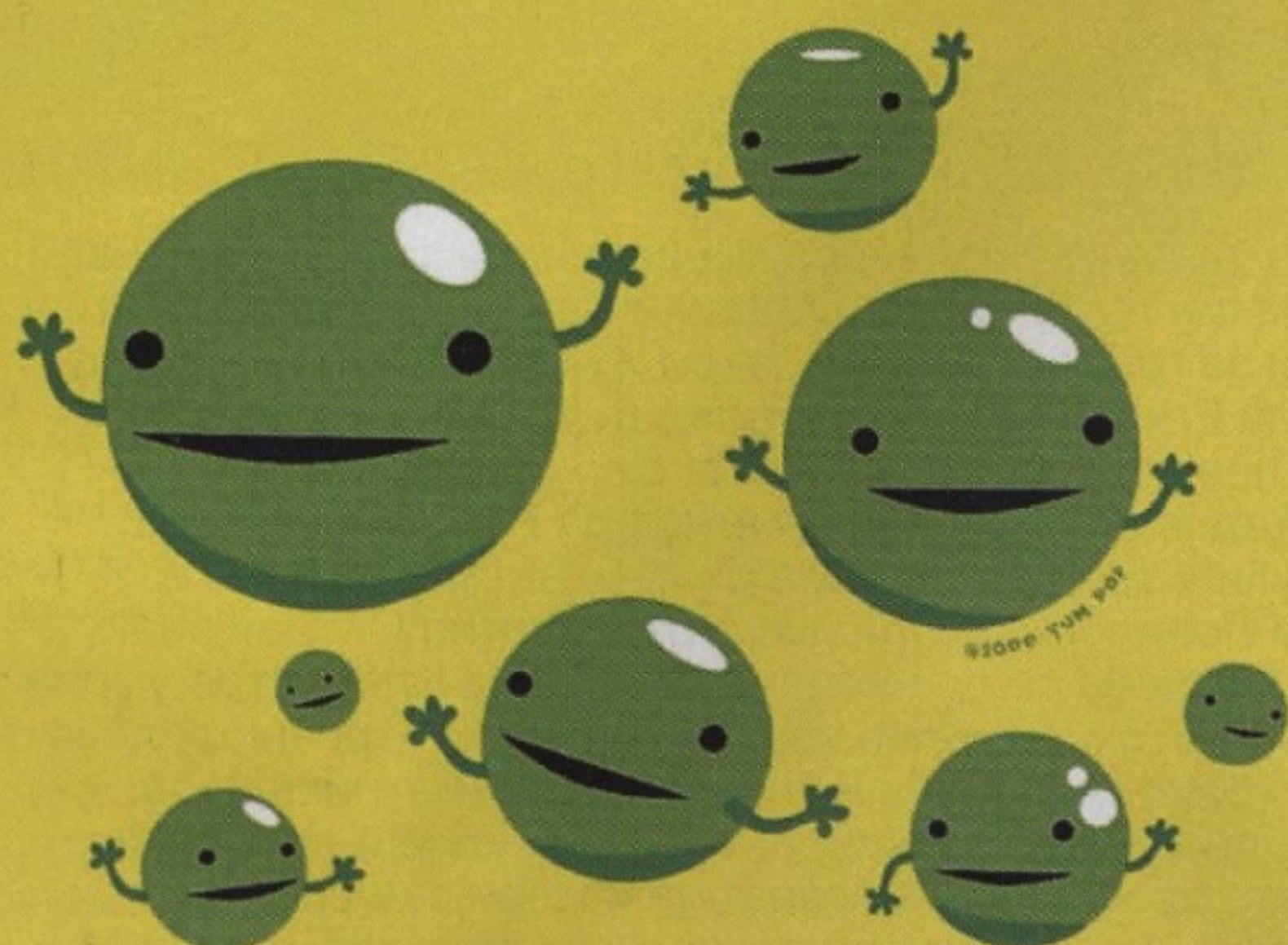
МАЈМУНСКА ПОСЛА

Угроженим горилама у средњој Африци научници ће, у покушају да их спасу од изумирања, дати вакцине за људе. Вирус еболе их немилосрдно десеткује. Процењује се да је у дивљини преостало између 50.000 и 100.000 горила. Током последњих 20 до 25 година број горила опао је за 60 одсто. „Ебола је врло опасна по горице“, објашњава ветеринар Кенет Камерон из Конга. „Сам по себи, вирус их не би толико угрожавао, али кад се томе додају други чиниоци – смањивање животног простора и прогон ловаца – горице су на ивици опстанка.“ Камерон и његове колеге траже начин да горилама неопажено дају лек, скривајући га у шумском воћу. Користе камере које реагују на покрет, да би установили које воће горице најрадије једу. Међутим, вероватно ће проћи бар неколико година пре него што програм вакцинисања почне. Вакцина за људе више пута је примењена на заробљеним мајмунима, али је ретко коришћена у дивљини ■

ЈЕДИ,

МРЗИМ ГРАШАК

GIVE PEAS A CHANCE!

Натпис је занимљива игра енглеских речи „pease” (мир) и „peas” (грашак) које се веома слично изговарају: питање је да ли миру или грашку треба дати шансу?

Вечито родитељско питање је како децу уверити да у поврћу треба да уживају макар као и у печеним кромпирићима. Има малишана који ће у сласт појести сирову шаргарепу или краставац али, нажалост, у рукама девојчица и дечака ипак се чешће може видети сендвич, нешто из пекаре или ресторана брзе хране. Имајући то на уму, седамдесетих година прошлог века у предузећу „Чичен фудс”, америчком произвођачу хране, дошли су, како су били уверени, на спасоносну замисао. Пошли су од претпоставке да већина деце ужива у помфриту. Зашто онда грашак не би прерадили и продавали га замрзнутог, у облику кромпирића? И нека се зове „мрзим грашак”. Покушај је доживео потпуни неуспех. Малишани су прозрели намеру и, без обзира на то што су произвођачи покушали да смисле привлачан назив који је требало да допре до деце, није вредело. Под називом „мрзим...”, осим грашка, у помфрит је „прерушено” и друго поврће. Без икаквог успеха. Деца су истински мрзела тај помфрит-грашак и одбијала су да га једу. Производ је убрзо повучен из продавница ■

НЕ ЈЕДИ СЕ!

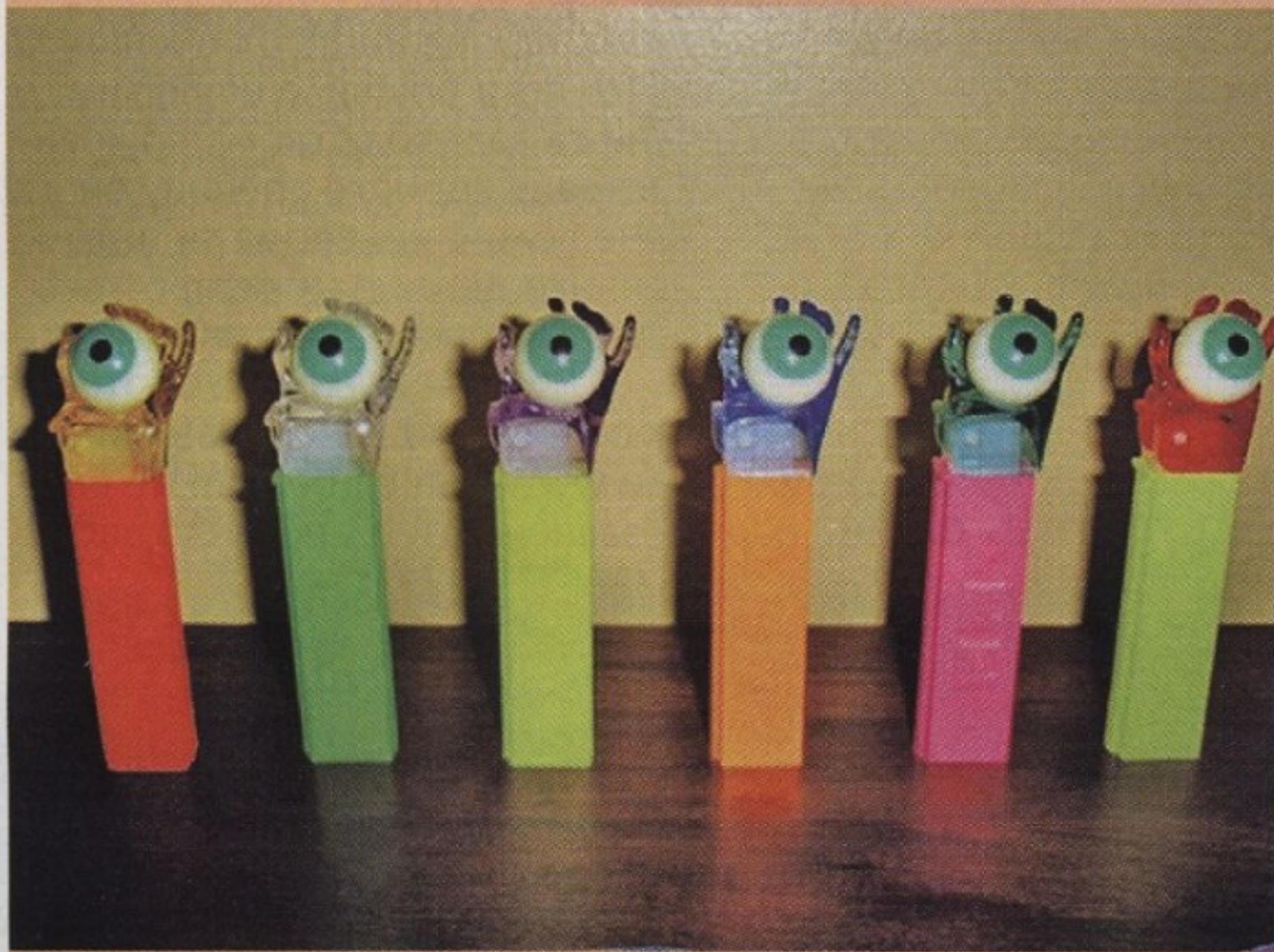

У намери да привуку купце, произвођачи се некад толико занесу да на тржиште избаце намирнице које, упркос реклами, немају прођу

БЕБЕЋА ХРАНА ЗА ОДРАСЛЕ

Вероватно да не постоји одрасла особа која, чак и кад нема децу, није бар једном пробала храну за бебе. Општи закључак је да су те „папице” изузетно укусне. Ако је тако, помислили су у предузећу „Гербер” пре тридесет пет година, зашто не направити храну сличног изгледа, само намењену одраслима? Тако је и било, али се убрзо испоставило да теглице с готовом храном за одрасле нису нашле пут до срца потрошача. Очигледно, нико кад одрасте не воли да једе пасирано поврће и месо. Исход? Храна није стигла ни да се разбашкари у радњи и брзо је повучена с рафова ■

С УКУСОМ ЦВЕЋА

Упркос веома занимљивој кутијици с необичним једнооким бићем, „пез“ бомбоне с цветним укусом нису нашле пут до срца хипика којима су биле намењене.

Кад се већ диче да су деца цвећа, помислили су произвођачи, зашто им не бисмо понудили цветне бомбоне? Одговорни у „Пезу“ били су уверени да су дошли на паметну замисао – шездесетих година 20. века направили су бомбоне с посебним, цветним укусима. Очекивали су да ће их хипици, „деца цвећа“, куповати као луди. Да би бомбоне имале бољу прођу међу младима који су по свему били другачији од просека – од начина облачења до музике коју су слушали – цветне бомбоне паковали су у одговарајуће кутијице: из једнооког чудовишта бомбона је искакала право у уста, како су мислили, одушевљених купаца. Међутим, нико није насео на рекламу, бомбоне се нису „примиле“ ■

ДУГО НА ТРПЕЗИ СЛАТКИШ КАО СЛАНИШ

Чоколада с укусом пилетине? „Спери кенди компани“, амерички произвођач слаткиша, двадесетих година прошлог века понудио је потрошачима „чicken динер кенди бар“ (чicken – пилетина). Било је то време почетка велике економске кризе кад су Американци страховали да ли ће успети да се прехране. Да би умирио нацију, први човек САД Херберт Хувер (1921–1928) обећао је да ниједно домаћинство неће остати без пилета у лонцу. Иако чоколадица није садржавала ниједан пилећи састојак, намерно су је тако рекламирали из психолошких разлога: потрошач је требало да има утисак да ће, куповином чоколадице с бутером од кикирикија, добити прави оброк који ће га заситити. И, што је најважније, овај слаткиш назван као сланиш, имао је успеха на тржишту. Пилећа чоколадица успешно се продавала све до шездесетих година прошлог века ■

ТОСТ СЛАНИНА

За особе које воле издашан доручак сасвим је природно да ујутру поједуfino прошарану, танко исечену сланиницу. Још ако је реш печена, уживање је потпуно. Али, зашто би се човек замајавао и пекао сланину у тигању? Одузима време и прља посуђе. Зато је седамдесетих година мало недостајало да америчко тржиште преплави „реди бејкон“, свињска прерађевина упакована у фолију и спремна да се убади у тостер. Чинило се као сјајна замисао да се, као и хлеб, сланиница у тостеру испече за неколико минута. Произвођач је пренебрегао једну малу, али важну појединост: масноћа се цедила са сланине и, ако се не би упалила и изазвала пожар, толико би се наталожила у тостеру да је он убрзо постао неупотребљив. Пре него што је и ушао у продавнице, „реди бејкон“ је повучен ■

Баш добра
сланиница, само
да није опасна
по живот!

КРОМПИРИЋЕ У БОЈИ, МОЛИМ!

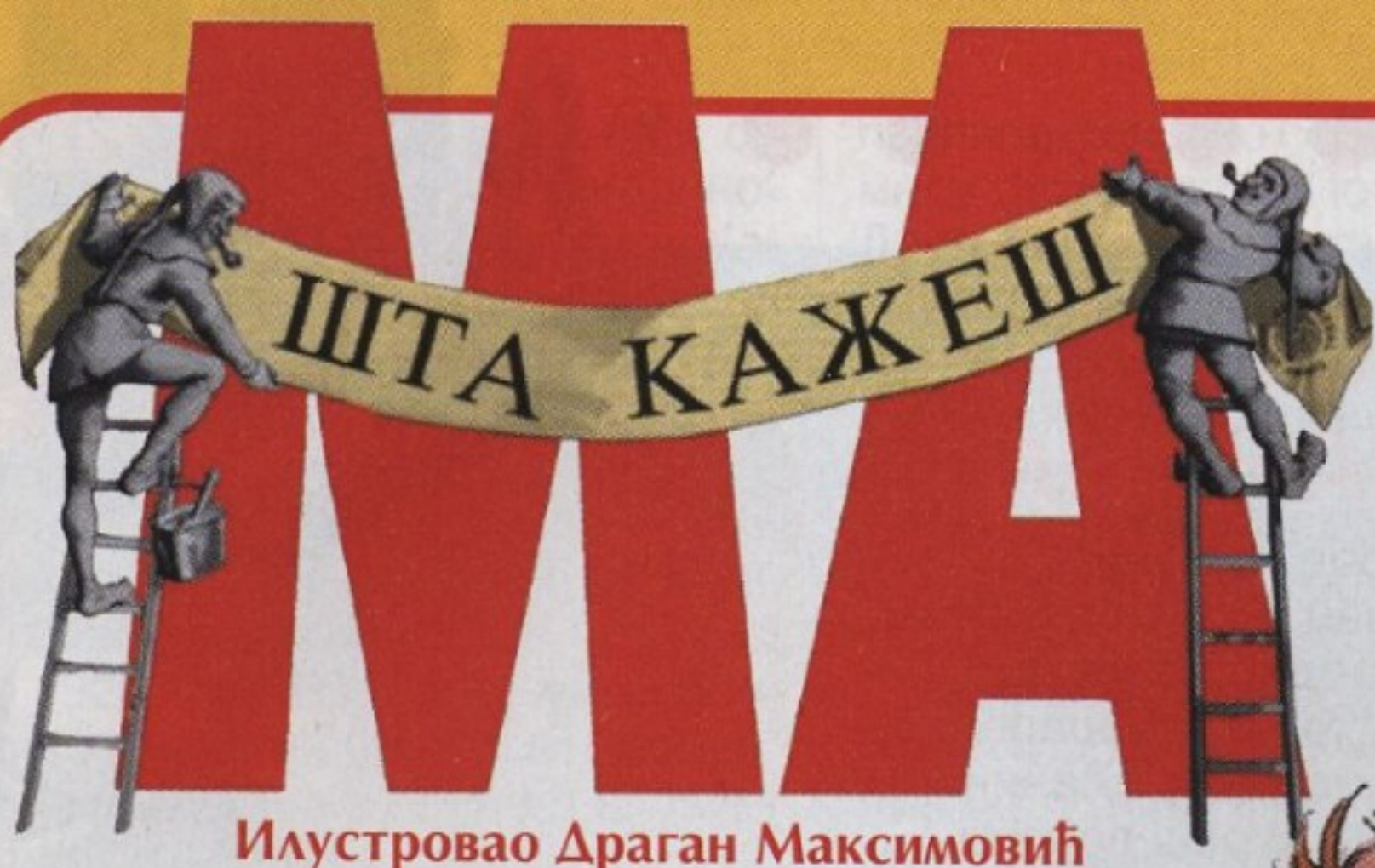
Ако су се у „Хајнцу“ досетили да направе зелени и љубичасти кечап, зашто онда не би постојали и сасвим откачени кромпирићи. Уз велику рекламну помпу, „Ор-Ида“ је 2002. године најавила „фанки фрајс“ (на енглеском се помфрит каже – френч фрајс), кромпириће с укусом чоколаде, цимета и обичне, али плаве боје. Уверени да су на трагу веома траженог производа, одговорни из „Ор-Иде“ нису жалили новац на рекламе које су преплавиле све медије. На њихову велику жалост, потрошачи нису показивали склоност ка плавим кромпирићима, ма како да су они необично изгледали с додатком зеленог кечапа. Производ је једва преживео годину дана и повучен је као један од већих промашаја ■

ВИНО НИЈЕ ФИНО

Америчко тржиште познато је по полуприпремљеним оброцима које је довољно ставити у микроталасну пећницу, догрејати и храна је спремна. Кад се пре неколико деценија „Хјублајн“, амерички произвођач вина, појавио на тржишту с таквим оброком под називом „вајн енд дајн“ (вино и обед), сви су били збуњени. Уз јело, на обавезној тацни налазила се упакована мала боца вина. Или су бар сви помислили да је то вино. Наиме, ником није пало на памет да је произвођач вина уз оброк непромишљено додао и бочицу соса којим је требало прелити јело. Уверени да се ради о пићу, купци су течност углавном сипали у чашу и били згрожени укусом. Не треба наглашавати да се ни овај оброк није дуго задржао на тржишту ■

В. Софреновић

Илустровао Драган Максимовић

КРАВИЦА – МЕЗИМИЦА

Општа економска криза и све већи трошкови за набавку натерали су многе породице у Енглеској да претворе вртове у мале фарме на којима узгајају мини-краве расе декстер, не више од висине 99 центиметара, које су се још почетком 19. века појавиле на пољима у Ирској одакле и воде порекло. То чине са задовољством, јер краве не траже никакву посебну негу: за исхрану користе трећину онога што потроши крава уобичајене величине, веома су питоме и причињавају радост, нарочито деци. Дају пет до десет литара млека дневно, а добро су дошле и уместо косилице за траву.

Кога то занима може чак и да их набави преко www.dextercattle.org или www.minicattle.com по цени од 250 до 2500 евра, у зависности од порекла расе ■

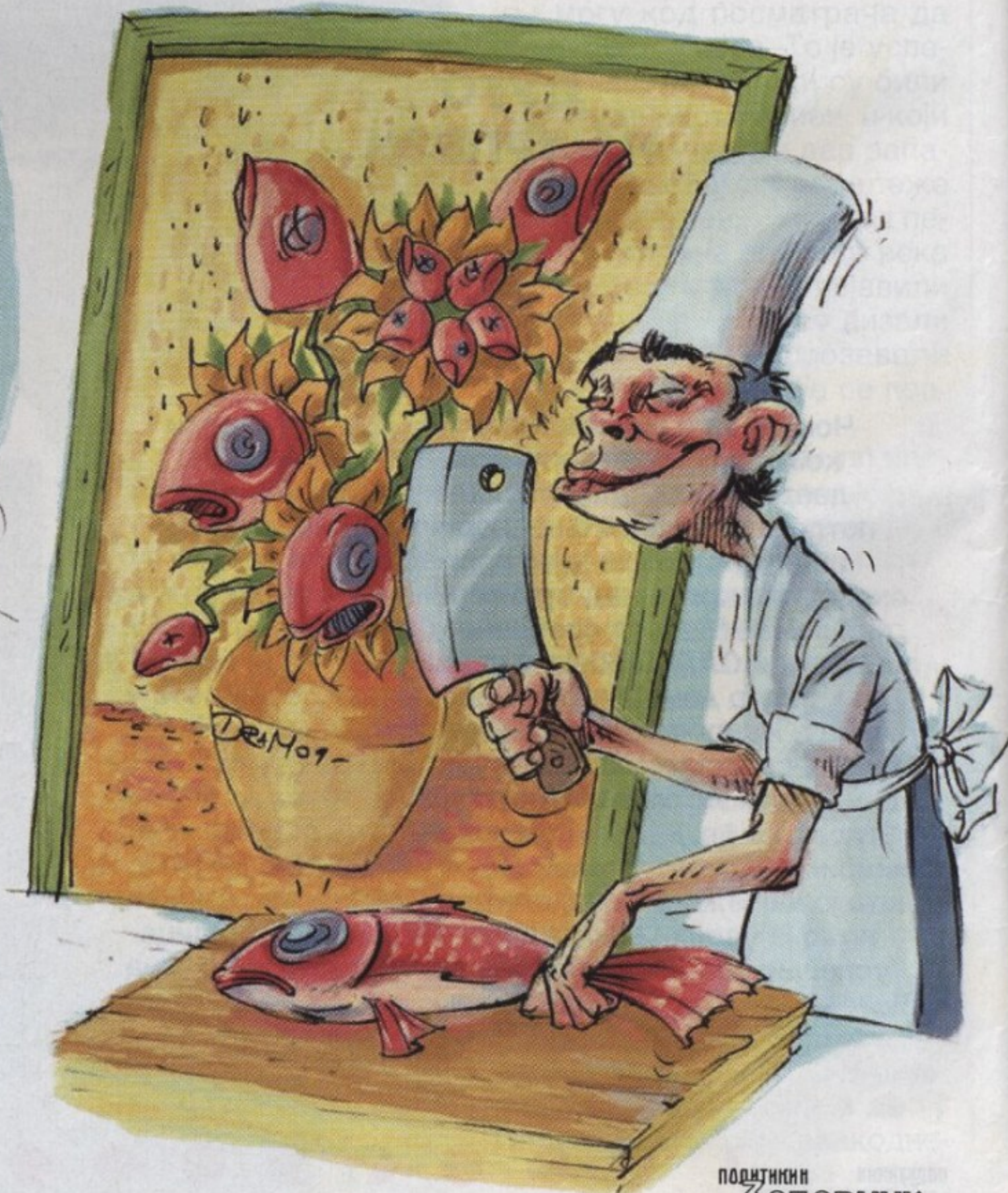
ТАРЗАН ЈЕ ЈОШ МЕЂУ НАМА

После дванаест година живота у колиби на дрвету у парку округа Сан Матео у Калифорнији, брачни пар Телма Кабаљеро и Беш Сердели морали су да се селе, јер се поменуто дрво не налази на приватном поседу. Власти су биле неумољиве, али је ово двоје чудних Американаца имало срећу да наиђе на пуну подршку месне Организације за заштиту природе, па су Тарзан и Џејн, како су их звали, после краћег излета-у „цивилизацију“ на крају ипак успели да се врате својој кући. Не знамо да ли је он урлао од среће ■

ВАН ГОГ – ЛЕПО И УКУСНО!

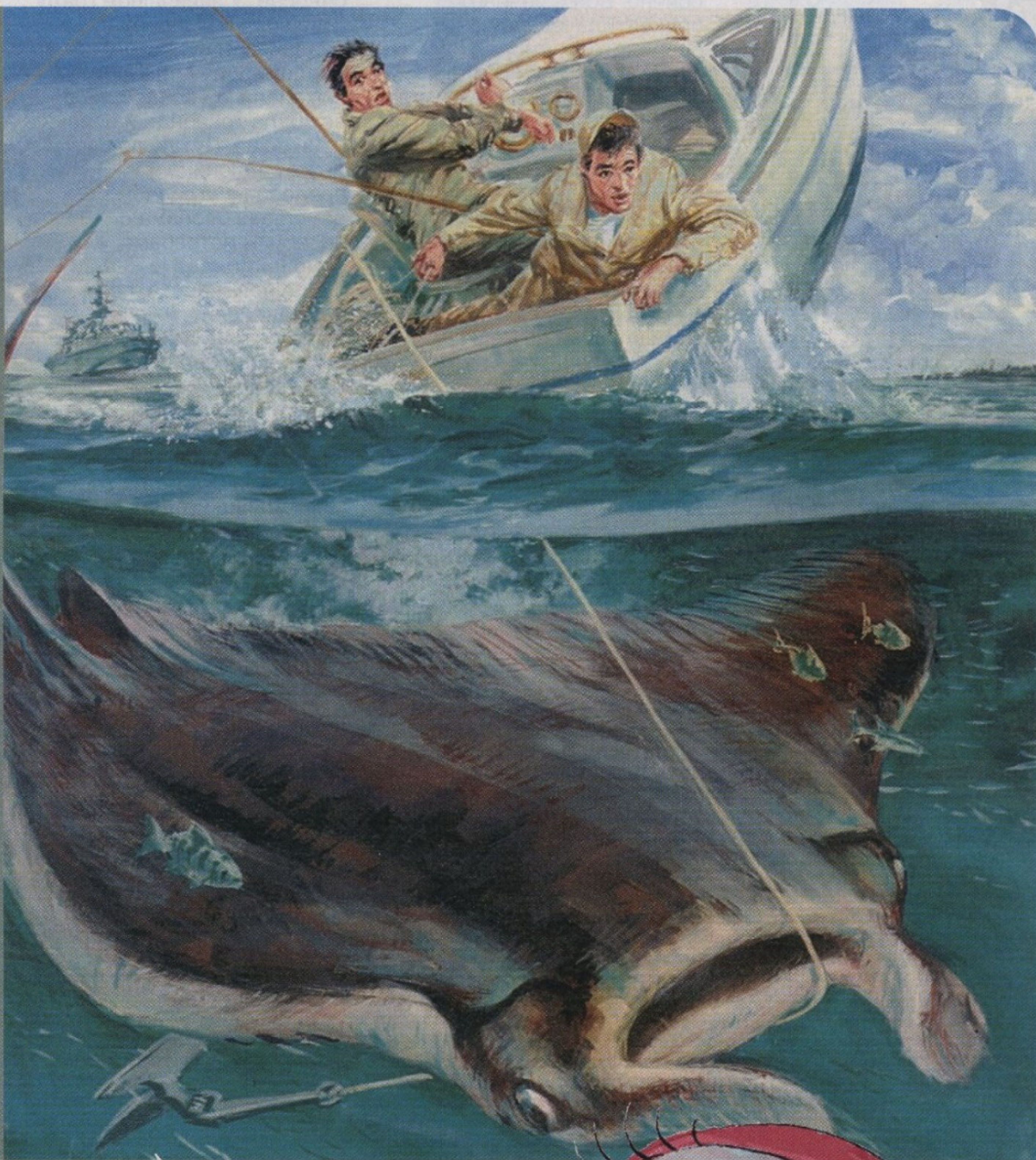
Јапанско јело суши припрема се с пиринчом прокуваним у сирћету од ове житарице уз додатак шећера и соли и, накнадно, рибе, рачића, поврћа и јаја. Укусно је и лепо због начина на који се послужује, а има куvara чији суши на тањиру личи на право уметничко дело. Један од њих је Кен Кавасуми који је успео да направи и веома добру репродукцију Ван Гогових „Сунцокрета“ ■

ПОДТИПНИ
ЗАБАВНИК
22. 5. 2009.

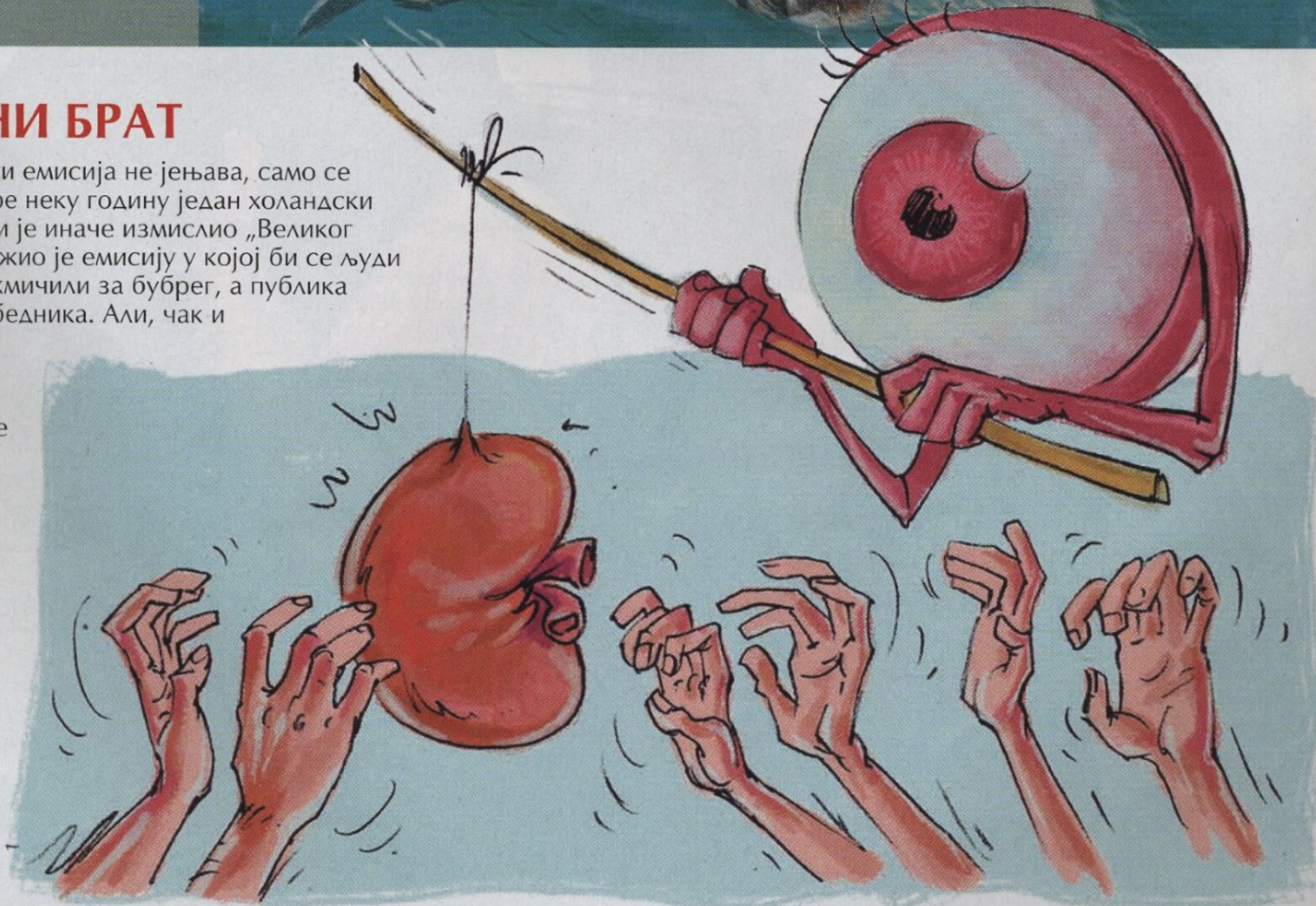
ВОДЕНИ ЋАВО И ЊЕГОВА ПОСЛА

Реч је о невероватној пустиловини двојице риболоваца на мору у близини обале Флориде. Док су се безбрижно љуљушкали на таласима и ћутке мотрили на штапове за пецање у очекивању да риба загризе, барка се наједном накривила и кренула према пучини. Видно уплашени, узалуд су неко време покушавали да открију шта се догађа, да би најзад одлучили да се обрате обалској стражи у Њу Смирна Бичу, одакле су и кренули. Међутим, пре него што је помоћ стигла, сами су утврдили да је за све крива џиновска манта, тешка бар 1300 килограма, која је пролазећи поред њих закачила уже сидра и повукла их за собом. Чим је уже пресечено, „неман“ је нестала у дубинама мора ■

БОЛЕСНИ БРАТ

Лудило ријалити емисија не јењава, само се продубљује. Пре неку годину један холандски продуцент, који је иначе измислио „Великог брата“, предложио је емисију у којој би се људи на дијализи такмичили за бубрег, а публика одлучивала победника. Али, чак и невероватно слободни Холанђани, поред којих све остале државе изгледају као да су још у средњем веку, били су толико згрожени да је и парламент морао да расправља о том предлогу и забрани његово спровођење ■

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

Цесика Кокс родила се без руку. Лекари ни данас не знају тачан разлог. Никада није користила помагала. Од раног детињства све што ради, обавља ногама. Ова двадесетпетогодишња млада жена из Таксона, у америчкој држави Аризони,

наизглед живи сасвим обично. Боље речено, прихватила је своју различитост, многи нису. Док је била сасвим мала, Цесика није могла да се игра као остала деца. Док су, рецимо, девојчице и дечаци у парку чекали у реду пред љуљашкама, клацкали се и јурили на различите пењалице, Цесика је створила свет из маште. У њему је она била јунак – трчала је по парку замишљајући да је супердевојчица натприродних моћи. Тек у зрелијим годинама могла је да схвати колико јој је помогло што, колико год је то било могуће, никада себе није сажаљевала зато што је другачија од већине. Наравно, пролазила је кроз тешке тренутке који су јој

помогли да још више очврсне. У завичајном граду завршила је основну и средњу школу, потом дипломирала психологију. Похађала је часове плеса, вежбала теквондо и освојила црни појас. Путује по САД и држи радионице и предавања углавном намењене особама с посебним потребама, али не само њима. Кад је, одмах после осамнаесте, положила возачки испит, није сањала да ће се винути и небу под облаке, управљајући летелицом. На једној од радионица срела је Робина Стодарда, представника невладиног удружења „Рајт флајт“ (занимљива игра речи: браћа Рајт и енглеска реч „рајт“ – прави, истински, различито се пишу, али се исто

изговарају, и „флајт“ – лет). Стодард је питао Цесику да ли је можда размишљала о томе да научи да управља авионом. У први мах затечена, схватила је да ће јој се остварити девојачки сан – можда ће заиста постати супержена. После три године упорног рада, више од осамдесет часова, промена спортских авиона и инструктора, Цесика Кокс остварила је наизглед неоствариво. Постала је прва жена с посебним потребама која је стекла летачку дозволу. Испит је положила крајем прошле године. Авионом управља користећи стопала.

Кука за свлачење

Без обзира на све што је постигла, они који је не познају, Цесику Кокс и даље

САМА У СВЕТУ

У „еркупу“, авиону познатом по томе што нема педале, све команде су ручне, у случају Цесике Кокс – ножне.

гледају као ванземаљца. Одлазак на базен само је једно од њених многобројних искустава с којима се свакодневно сусреће: „Нисам дуго вежбала, помислила сам кад сам ушла у спортски центар при Универзитету у Аризони, у Таксону. Обично на пливање идем у касним послеподневним сатима, али данас ми је одговарало да на базен дођем око поднева. Сунце је толико пржило да сам једва чекала да скочим у воду и охладим се. Редару на улазу требало је да покажем чланску карту. Накривила сам тело у страну, ранац с леђа пао је на под. Десним стопалом отворила сам ранац, извукла чланску карту и пружила је редару. Од најранијег детињства постало ми је

откако сам кренула на пливање. Иако сам завршила студије пре две године, и даље одлазим на базен који се налази на универзитету. Куку сам окачила на врата ормарића, отприлике у висини кукова и потом, прво леву, потом и десну страну шортса свукла користећи истурени део куке обложене гумом. Палцем и кажипрстом десне ноге повукла сам кошуљу и скинула је преко главе. Као и обично, испод сам већ имала купаћи костим, што ми знатно олакшава свлачење. Потом сам шортс, куку и ранац хитнула у ормарић и пошла према тушевима.

Испитивачки погледи

Ту ће бити невоља, као и обично, помислила сам. Висока сам само сто педесет

Џесика се шминка...

...чешља

такмичење за „најлепше мушко и женско тело универзитета“. Очигледно је велики број студената имао сличну замисао – човек боље изгледа кад поцрни. Све лежаљке биле су заузеле. Никад поред базена нисам видела толико људи али, на моју срећу, само је четворо-петоро било у води. Девојке у више него минималним бикинијима и с обавезним наочарима за сунце весело су чаврљале правећи се да не примећују младиће који су се, такође, претварали да их не посматрају испитивачки. Да

ДВОРУЖИХ

Прошле године постала је прва жена с летачком дозволом. Вози аутомобил, држи предавања широм Америке, има црни појас у теквондоу. Зашто се, и поред свега, Џесика Кокс понекад ипак осећа као странац на овој планети?

сасвим природно да, чврсто стојећи на левој нози, све обављам десном, као што други људи користе руку. Тако из кухињског ормарића вадим чаше, тањире, палим и гасим светла, кувам кафу. Редар ми се осмехнуо, погледао чланску карту и вратио ми је, уз благи наклон. Можда ме је већ запамтио, помислила сам, зато се опходи тако природно. Ослонила сам се на једно колено и савила тело да бих раме могла да подвучем под каиш ранца и поново га забацим на леђа. Ушла сам у свлачионицу и пошла према ормарићима за одлагање ствари. Обично користим онај који се налази близу свлачионице предвиђене за особе с посебним потребама. За сваки случај. Десним стопалом поново сам отворила рајсфершлус на ранцу и из њега извукла пешкир и металну куку с гуменим завршетком. Сасвим уобичајен поступак који понављам већ четири године,

три центиметра, а славине за туш постављене су изузетно високо тако да, упркос гипкости коју сам стекла годинама, једва успем да окренем славине прво за топлу, онда и хладну воду да би ми из туша потекао млаз одговарајуће температуре. Могла бих све то да обавим и у купатилу за инвалиде, али обично се ипак одредим за тушеве намењене „нормалцима“, како се каже у књизи о Харију Потеру. Кад сам се истуширала, зубима сам зграбила пешкир с клупе и набацила га на леђа и, извијајући тело, покрила оба рамена. То радим због других, не због себе. Кад су ми оба рамена покривена, људи доживе мањи шок кад их откријем и кад схвате да немам руке. Пре него што сам кренула према базену, прво сам отишла до великог огледала да добро осмотрим како изгледам. Требало је ипак да оперем косу, овако се сувише слепила уз лице. Била сам још незадовољнија

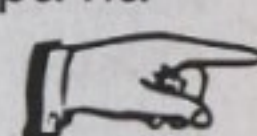
...пише

изгледом задњице, није довољно затегнута. Види се да једно време нисам вежбала. Онда ми се поглед задржао на две рупице, с обе стране купаћег костима, тачно на месту где се телом ослањам на куку кад се свлачим. Нико то неће ни приметити, утешила сам се, сви ће бити усредсређени само на једно – стигла је девојка која нема руке! Кад сам изашла на базен, збунила сам се што има толико света. Тек накнадно сам се сетила да се наредних дана одржава

...тренира

сам знала да ће бити толико света, можда бих одложила данашње пливање. Али, кад сам већ ту, искористићу време на најбољи могући начин, рекла сам себи и одлучним кораком кренула према најудаљенијем делу базена. Прво сам одмерила да ли је слободна средња трака, која ми је најзгоднија јер се завршава металним степеницама, да бих могла да изађем из воде. Кад сам утврдила да јесте, ставила сам пешкир на камени зидић и коначно открила своју различитост. Без обзира на то што, овакву каква сам, себе сматрам

целовитом, то не мисле и други. Макар то није случај кад ме виде први пут.

Ако ме до тог тренутка можда и нису приметили, сад је куцнуо час да се готово све очи на базену окрену у мом правцу. Имам среће, нико неће приметити моју благо опуштену задњицу и стомачић, ни прљаву косу, слепљену уз лице. Сви ће гледати само у оно што немам.

Пешкир у зубима

У почетку, кад сам тек почела да одлазим на базен, преко купаћег костима облачила сам мајицу кратких рукава. Не због себе, већ да бих друге поштедела шока. Убрзо сам од тога одустала

... ВОЗИКА

схвативши да ми не приличи да играм жмурке, сувише сам одрасла да бих на такве глупости губила снагу. Дошетала сам се до ивице базена дигнуте главе. Јесте, можда ми неки делови тела нису савршени, али оно у шта сам сасвим сигурна јесте да имам јако добро грађене ноге, затегнуте као струна. Као нека атлетичарка која се спрема за олимпијаду. Е, у томе тешко ко може да ме превазиђе. Дванаест година бавила сам се плесом, осам година вежбала теквондо, да не говорим о свакодневном растезању, кад ускачем у аутомобил и затварам врата за собом, стављам контактна сочива у око, куцам на тастатури рачунара двадесет пет речи у минути. Правећи се да не видим запањена лица која нетремице буље у мене, скочила сам у базен и почела да пливам. Да, то радим отискујући се ногама и извијајући тело, главе коју зароним и потом изроним из воде. Јако једноставно! Одавно сам научила да ћу где год да се појавим изазивати чуђење, да не кажем – запрепашћење. У радњи, ресторану, док сам хватала белешке на

двадесет

предавањима, кад сипам гориво на бензинској пумпи. Понекад се заиста осећам као потпуни странац на сопственој планети. И, није ми увек било лако. Посебно кад сам ишла у основну, а онда и средњу школу. То је тинејџерско раздобље, кад вам се чини да се суочавате с непремостивим тешкоћама и кад најмање желите да се уз све то још и драстично разликујете од готово свих осталих.

Временом сам научила да прихватим своју различитост и искористим је као предност. Убедила сам себе да сам дошла на базен да бих се добро испливала, а не да водим рачуна о људима који немају друга посла него да ме гледају. А имају и шта да виде! Наставила сам да сечем воду.

Ако је и постојала нека особа на базену која ме можда до тада није видела, сасвим сам сигурна да ме сад дословно сви помно посматрају и само

Џесика може све

се питају једно: како ли ће успети да изађе из базена? Лево стопало спустила сам на задњу, а десно стопало на степеницу изнад и потом тело ослонила на металну дршку. Онда сам подигла леву ногу, избегла трећу степеницу, коленом се задржала на ивици и читаво тело лако извукла из базена. Наравно, сад ми то полази за руком (у мом случају – ногом), али признајем да сам се прилично намучила док нисам овладала вештином изласка из базена. Не обазирјући се на погледе и шушкање, зубима сам дохватила пешкир са зидића овог пута не трудећи се да њим покријем оба рамена. У свету дворуких људи, без обзира на то шта учинила, разликоваћу се. Ипак сам ја јединствена" ■

В. Софреновић

ЗАШТО? КАКО!

ШТА БИ СЕ ДЕСИЛО ДА ЗЕМЉА ПРЕСТАНЕ ДА СЕ ОКРЕЋЕ?

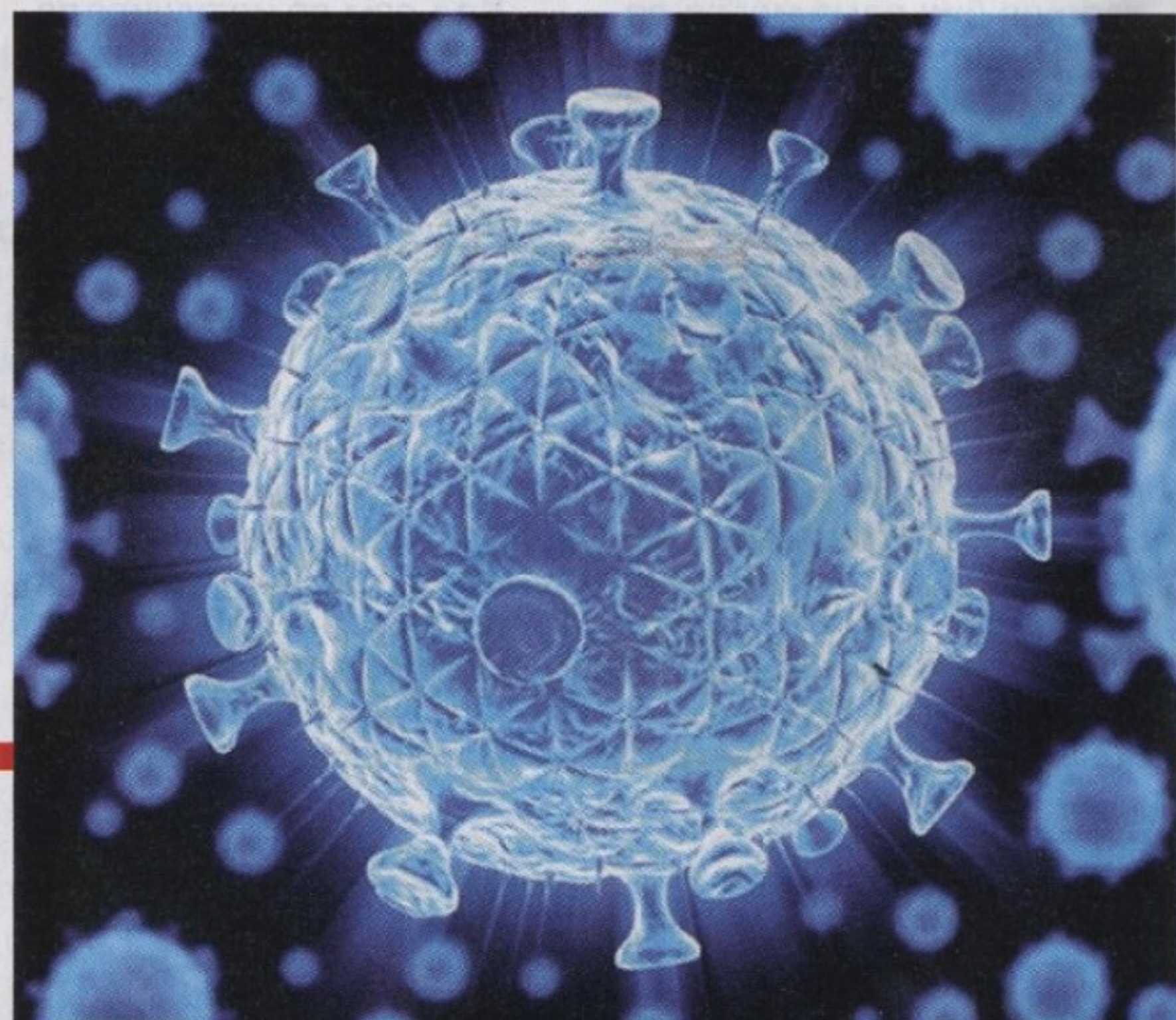
Ово би била занимљива тема за неки научнофантастични филм. Да Земља изненада престане да се окреће око сво-

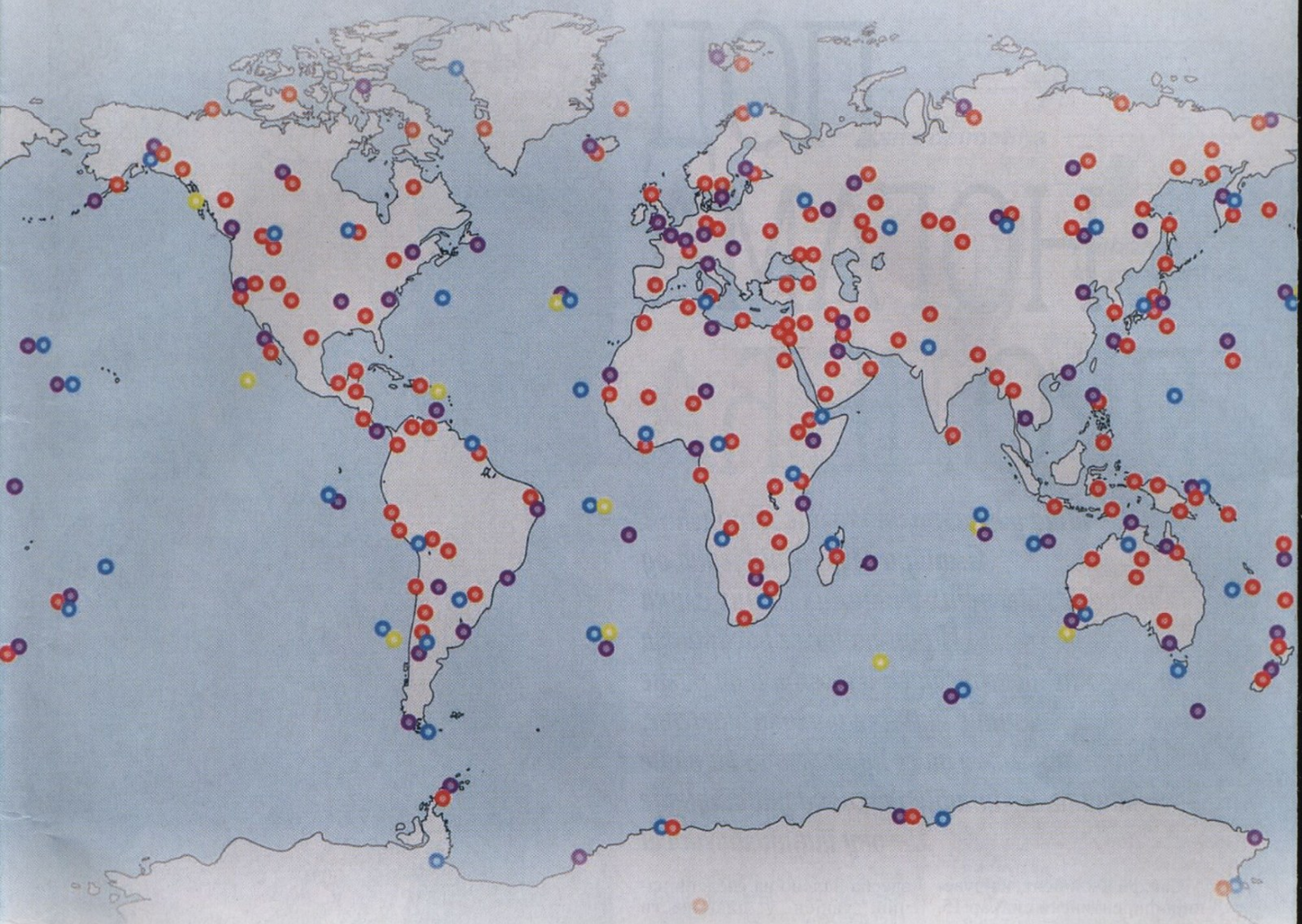

је осе, све ствари које нису приказане за подлогу наставиле би да се крећу брзином којом су се и до тад кретале, баш као што, на пример, хартија полети у аутомобилу кад се нагло прикочи ■

КОЛИКО ВИРУСИ УПРАВЉАЈУ ЕВОЛУЦИЈОМ?

Кад говоримо о појединим врстама, вируси имају велики утицај на природни одабир. Водећа претпоставка о пореклу репродукције каже да су многи организми еволуирали тако што су дозволили великим организмима да измене њихове гене довољно брзо да би могли да се носе с променама које носе ткива заражена бактеријама и вирусима. Вируси такође могу да имају непосреднију улогу у еволуцији врста. Такозвани *провирус* је тип вируса који уграђује свој ДНК право у хромозом ћелије домаћина. Уместо да образују свој ДНК или РНК низ који би једноставно плутао ћелијом, провирус се угради у геном домаћина и редуликује се као и сви генетски кодови. ХИВ је пример за такав вирус, али постоје и други вируси, на пример аденовируси, који се уграде у генетски код домаћина а да за то нема видних знакова. Ово омогућава хоризонтално преношење где се гени једне јединке преносе на другу заједно с кодом вируса. Ова теорија потврђена је у случајевима неких бактерија, гљива, биљака и зглавара (животиње и инсекти код којих су јасно груписани и издвојени делови тела). Веома је вероватно да су вируси одиграли битну улогу у измештању генетског кода и код неких виших кичмењака ■

КАКО СЕ ОТКРИВАЈУ ТАЈНЕ НУКЛЕАРНЕ ПРОБЕ?

Није лако сакрити нуклеарну експлозију. У 89 земаља широм света постоје на хиљаде мерних места где се сакупљају подаци о нуклеарним догађањима и извештаји шаљу у главну станицу СТВТО (Comprehensive Nuclear Test Ban Treaty Organisation), смештену у Бечу, чији је циљ да спречи нуклеарне претње.

Ови системи не откривају само нуклеарне активности, већ и тектонска померања, па региструју и земљотресе и цунамије. Индонезија се зато пријавила за учешће у овом програму како би избегла понављање катастрофалног цунамија у Индијском океану 2004. године ■

ПОСТУПЦИ КОЈИМА СЕ ОТКРИВАЈУ НУКЛЕАРНЕ АКТИВНОСТИ

ХИДРОАКУСТИЧНИ

Хидроакустични монитори користе кретање звучних таласа на дубини око 1000 метара, где се звук добро простира. Сензори откривају подводне експлозије тако што прате промене у притиску воде које узрокују звучни таласи ■

ИНФРАЗВУК

Сензори мере ситне промене у атмосферском притиску које производе веома ситни, нискофреквентни таласи, који су заправо инфразвучни таласи. Такве звучне таласе могу да изазову нуклеарне експлозије, а људско ухо не може да их забележи ■

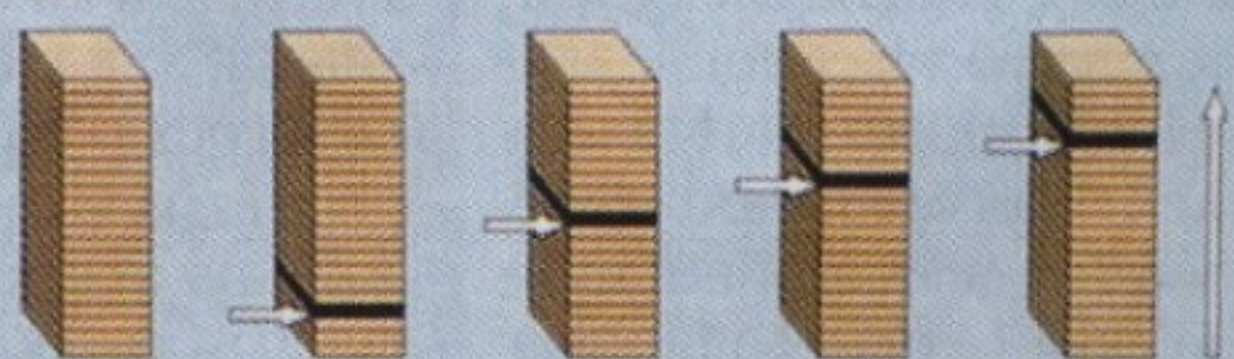
РАДИОНУКЛЕОТИД

Узима се узорак из ваздуха и проверава присуство гаса ксенона или се испитује присуство радиоактивних елемената у ваздушним честицама. Овај поступак има предности у поређењу са осталима, јер једини са сигурношћу може да утврди да ли је било нуклеарних проба ■

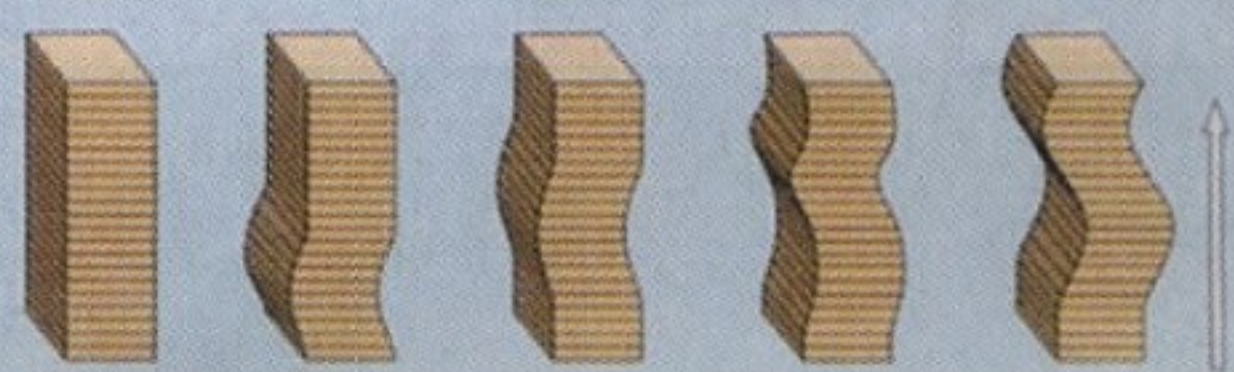
СЕИЗМИЧКИ

Сеизмички таласи земљотреса или експлозије путују одмах испод површине или пролазе кроз Земљину кору као С-таласи (S-waves) померајући тло лево-десно око њих, или као П-таласи (P-waves) ширећи и скупљајући тло у правцу кретања таласа ■

П – ТАЛАСИ

С – ТАЛАСИ

ПОД НОГАМА ПРОЛЕЋА

*Шта у ствари приказује „Пролеће”?
Сматра се да је то једна од
најтајанственијих и најомиљенијих слика
на свету. И дан-данас се расправља
о „паради” божанстава и нимфи и на разне
начине тумачи њихово значење.
Сваки лик може да се потумачи на више
начина, а мноштво биљака уопштењује
ову тајанственост*

Сандро Филипеппи, најчувенији фирентински сликар 15. века, остао је у уметности познат по надимку насталом по подругливом називу за мало винско буре – *botticello*. Овај надимак чак није ни био његов, већ његовог знатно старијег брата Ђованија. Често је био с братом, па се о малом Сандру забуном говорило као о Ботичеловом сину – Сандро Ботичели, да би на крају остало само Ботичели. Учио је код чувених сликара Филипа Липија и Верокија. По налогу папе Сикста IV, фирентински сликари, међу којима и Ботичели, учествовали су у осликовању капеле која ће се касније по папи звати Сикстинска. Радио је највише за породицу Медичи.

Једна од најпознатијих и најлепших слика на свету урађена је управо за једног Медичија. Назив слике је „Пролеће” или „Алегорија пролећа”. На слици је симболички приказано рађање овог годишњег доба. Сliku треба гледати

здесьна налево на следећи начин: увијен у плавичасти плашт, Зефир, бог пролећа, прати и грли неплодну земљу (фигура Флорис) која се претвара у раскошну Флору – симбол пролећа. Доласку пролећа помаже Меркур (на левом крају у црвеном плашту) који својим штапом – кадуцеусом – растерује последње облаке. На слици су још Венера, изнад ње Купидон и три грације које својом игром истичу радост и клицање природе због повратка пролећа.

Сама сцена буђења пролећа коју нам дочарава Ботичели, постављена је у врт поморанџи. Плод поморанџе можемо посматрати као симбол венчања (ако га гледамо као могући дар Хеспериде Јупитеру на дан његовог венчања са Јуно), или као рајску воћку са знања, али и као воћку љубави и греха. Такође може да се посматра и као тежња, или чежња ка недоступном и немогућем (по легенди Тантал је мучен и тако што му се над

Венера

главом надвијала грана поморанџе, а чим посегне руком да их убере, ветар их одува). Приметићемо да је Купидон са својом стрелицом усмереном ка једној од три грације смештен у крошњу, међу плодове поморанџе, казујући нам да се божанство које одапиње стреле љубави налази на дрвету љубави. Сва ова вишезначна тумачења имају потпору и ослонац у митологији и свакако да је Ботичели, иначе надахнут античким духом и културом, све то знао. Другим речима, Ботичели нам и кроз приказане биљке наговештава и упућује нас на нека дога-

ђања и неке људе или неке мање-више јавне тајне Фиренце у другој половини 15. века.

Citrus aurantium – поморанџа, као и друге врсте рода *Citrus* (лимон, горка поморанџа, грејп...) од давнина се користе код поремећаја апетита и лошег варења, значи као аперитив и стомахик. Новија истраживања указују да због садржаја комплекса флавоноидних хетерозида повољно делује код поремећаја периферног крвотока и на снижење повишеног крвног притиска. Лековити део је кора плода (*Citri pericarpium flavedo et albedo*). Плод је омиљено воће, бога-

то витаминима, лако искористљивим шећерима и воћним киселинама и изузетно је значајно за одржање доброг здравља, али и лепоте, јер козметичка индустрија све више тражи ову биљку и препоручује је за добар и леп тен.

Венера

Једна од легенди каже да се богиња Венера (у грчкој митологији Афродита) родила из морске пене и да је јашући на таласима стигла до обале, где је изашла и своју нагост прекрила миртом. Стога је мирта посвећена Венери, а преко грчке митологије у вези је и с ружом, гороцветом (адонисом) и нарцисом. Она је богиња женске лепоте и љубави, али и пробуђене природе и пролећа. Најдражеснија

је међу богињама и у себи скрива све чари љубави. У њеној пратњи налазе се љупке грације и њен син Амор или Купидон (у грчкој митологији Ерос). Многи чувени сликари огледали су се у сликању сцена с Венером, а у Ботичелијевом „Пролећу” заузима средишње место, чак мало узвишено, као да влада над свима. Чини се јасним да је она на овој слици врхунац хуманистичке идеје лепоте, склада, равнотеже и љубави. Иза ње је жбун њене биљке, мирте.

Myrtus communis, мирта, типичан је грм средоземних макија и шума, а у употреби су лист и плод мирте, *Myrtae folium, et Myrtae fructus*. Употреба у медицинске сврхе ограничена је на земље Средоземља, где се највише кори-

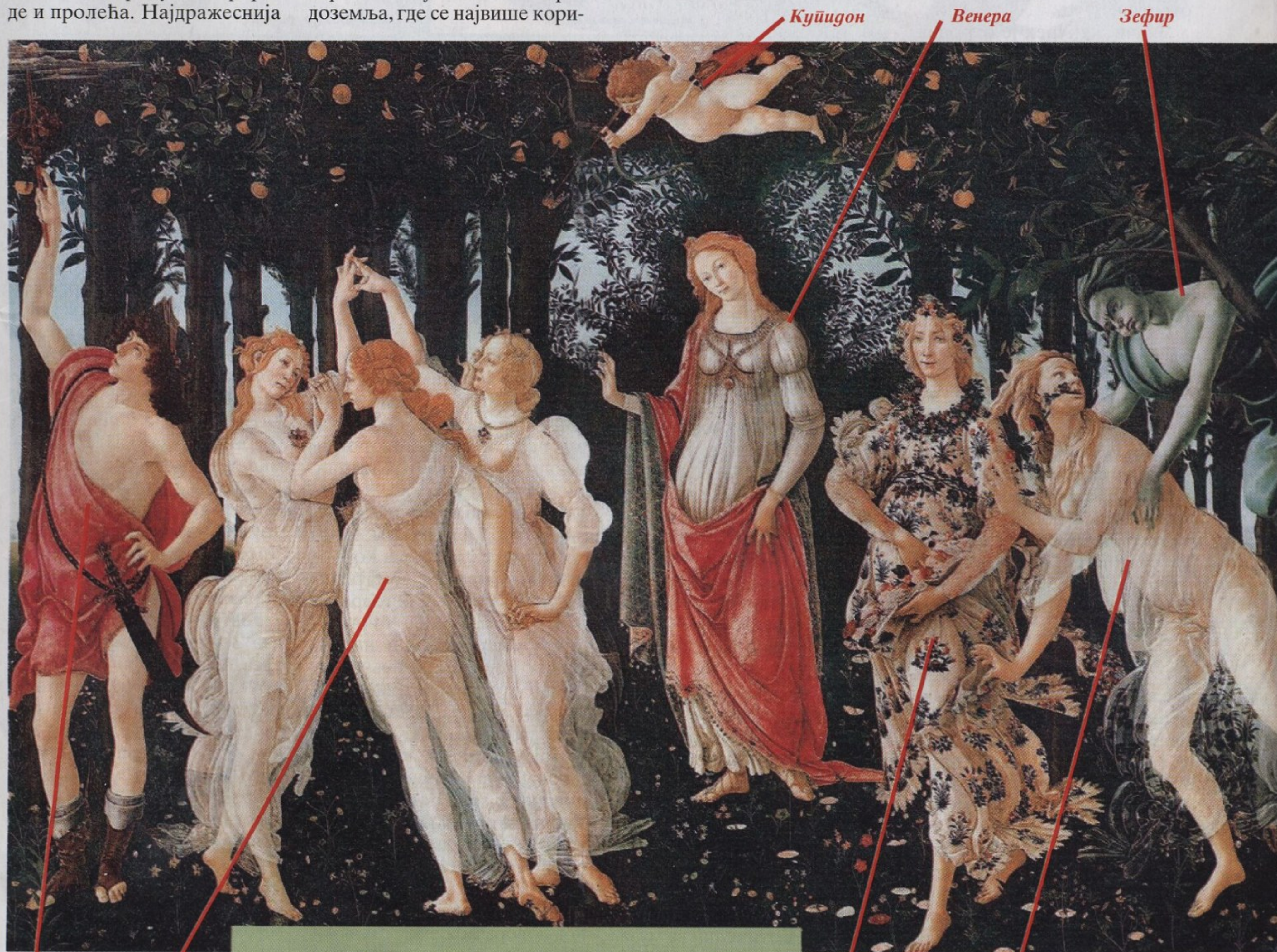
сти и то као антисептик, стомахик, адстрингенс и ароматик. Значајна је употреба ове биљке у кулинарству (као зачин), те у производњи етарског уља које се користи у парфимерији.

Још једна биљка запада за око, а налази се испод Венериних ногу. То је кукурек, весник пролећа, али и биљка која је у то време поново почела да се употребљава у медицинске сврхе. Описао га је Хипократ скоро две хиљаде година раније и након тога до касне ренесансе није се много помињао. С обзиром на то да је Ботичели припадао хуманистичким круговима који су се напajали античким мислима и знањима, извесно је да је о ле-

ковитости појединих врста које је насликао понешто и знао.

Зашто је кукурек баш ту, зашто уз Венеру? А одмах до њега су и лисичји реп (*Echium vulgare*), љутић (*Ranunculus acer*), птичје млеко (*Ornithogalum umbellatum*). Десно је један *Anthemis*, мало ниже љубичица (*Viola sp.*), па подбел (*Tussilago farfara*), до њега мачков брк (*Nigella damascena*), па булка (*Papaver rhoeas*). Невероватно...

Но, вратимо се кукуреку. У нашој земљи постоји неколико врста рода *Helleborus*. Најпознатији и најраспрострањенији је *Helleborus odoratus*, а на слици је највероватније приказан његов западни сродник *Helleborus*

Меркур

Три грације

На слици стичућаи су прејознали:
йоморанцу, бор, жуџи лан, мачков брк, јајорчевину,
различак, маслчак, йодбел, боражину, мирџу, водойџу,
боквицу, лисичји реј, кукурек, йџичје млеко, белу раду,
зумбул, јајоду, мак, љуџић, зимзелен, каранфил, ружу,
ловор, йису, анемону, љубичицу, белу йерунику

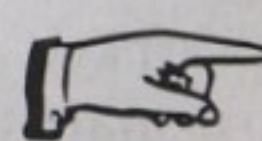
Флора

Хлорис

Купидон

Венера

Зефир

niger. То је вишегодишња биљка до 50 центиметара висине, са снажним, готово црним ризомом. Има један приземан лист на дугој дршци, кожаст, прстасто дељен на 7–11 режњева. Цветови су светло жутозелени и миришу. Цвета од фебруара до априла. Распрострањен је у југоисточној Европи, углавном у шумама цера, китњака, граба и букве. Дрогу (биљни део који се користи) чини ризом с корењем и у апотекарском промету води се као *Rhizoma hellebori*, а ранији назив је био *Radix Hippocratis*, што нам говори о значају ове биљке за Хипократа. Ризом садржи буфадииенолидне хетерозиде, стероидне сапонине, лактоне, алкалоиде... Веома је отрован.

Значи, кукурек је отровна биљка коју не треба користити у самолечењу. Јосиф Панчић (1873) пише „...корен од младог кукурека употребљен је за лечење стоке...” Сличне наводе имамо код С. Петровића (1883) „...народ и неки ветеринари увлаче корен од кукурека под кожу марве, те ту изазивају гнојење у неким опасним болестима...”, или код Ј. Туцакова (1971) „...народ употребљава коренчиће за затрављивање оболеле стоке, а негде и људи. У Војводини тај посао зову увлачење спрежа...”

По траговима које нам је оставио Хипократ, кукурек је у трећем и четвртном веку пре наше ере коришћен за лечење душевно оболелих, против лудила (*pazzo*), а у 14. веку чувени фирентински племићи и банкари били су из породице *Pazzi*, која води порекло од познатог крсташа из опсаде Јерусалима по имену *Pazzo*. Били су противници Медичија, учествовали у завери и убиству Лоренцовог брата Ђулијана.

Знајући да су симболи и скривена значења саставни део Ботичелијевих слика, да ниједна ситница није случајна и да из његових слика може штошта да се сазна о Фиренци 15. века, будућим истраживачима овог ремек-дела остаје да одговоре на питање зашто *pazzi* испод Венериних стопала.

Да би се боље разумело скривено значење „Пролећа”, односно боље разазнали при-

казани ликови, али и за боље разумевање целокупног Ботичелијевог сликарства треба разјаснити неке догађаје везане за особу по имену Симонета Катанео. Године 1474–1475. Ботичели је добио задатак да ослика барјак за Ђулијана Медичија, брата Лоренца Величанственог и унука оснивача породице Козима. За Атену Паладу која је требало да буде на барјаку, узео је лик своје комшинице Симонете Катанео. Кажу да је била најлепша девојка у Фиренци тог доба и веома млада се удала за Марка Веспучија (из старе, моћне фирентинске породице Веспучи, рођака чувеног морепловца Америго). Није била тајна да је Ђулијано био заљубљен у Симонету, није била тајна ни да су многи други Фирентинци били потајно заљубљени у Симонету, но занимљив је однос Ботичелија према њој. Он се није женио и за жене изгледа није много марио. Међутим, како је међу ренесансним уметницима, још од Дантеа и Беатриче, било важно имати музу која ће уметника надахњивати и усхићивати, намеће се помисао да је Симонета била Ботичелијева муза. Умрла је веома млада 1476. године, а Ботичели надахнуто узима њен лик за готово све ликове дама које ће касније насликати.

Зефир је бог ветра и симбол пролећа, при чему се мисли на западни ветар, као и на запад уопште, а у старом Риму називан је и латинским именом Фавоније. Доноси влагу, па га сматрају и заштитником биљака.

Ловор

Зефир је приказан испод грма ловора, који такође има необичну причу. Знамо да ловор означава победнике и слављенике и да се ловоровим венцем ките славодобитници. Међутим, митологија му приписује нешто другачије значење. Једном приликом, Аполон је увредио Ероса који га је из освете погодио стрелицом љубави, док је истовремено стрелицом која убија љубав погодио прелепу нимфу Дафне. Аполон се заљубио у Дафне која га је презирала и, бежећи од њега, замолила богове да јој промене лик. Они су јој услишили жељу тако што су је претворили у жбун ловора. У знак љубави према Дафне, Аполон је први уплео венац од ловора и носио га на глави. Стога ловор може да се тумачи и као знак неузвраћене љубави. Значи, Зефира испод ловора можемо описати и као некога из Ботичелијевог окружења ко је победник, ко је славан, и према коме неко са слике гаји неузвраћену љубав. А ко би то могао да буде

до Лоренцо (Величанствени) Медичи. С друге стране, историјски извори кажу да је Ђулијано био заљубљен у Симонету, али да ни сам Лоренцо није био равнодушан према овој лепотици.

Laurus nobilis, ловор, слично мирти, грм је средоземних макија и шума, а у употреби су лист и плод ловора, *Lauri folium, et Lauri fructus*. Лист је снажан рубефацијенс, делује антимикробно и репелентно (одбија инсекте). Плод је карминатив, еменагог и диуретик. Из плода се хладним цеђењем некада добијало уље које је коришћено за лечење чирева. Лист се користи као зачин и као драгоцен сировина за производњу етарског уља.

Још једно дрво скривено је иза Зефира и Хлорис. То је тиса, која важи за свету биљку у келтској, грчкој и словенској митологији, при чему се увек повезује с бесмртношћу, или дуговечношћу и снагом. Тиса је отровна, моћна у магијским обредима, и постоји веровање да се не сме сећи, јер је тада симбол смрти. С друге стране, предмети од тисе су реликвије које имају магијску моћ. Сигурно да је део ових митова пренет и у хришћанство, тако да је и дан-данас често резбарење различитих реликвијара у тисовини.

Taxus baccata, тиса, веома је стара и ретка биљка, тако-

Myrtus communis

Миртја

Helleborus niger

Кукурек

Ловор

Туца

звани терцијарни реликт, што значи да је у климатски погодним и заштићеним стаништима преживела од терцијара до данас. Сви делови биљке су отровни осим црвеног омотача плода (арилус). Посебно је отрован унутрашњи део коре који садржи дитерпене таксанске творевине (таксол или пакситаксол и сродне деривате). Управо ова велика отровност побудила је занимање фармацеутске индустрије, при чему је утврђено да је таксол моћни лек против рака, па је Светска здравствена организација одобрила примену таксола/пакситаксола у лечењу. Последњих тридесет година највеће фармацеутске куће испитују ову биљку, а због угрожености све је више гаје (*Taxus brevifolia*, пацифичка тиса).

Ако се са овим сазнањем вратимо тумачењу слике, могли бисмо закључити да је Зефир, или онај кога Зефир приказује на слици, неко кога Ботичели сматра снажним и дуговечним и кога поштује и уважава. Још један доказ да је то можда сам Лоренцо Величанствени, његов заштитник.

Хлорис

Хлорис је нимфа повезана с пролећем која се удаје за Зефира и имају сина Карпуса (*Carpus* = у ботаници плод).

На слици јој из уста излазе најпре анемона, потом винка (зимзелен), па ружа и различак. Сликајући ову сцену, чини се да је Ботичели имао на уму стихове познатог песника Медичијевог двора, свог пријатеља Анђела Полицијана: „...и док је говорила, њен дах се претвори у ружу...”

Anemone nemorosa (анемона или бреберина), биљка љутог укуса и мириса, делује надражајно на кожу (нарочито свежа биљка) и изазива пликове. Отровна је и веома је необично због чега баш анемона прва потиче из уста Хлорис. Могуће да разлог треба тражити у грчком корену речи (*anemos* = ветар), јер је и дах благи ветар, као и сам Зефир, који покушава да је обгрли. Или можда у етрурском поимању да је анемона цвет смрти, наиме, зима – Хлорис умире и претвара се у раскошно пролеће – Флору.

Vinca sp. (зимзелен), нежна биљка љубичастих цветова, симбол невиности, ставља се у постељу младожења. Поред тога, означава вечно пријатељство. Отровна је због садржаја алкалоида (винкамин) и хетерозида (винкозид). Користи се искључиво за израду фитопрепарата са антиканцерогеним деловањем.

Rosa canina (дивља ружа, шипак), симбол вечне љубави

и лепоте, али и добро позната лековита биљна врста. Чај од шипка је напитај многих народа.

Centaurea cyanus (различак) занимљиво је грчко порекло назива рода, а потиче од грч. *кентаурион* јер је посвећена кентауру Хирону који је лечио соком ове биљке. Води порекло из источног Средоземља, а у лековите сврхе се користи цвет. Садржи горку материју centaurein, антоцијанске хетерозиде (цијанин и пеларгонин), кумарински гликозид цикорин и тако даље. Користи се као благи диуретик, тоник и код диспепсије.

Поред описаних биљака у окружењу Хлорис уочавамо и: *Iris florentina* (бела перуника), *Viola sp.* (љубичица), *Taraxacum officinale* (маслчак), *Myosotis arvensis* (споменак), *Bellis perennis* (бела рада), *Fragaria vesca* (јагода) и многе друге.

Флора

Флора је у римској митологији богиња пролећа и цвећа. Хаљина прекривена цвећем такође је надахнута стиховима Полицијана: „...Бела је она и одора јој бела, мада ружама и цвећем и њавом осликана...” Ови стихови потичу из једне поеме у којој песник описује Симонету Катанео-Веспучи, тако да је

оправдано веровање да је, сликајући Флору, Ботичели мислио на Симонету. Од мноштва цветова уплетених у њену косу и биљака насликаних на хаљини препознају се *Fragaria vesca* (јагода), *Ranunculus sp.* (љутић), *Viola odorata* (мирисна љубичица), *Centaurea cyanus* (различак), *Bellis perennis* (бела рада), *Convallaria majalis* (ђурђевак), *Dianthus superbus* (ибришим каранфил), *Primula veris* (јагорчевина), *Rosa gallica* (ружа месечарка) и неке друге. Окружење је такође богато биљкама при чему се неке понављају, а од нових ту су *Hyacinthus orientalis* (зумбул), *Papaver rhoeas* (мак, булка), *Tussilago farfara* (подбел)...

Меркур

Меркур (у грчкој митологији Хермес) бог је трговине и трговаца, али и божји гласник. Атрибути су му крилата капа и крилате ципеле. У руци носи крилати штап кадуцеус. Симбол је помирења, сунца и пролећа. О појасу му виси мач, а дршка мача на Ботичелијевој слици има облик шишарке бора (*Pinus sp.*). Управо ова шишарка упућује на Ђулијана Медичија на шта нам опет указује једна поема Полицијана.

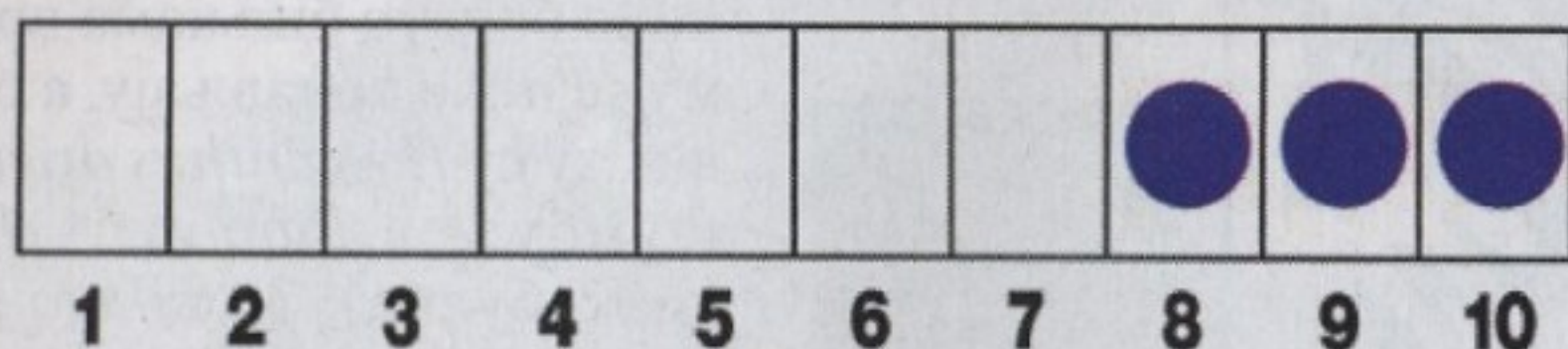

Биљке, као што видимо, имају свој језик и могу да причају своју причу, при чему су могућа различита тумачења, самим тим и различити исходи. Колико је говор биља био Ботичелијева намера, колико је то случајност или, пак, наше накнадно запажање и умишљање, остаје загонетка коју ће свако ко се удуби у ову слику протумачити на свој начин. Можда је величина Ботичелија и његовог „Пролећа” управо у томе што нас непрестано тера да на различите начине гледамо слику, да је истражимо и тумачимо у недоглед ■

Славољуб Тасић

ЗАНИМЉИВА ИГРА

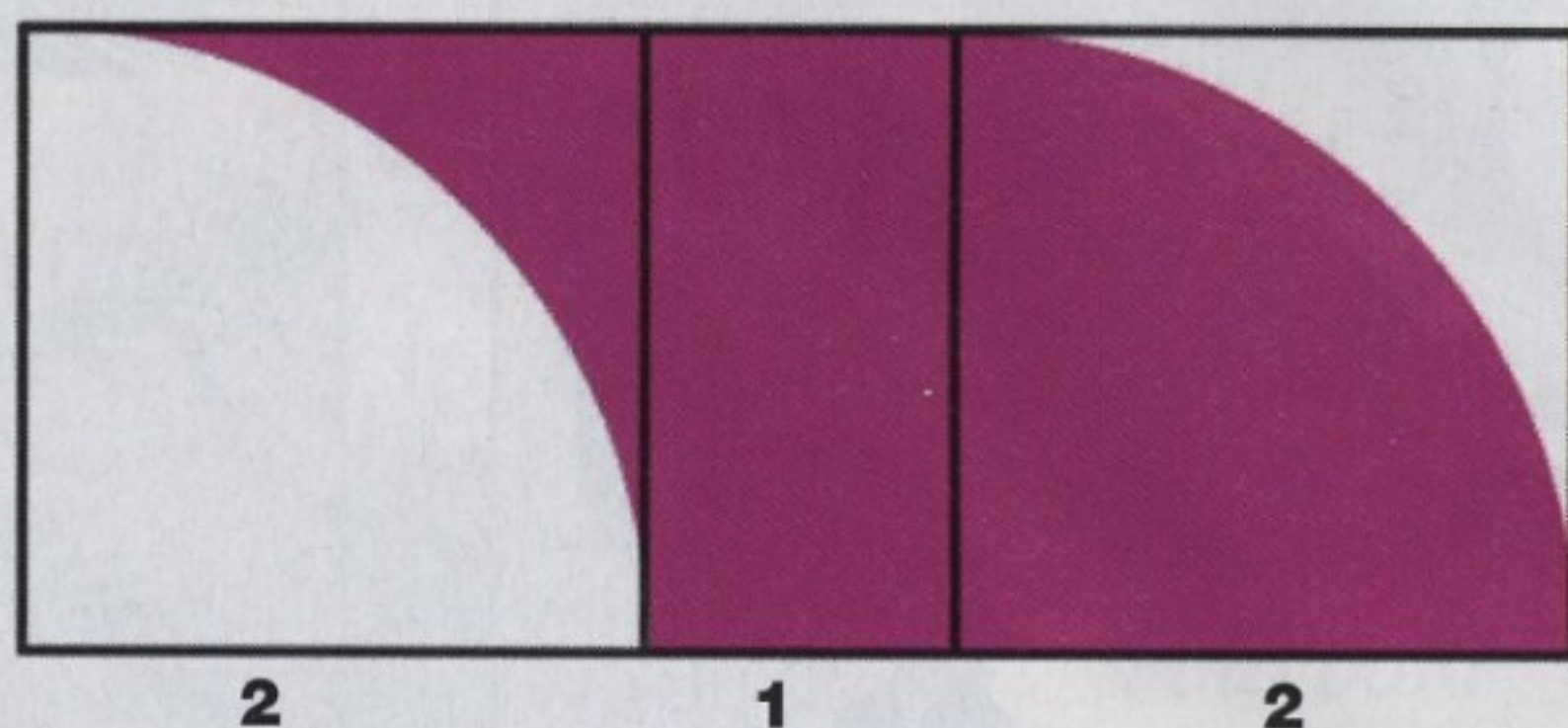
1 Поља правоугаоне таблице 1 x 10 нумерисана су редом бројевима 1, 2, 3, ..., 10. На пољима 8, 9, 10 постављен је по један жетон (као на слици). Два играча играју игру у којој наизменично повлаче потезе, а у сваком потезу дозвољено је преместити произвољан жетон на било које слободно поље које је нумерисано мањим бројем. Игру губи играч који не може да одигра потез. Покажите како играч који први почиње игру увек може да победи независно од потеза његовог противника ■

ПОВРШИНА

4

Одредите површину затамњене области ■

ХОД КОЊА

2 Полазећи од слова из горњих средишњих поља сваког квадрата и крећући се ходом коња на шаховској табли, добијају се две значајне речи. Које су то речи? ■

Н	З	А
Б		И
К	В	А

И	П	И
Л		К
А	Т	О

ПРОИЗВОД

5

Ако се множеник повећа за 20 одсто, а множилац смањи за 20 одсто, шта ће бити с производом? ■

ПОНЕДЕЉАК У МЕСЕЦУ

6

Три понедељка у месецу долазе парног датума. Одредите који је дан петог дана у месецу ■

ЈАБУКЕ И КРУШКЕ

3 У корпи има два пута више јабука него крушака. Кад из корпе узмете три крушке, онда ће у њој бити три пута више јабука од броја крушака. Колико је у корпи јабука, а колико крушака? ■

ИЧКЕ загонетке

ПРЕЛАЗАК ПРЕКО РЕКЕ

7

На обали реке налазе се: отац, мајка, два сина, две кћерке, полицајац и затвореник. На обали је сплав. Важе следећа правила:
а) на сплаву истовремено могу бити највише две особе;
б) отац не сме бити с кћеркама без присуства мајке;
с) мајка не сме бити са синовима без присуства оца;
д) затвореник не сме бити ни с ким без присуства полицајца;
е) само полицајац и родитељи могу возити сплав.
Како сви могу прећи реку? ■

КЛАДИОНИЦА

8

Другови Алекса, Бане и Цане уложе у кладионицу редом износе: 3000 динара, 15.000 динара, 18.000 динара. На листићу су добили укупно 240.000 динара. Како ће правилно поделити добитак? ■

РАДИША

9

Радиша заврши 42 одсто посла за 3,5 сата. Колико му је потребно сати да би завршио $\frac{3}{4}$ истог посла? ■

ТРИ ГОМИЛЕ

10

На три гомиле било је укупно 394 јабуке. Кад би се узело из прве $\frac{1}{3}$, из друге $\frac{1}{4}$ и из треће $\frac{1}{5}$ јабука (од броја јабука у свакој гомили) остале би укупно 294 јабуке (на све три гомиле). Ако би се, пак, узело из прве $\frac{2}{3}$ и из друге $\frac{1}{4}$ броја јабука, колико би тада укупно остало јабука на гомилама? ■

МИША И ГЛИША

11

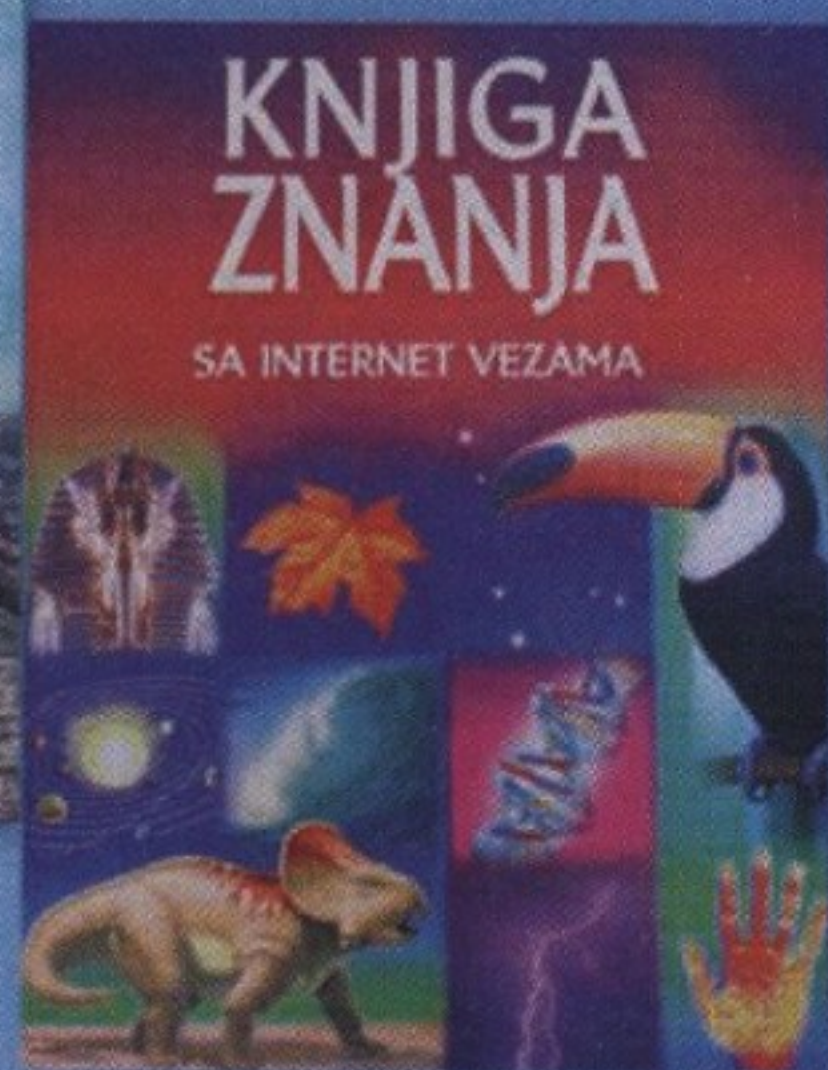
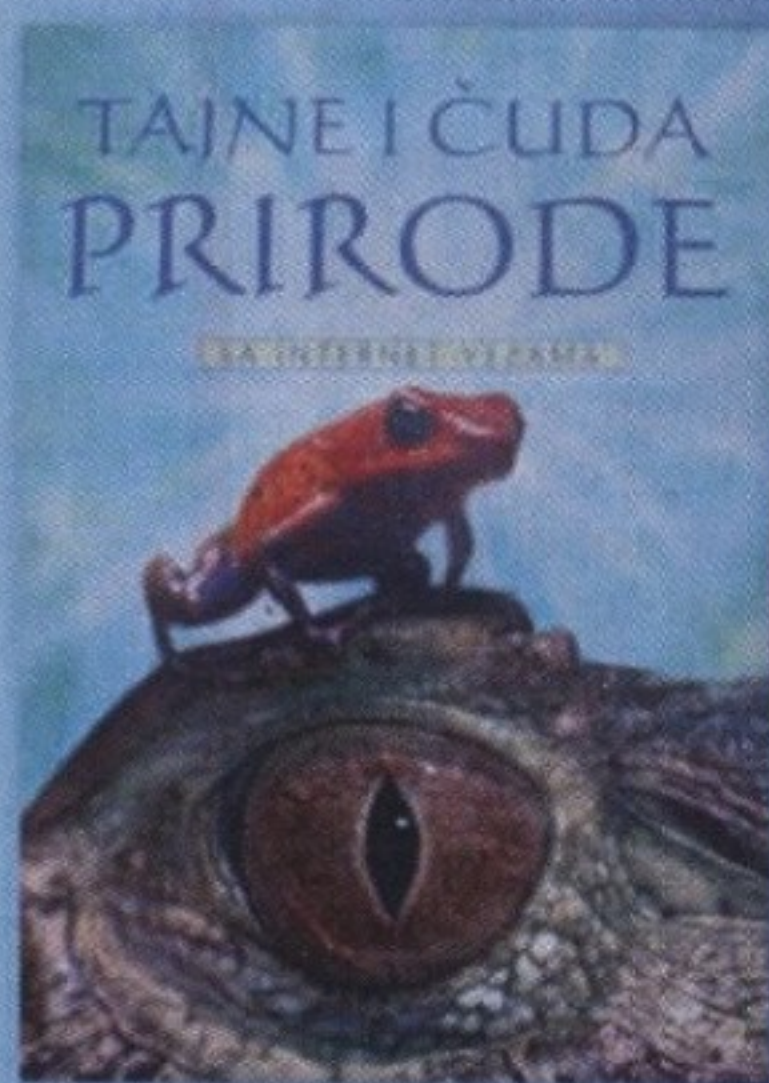
Идући у школу, Миша и Глиша разговарају. Миша каже: „Кад се саберу наши кућни бројеви, добија се број 180, а кад се поделе број 5.“ Глиша се сложио с Мишином рачуницом. Који су њихови кућни бројеви? ■

**РЕШЕЊА
НА СТРАНИ 65**

Уређује
Радивоје Грбовић

1305 издата
на попусту
до 40%

Нови Сад
Сремска 7
021 6624433

Ниш
Трг краља Александра 3
018 511428

Косовска Митровица
Владе Ђетковића 1
028 425111

Београд
Облићев венац 5
011 2630763; 2638405
Косовска 45
011 3227088
Краља Милана 19
011 3235409
Вукасовићева 50
011 3594835

Интернет продаја
www.zavod.co.rs
e-mail: prodaja@zavod.co.rs

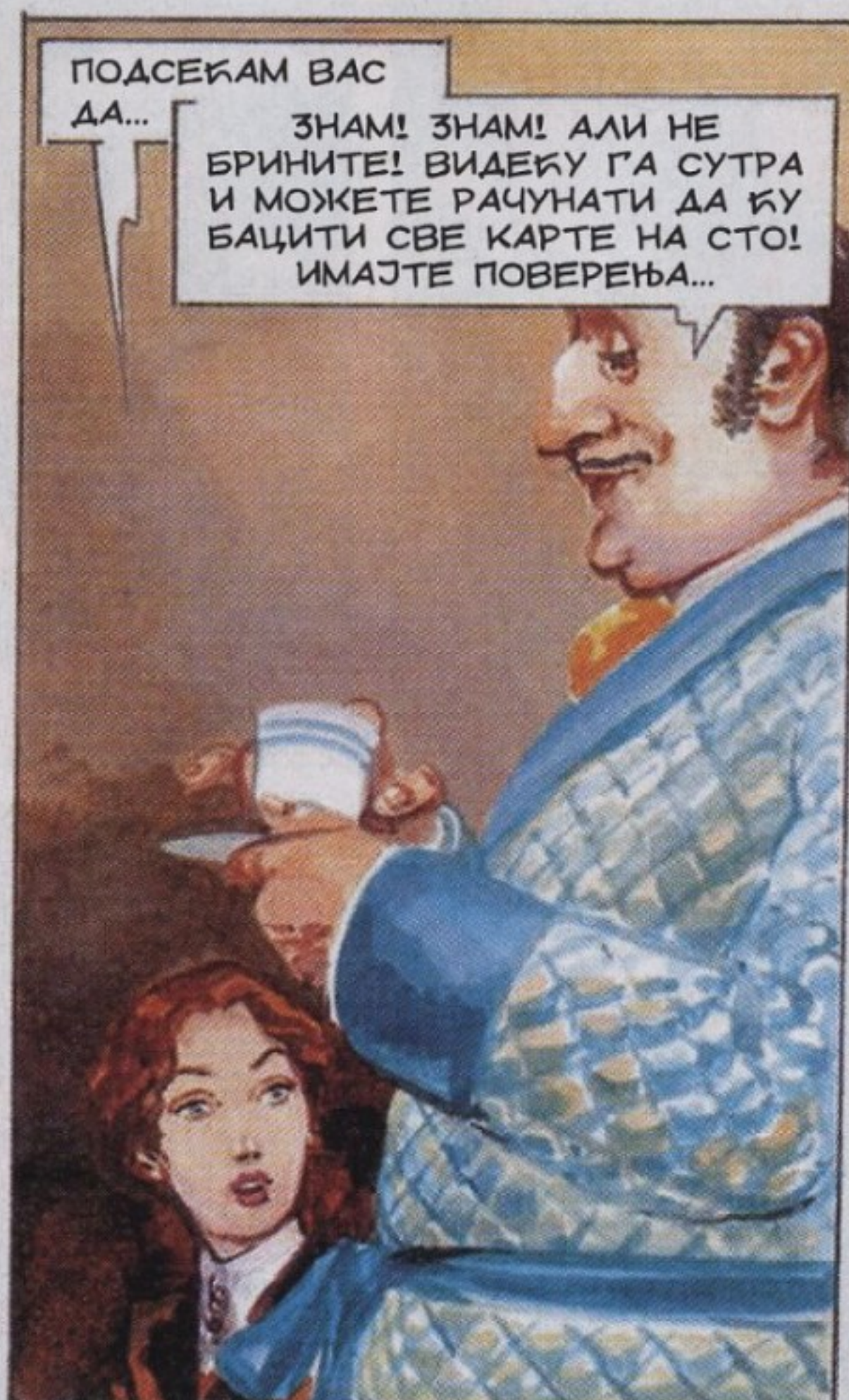
**ЗАВОД ЗА
УЧБЕНИКЕ**
Кућа знања

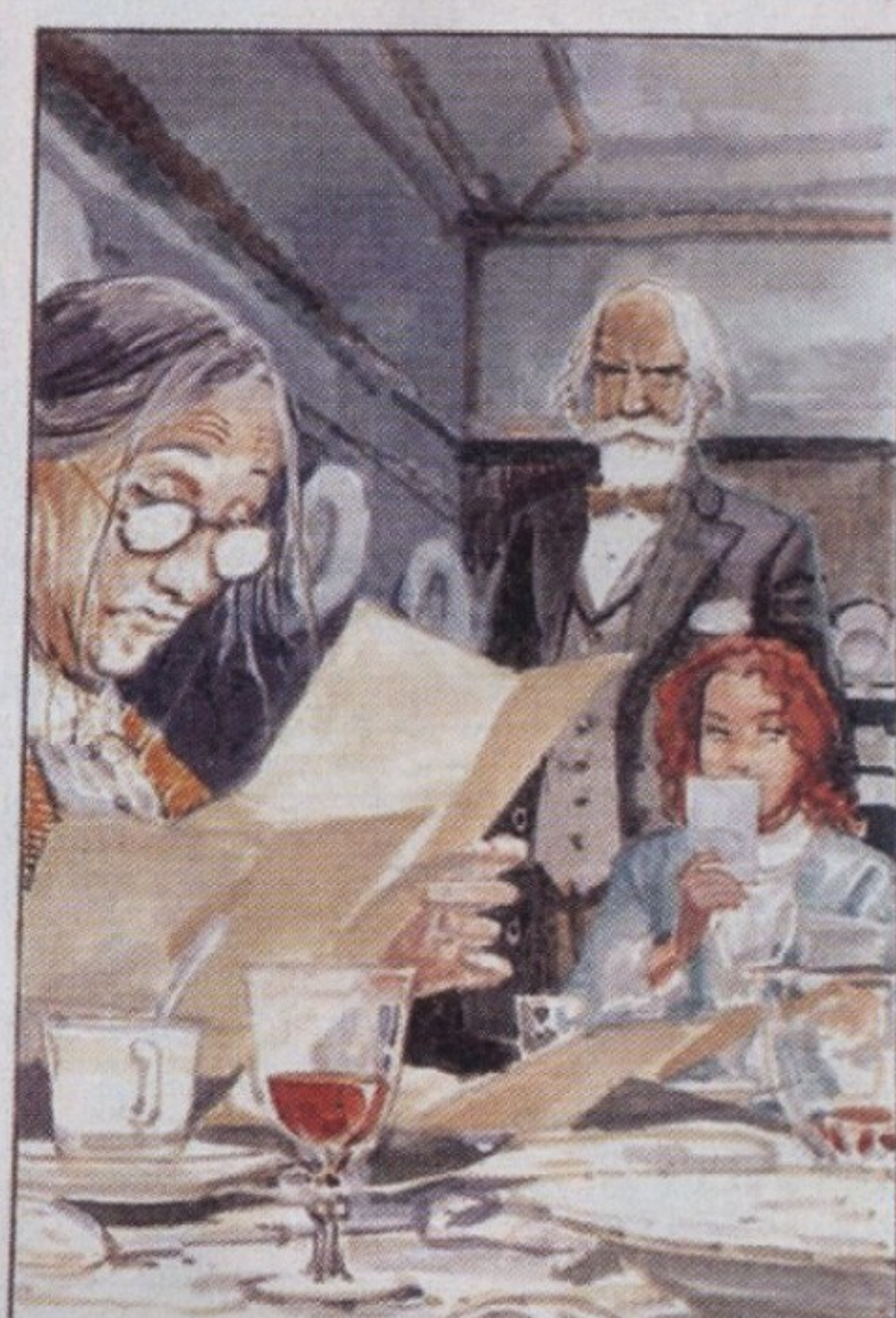
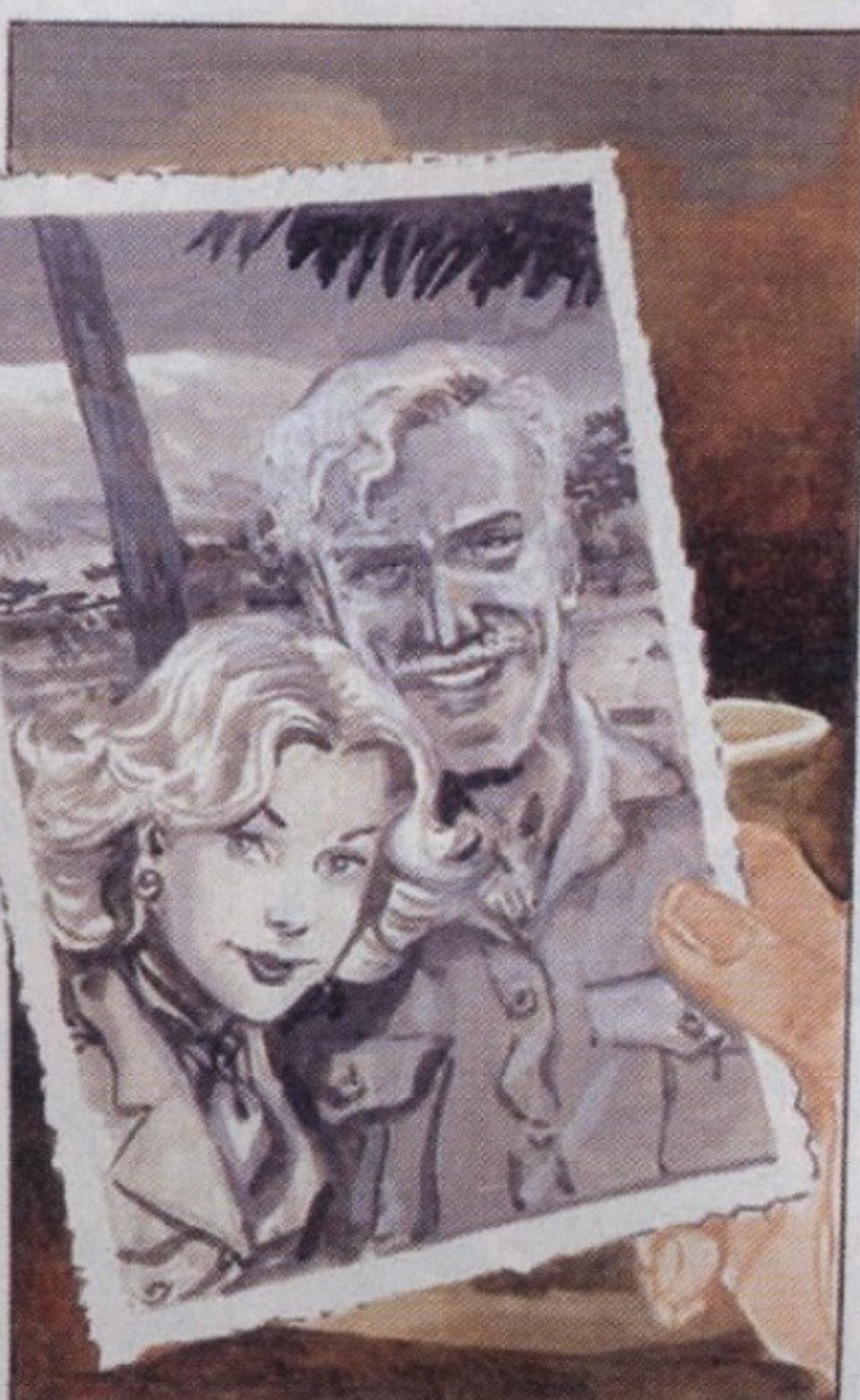
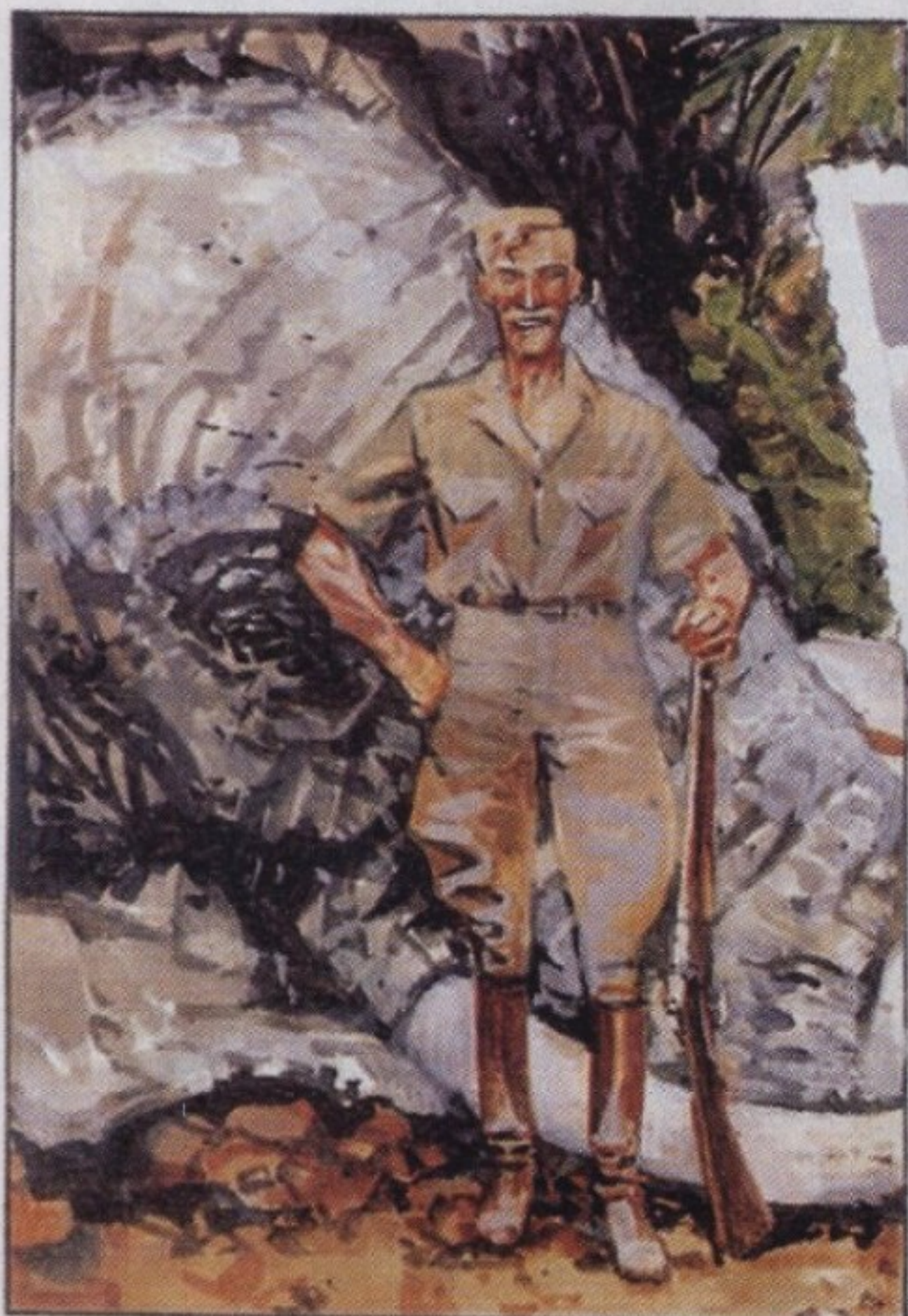
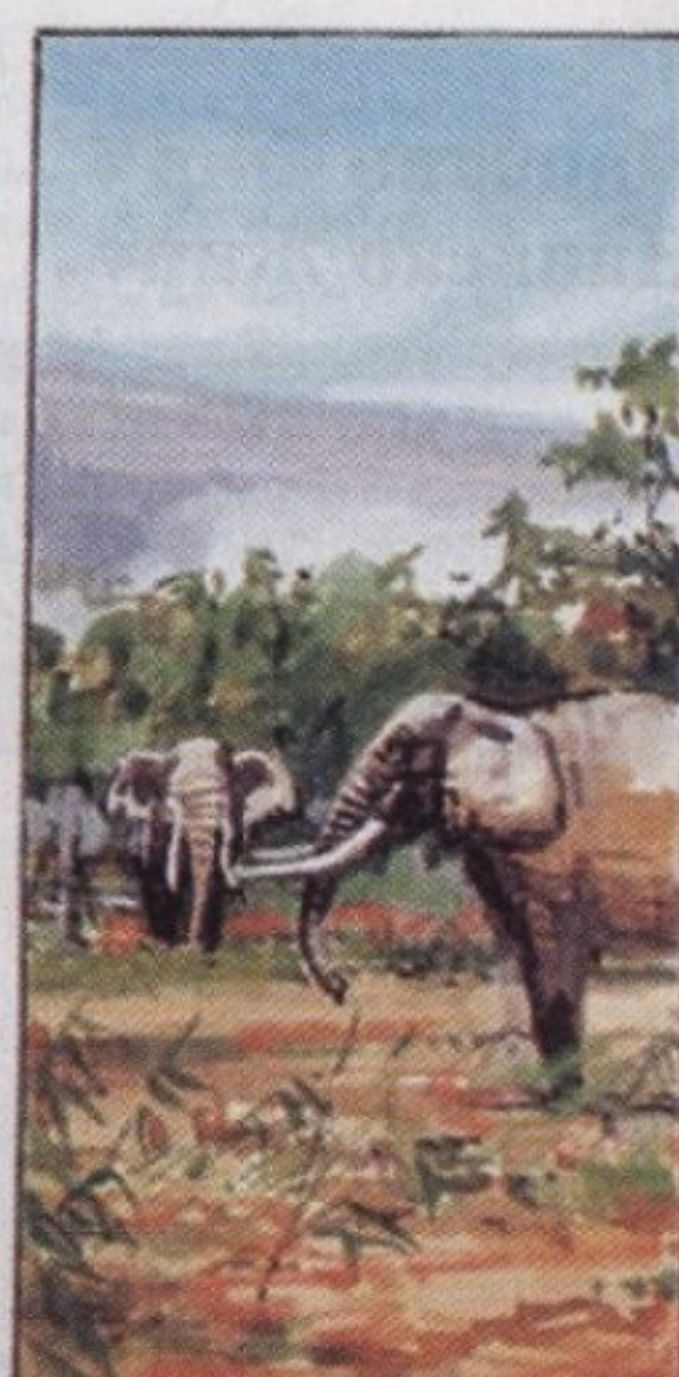
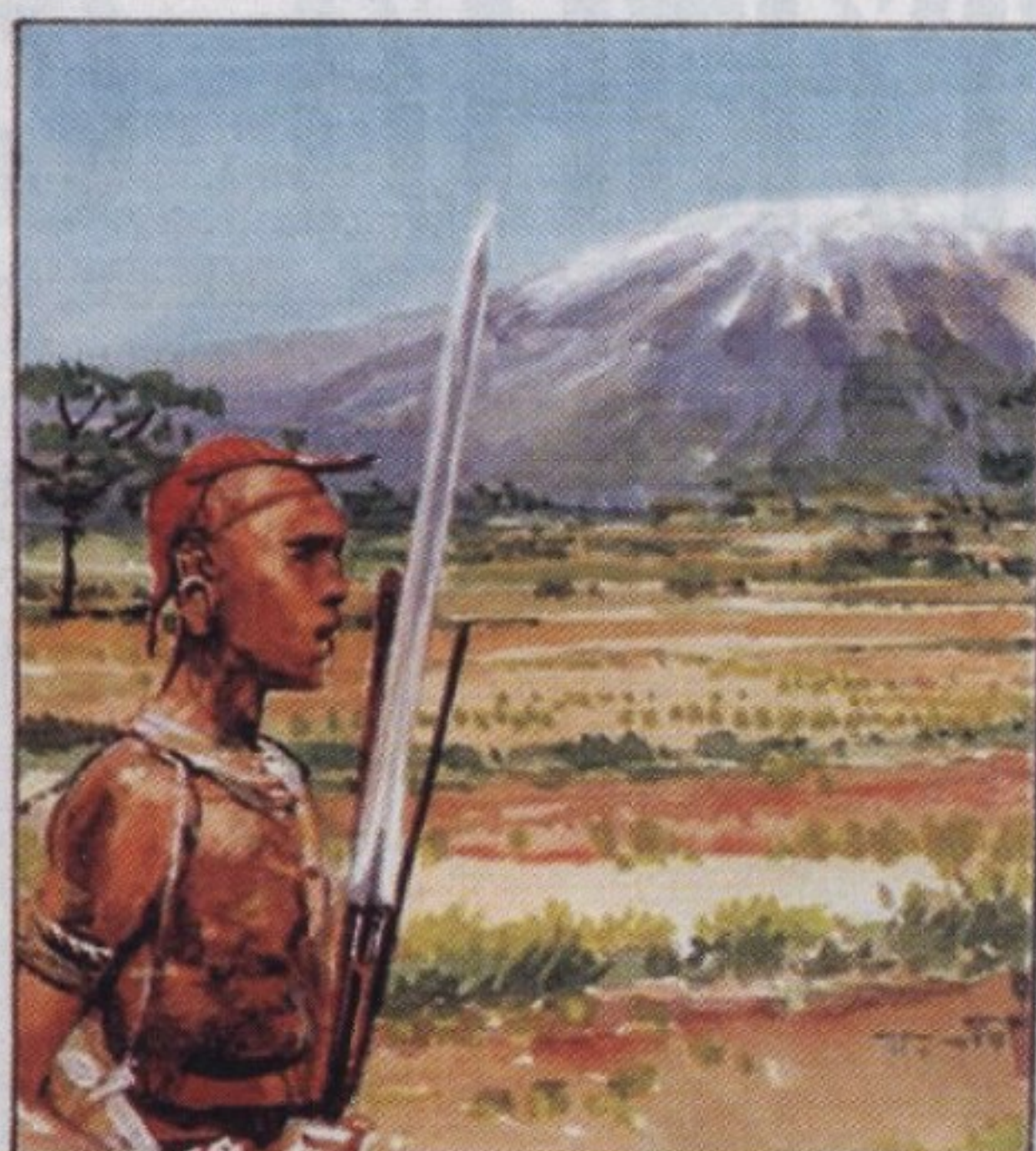
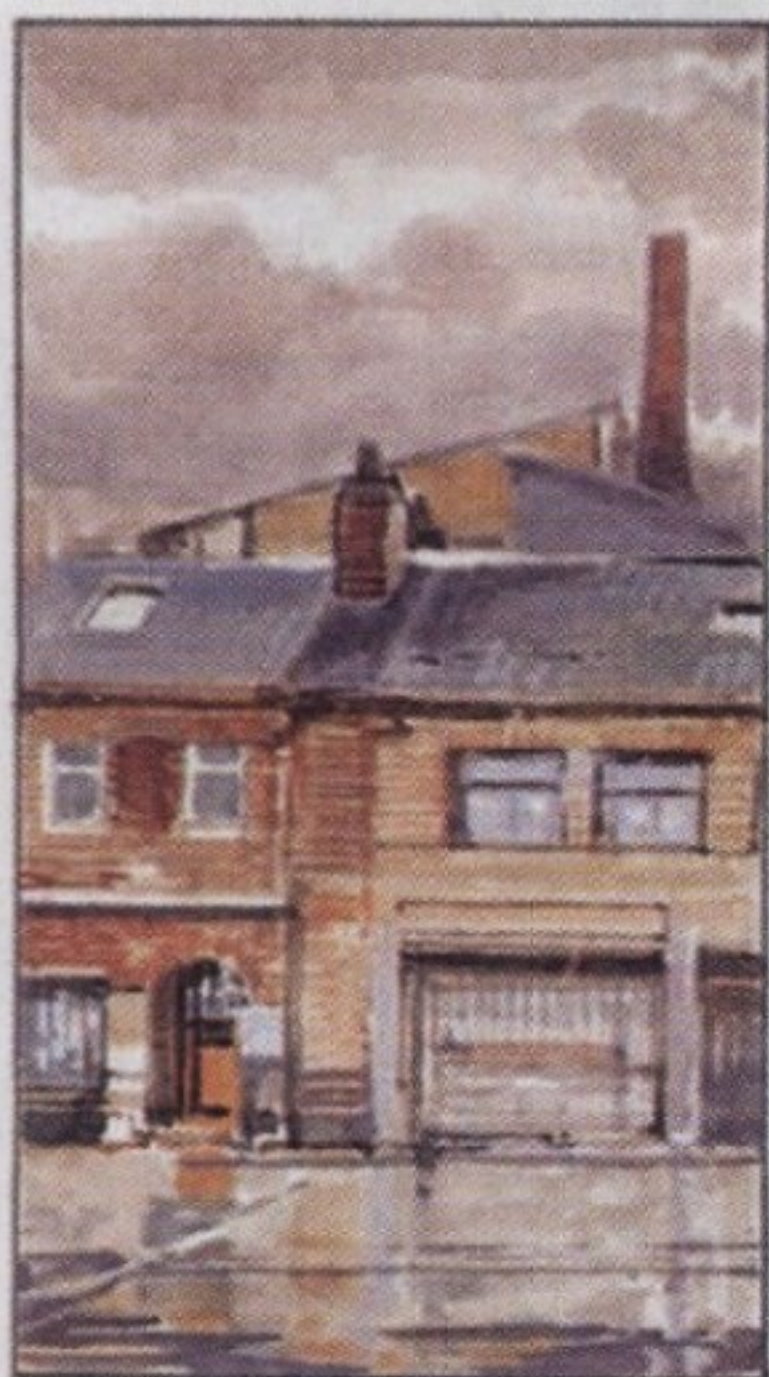

Нацртао Фор
Написао Жиру

ТАЈНА САМСАРЕ

II део

ОХ! ДРАГА ЕЛИЗАБЕТ! ИДЕТЕ
КОД МЕНЕ, КЛАДИМ СЕ?

ОДЛИЧНО ПОГАЂАТЕ,
ГОСПОДИНЕ БРИТОН!

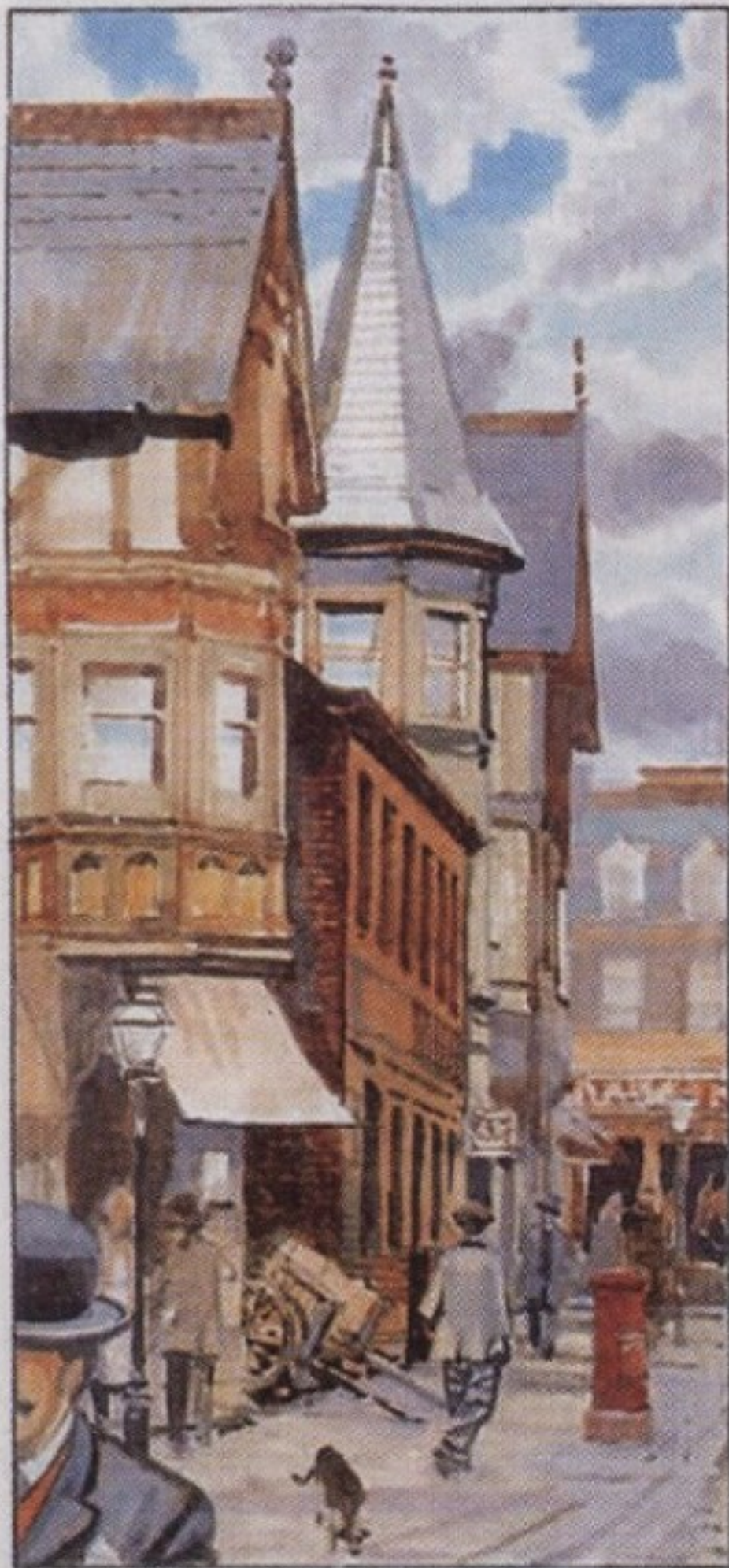
У ТОМ СЛУЧАЈУ, ВИДИТЕ КАКО ЈЕ СВЕ НА СВЕТУ ЛЕПО УРЕЂЕ-
НО! УПРАВО САМ КРЕНУО ДА ВАМ ЈАВИМ ДОБРУ ВЕСТ: АБРАХАМ
ВАС ПОЗИВА „КОД ВЕСЕЛОГ ЗЕЦА“, ДА ТАМО РАЗГОВАРАТЕ О
ВАШОЈ НОВОЈ ШКОЛИ!

„КОД ВЕСЕЛОГ ЗЕЦА“? АЛИ ТО ЈЕ...

НАЈБОЉИ РЕСТОРАН У МАНЧЕСТЕРУ, ДА!
ВИДИТЕ ДА ВАС НЕ СМАТРА ЗА НЕКУ
ЈАДНИЦУ! СТОГА...

...БУДИТЕ УБЕДЛИВИ И СИГУРАН САМ ДА ЋЕТЕ ОД
ЊЕГА ДОБИТИ СВЕ ШТО БУДЕТЕ ЖЕЛЕЛИ!

ОВУДА, ГОСПОЋИЦЕ!

ЗАБОГА! ЕЛИЗАБЕТ!

ВИ СТЕ... ЗАНОСНИ! НЕМА ДРУГЕ РЕЧИ, ЗАИСТА...

А ВИ? ВИ СТЕ САМИ?

АХ, ДРАГА ПРИЈАТЕЉИЦЕ! ЗНАТЕ КАКО ЈЕ С ТИМ ПОСЛОВНИМ ЛУДИМА! АЛИ, СЕДИТЕ, ЈА...

ДА ЛИ ТО ЗНАЧИ ДА ГОСПОДИН РИФКИН НЕКЕ ДОЏИ?

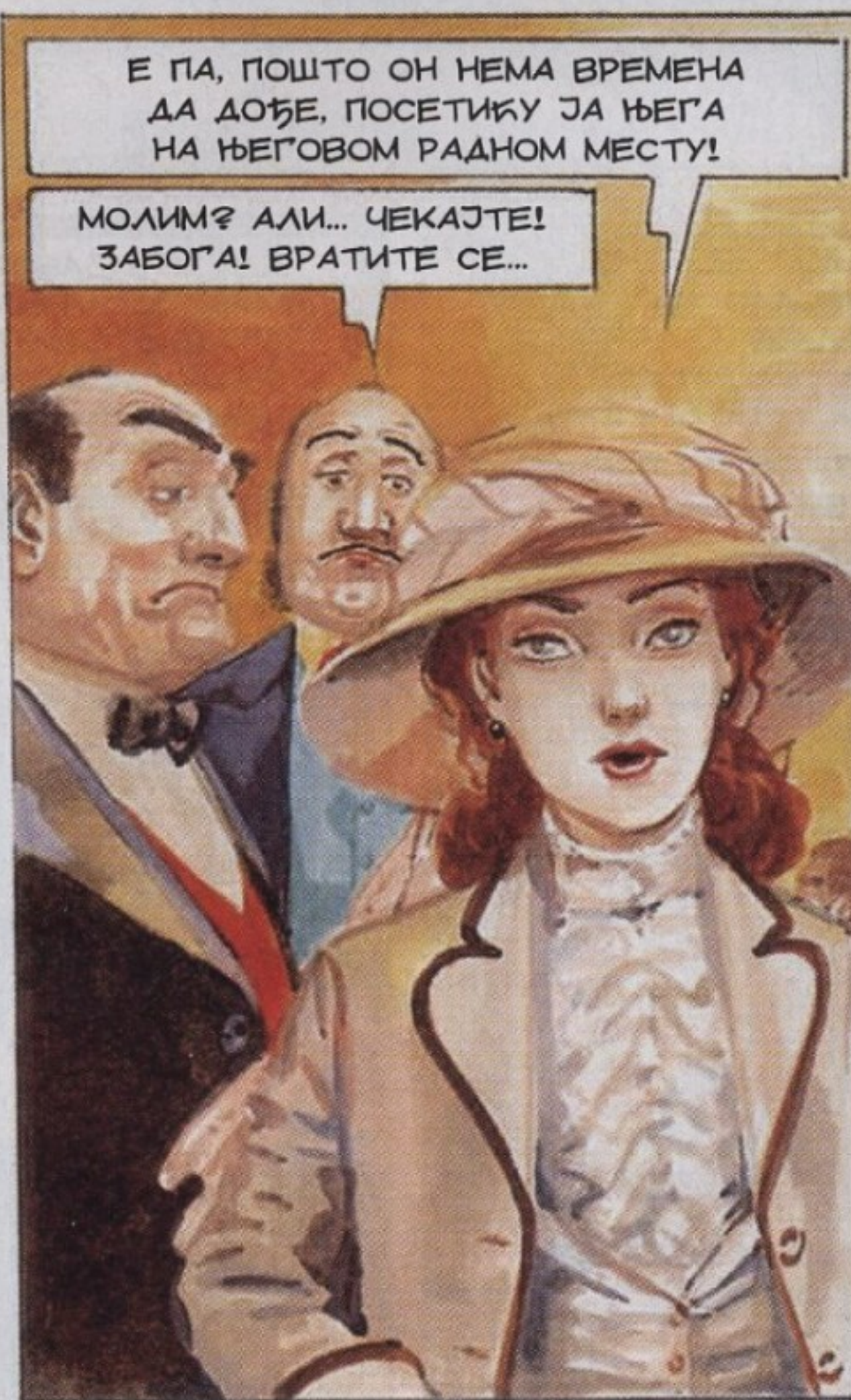

МЕНИ ЈЕ ЗАИСТА, ЗАИСТА ЖАО... БАШ НЕЗГОДНО! АЛИ ТО ВАС НЕ СПРЕЧАВА ДА СЕДНЕТЕ ЗА СТО И УЖИВАТЕ У ОВОМ ДИВ...

МА ДА ЛИ ЈА САЊАМ!?

МИСЛИТЕ ДА САМ ОВДЕ РАДИ ЈЕЛА? А ЗА ТРИ ДАНА ЋЕ ЧЕТРАДЕСЕТОРО ДЕЦЕ БИТИ ИЗБАЧЕНО НА УЛИЦУ!??

СМИРИТЕ СЕ, ЕЛИЗАБЕТ... СХВАТАМ ДА СТЕ РАЗОЧАРАНИ, АЛИ ВЕЋ САМ ВАМ РЕКАО КОЛИКО ЈЕ ГОСПОДИН РИФКИН ЗАУЗЕТ И...

Е ПА, ПОШТО ОН НЕМА ВРЕМЕНА ДА ДОЂЕ, ПОСЕТИЋУ ЈА ЊЕГА НА ЊЕГОВОМ РАДНОМ МЕСТУ!

МОЛИМ? АЛИ... ЧЕКАЈТЕ! ЗАБОГА! ВРАТИТЕ СЕ...

УЛИЦА МАРКЕТ, „SILVER MOON“.

НЕЕЕЕ!?

ЗНАЧИ... ОНИ СЕ
НЕ ПОЗНАЈУ?!

R & WINES
FROM Brewer

SILVER
MOON
ROVER NUT

НЕКОЛИКО ПУТА СУ СЕ СРЕЛИ НА ПРОСЛАВАМА У ВИСОКОМ
ДРУШТВУ, АЛИ ДАЛЕКО ОД ТОГА ДА СУ БЛИСКИ... И БРИТОН
МУ НИКАДА НИЈЕ НИ ПОМЕНУО НОВУ ШКОЛУ!

Б/ААААК!

САМО СЕ ПОСЛУЖИО
ТИМЕ ДА БИ МИ СЕ
ДОДВОРИО!

КАКАВ ОДВРАТАН ЧОВЕК!

ТЈА... ВАЖНО ЈЕ ДА ТИ ЈЕ ТАЈ СМРДЉИВАЦ ОМОГУЋИО ДА СЕ
СРЕТНЕШ СА РИФКИНОМ И ДА МУ ИСТРИЧАШ О НАШИМ МУКАМА!

ТАКО ЈЕ... САВРШЕНО ИХ ЈЕ РАЗУМЕО!
ЧАК ЈЕ БИО ВЕОМА ЗАИНТЕРЕСОВАН
ЗА НАШ ЕКСПЕРИМЕНТ... САМО ШТО
РИФКИН ХОДА ПО ЈАЗИМА! ОДЕЈА
ДА СЕ ЗАМЕРИ КРУПНОЈ
МАНЧЕСТЕРСКОЈ БУРЖОАЗИЈИ...

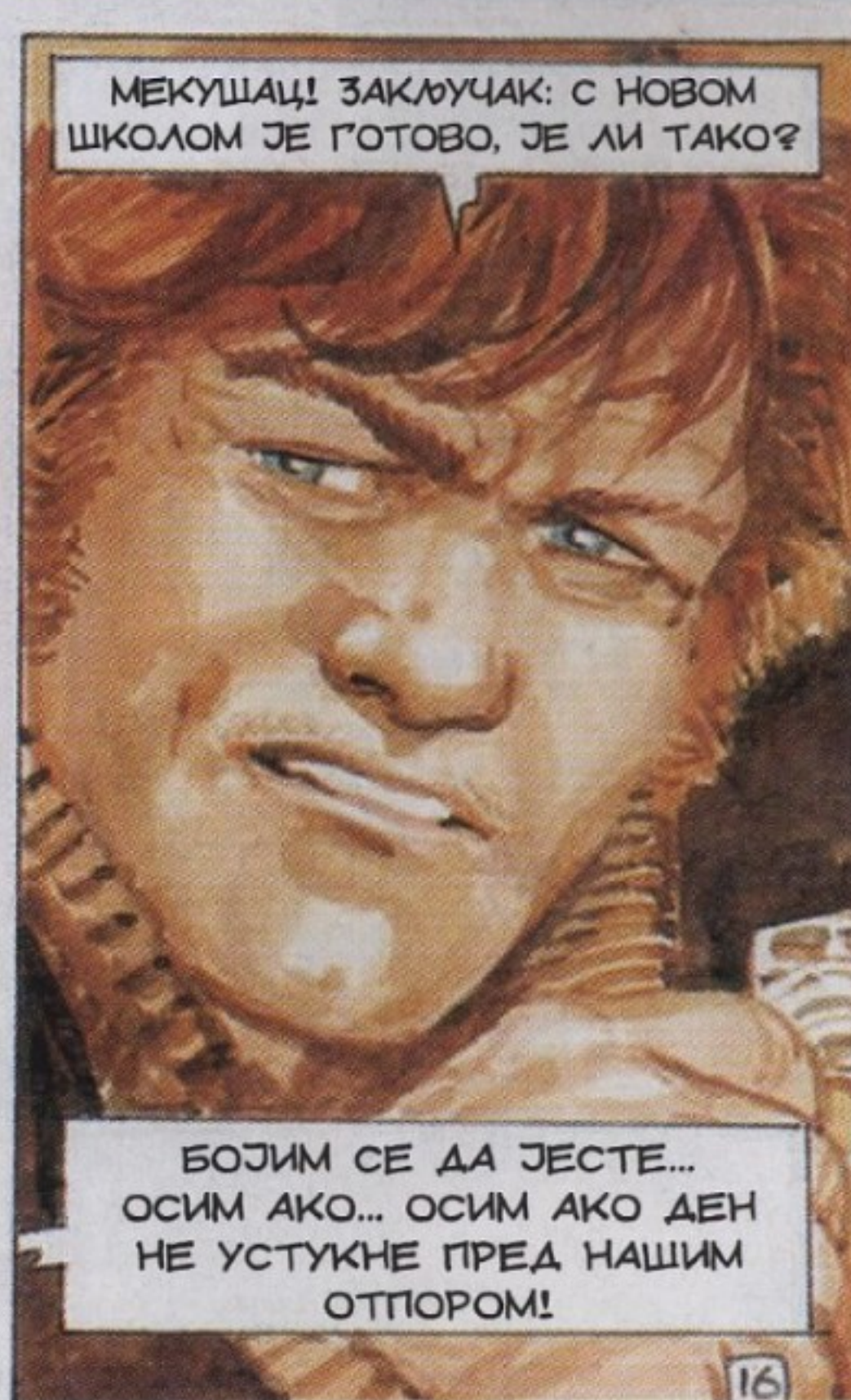
АЛИ ЊЕГА НИЈЕ БРИГА
ЗА БУРЖОАЗИЈУ!

У СВИМ СВОЈИМ ЧЛАНЦИМА
ОПТУЖУЈЕ ЈЕ ЗА СВЕ
И СВАШТА!

ТО СУ САМО
РЕЧИ, ФИЛ...

ПЛАШИ СЕ ДА ЊЕ, АКО ПРЕЂЕ НА ДЕЛО, А
НАРОЧИТО АКО СЕ ОБРУШИ НА ОБРАЗОВАЊЕ,
НАВУЋИ СЕБИ НА ВРАТ БОЈКОТ!

МЕКУШАЦ! ЗАКЉУЧАК: С НОВОМ
ШКОЛОМ ЈЕ ГОТОВО, ЈЕ ЛИ ТАКО?

БОЈИМ СЕ ДА ЈЕСТЕ...
ОСИМ АКО... ОСИМ АКО ДЕН
НЕ УСТУКНЕ ПРЕД НАШИМ
ОТПОРОМ!

16

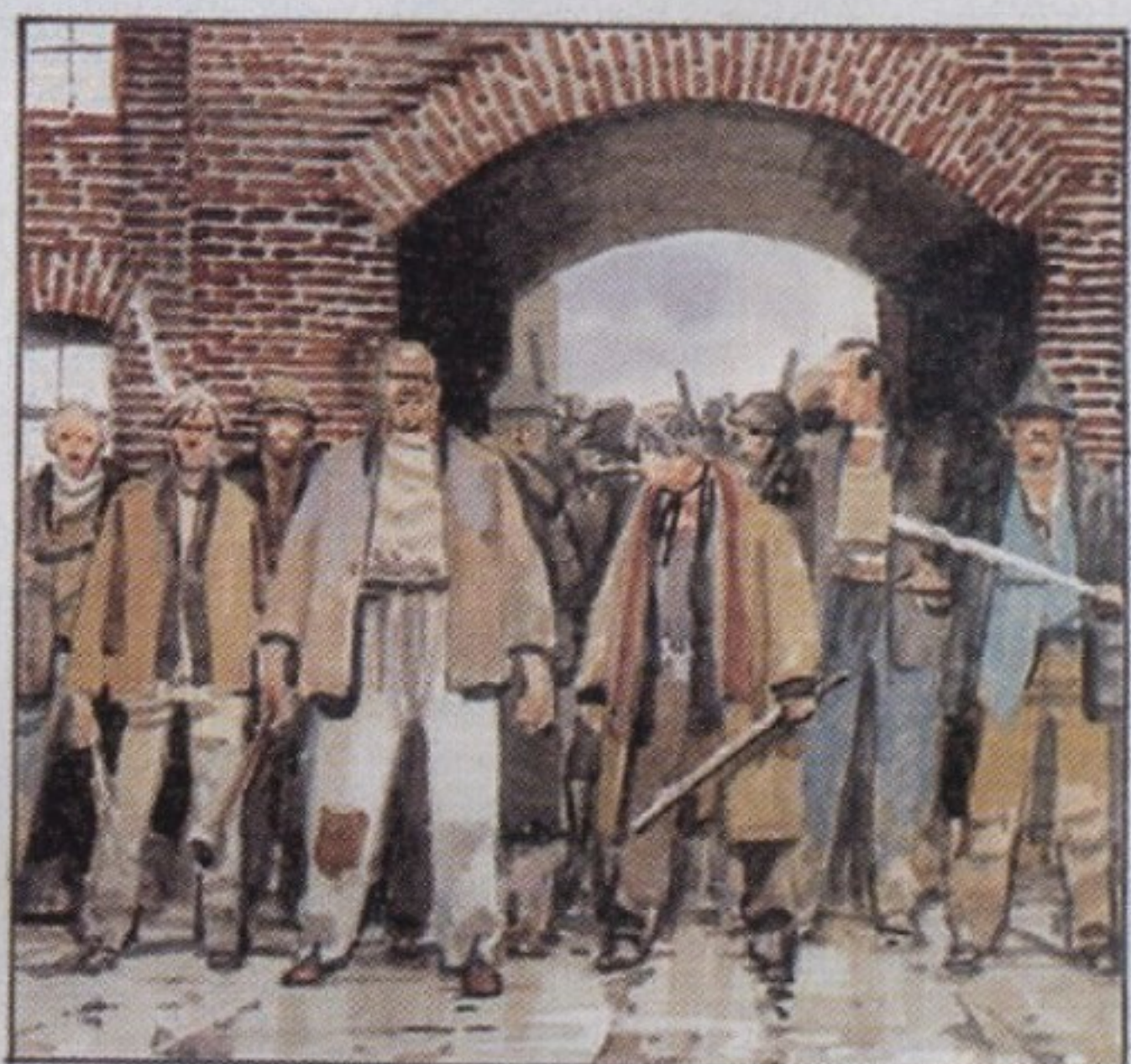

ХЕТЕРЗ ЛЕЈН,
1. ЈУН...

НИЈЕ ПОЗВАО ПОЛИЦИЈУ...
МОЖДА ИМАМО ШАНСЕ!

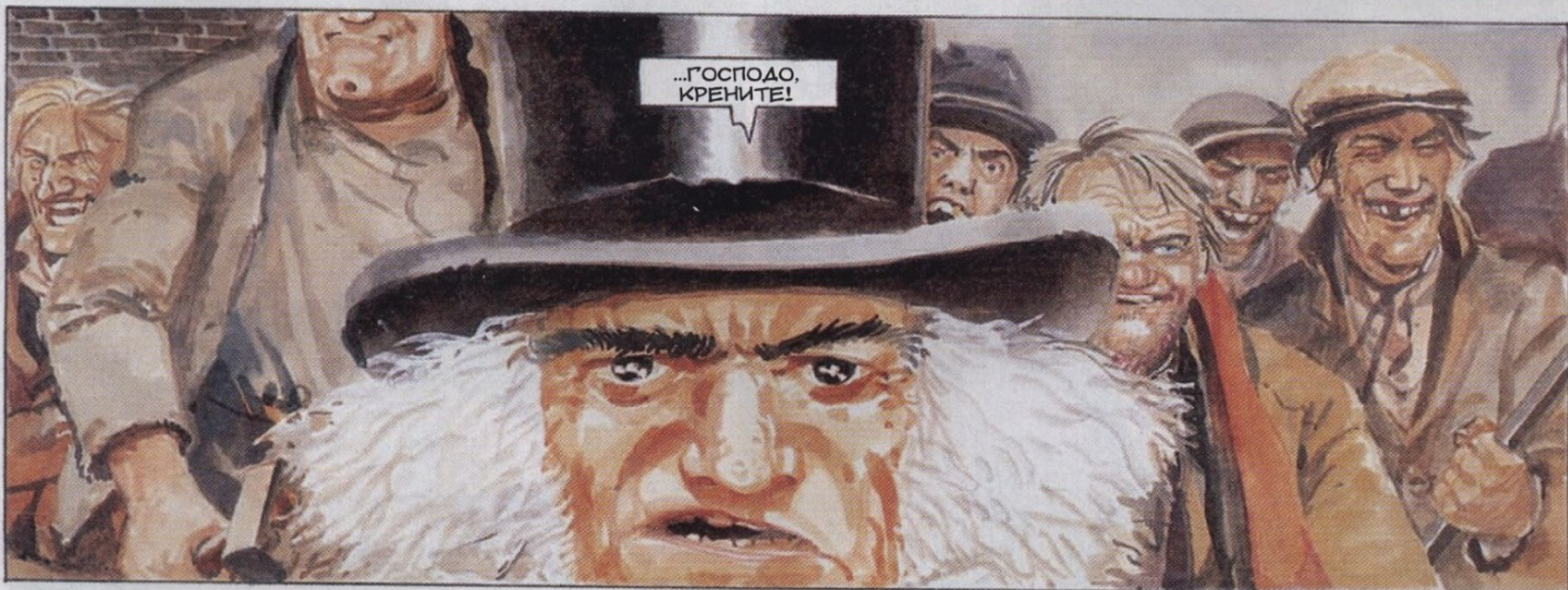
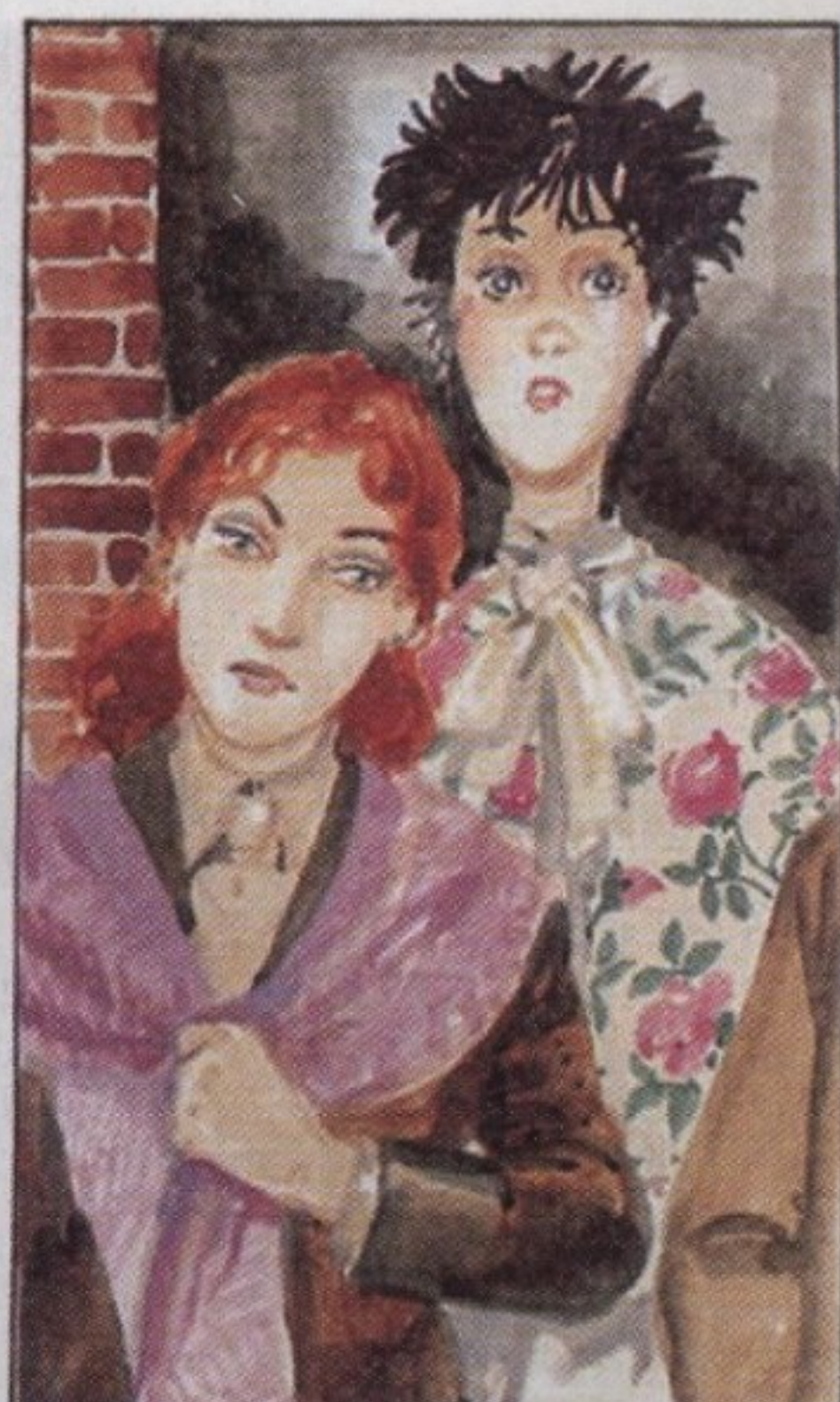
ИЛИ СИ ГЛУПА ИЛИ СЕ ПРАВИШ? НАПРОТИВ, БЕЗ СЛУЖБЕНИХ
ЛИЦА КАО СВЕДОКА МОЌИ ЋЕ ДА РАДИ ШТА МУ СЕ ПРОХТЕ!

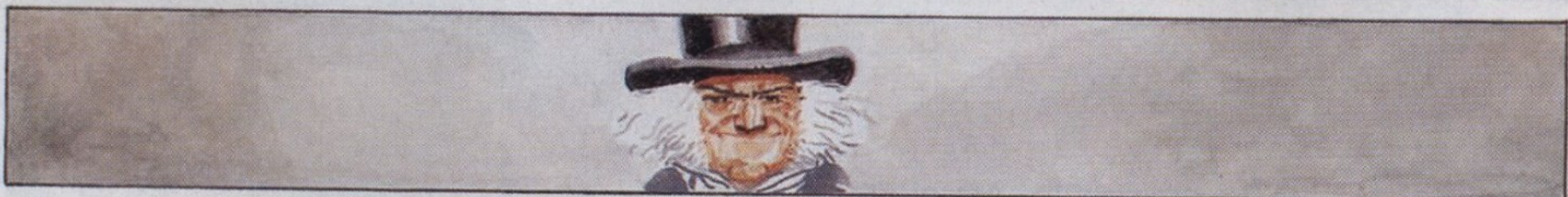
ДЕН! ТА СВИЊА ЈЕ ДО-
ШЛА ДА ЛИЧНО УПРА-
ВЉА ИЗБАЦИВАЊЕМ!

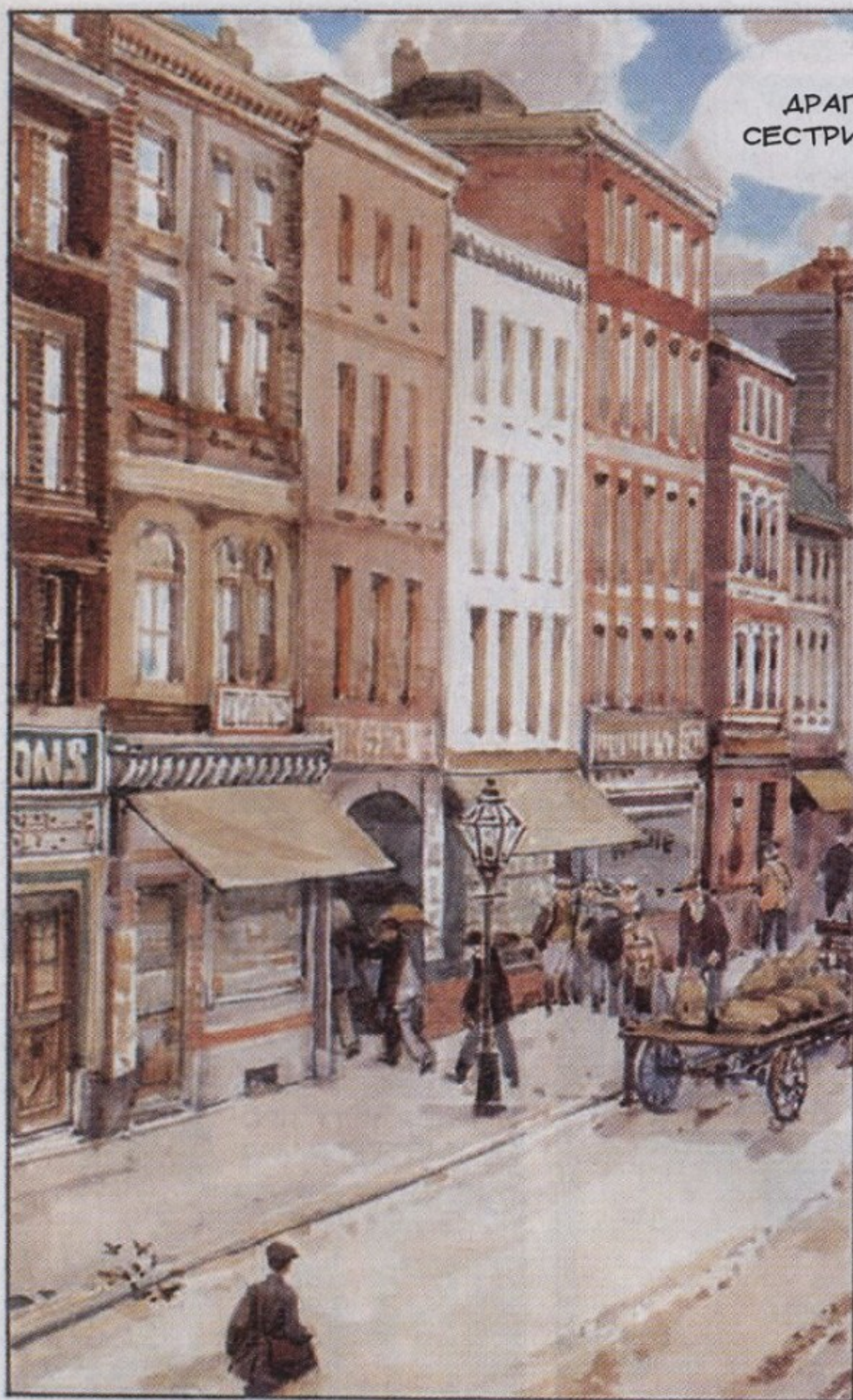

ИМАТЕ ТАЧНО МИНУТ ДА
НАПУСТИТЕ ЗГРАДУ! КАД
ТАЈ РОК ИСТЕКНЕ, ПОНОВО
ЋУ УЋИ У ПОСЕД СВОГ
ВЛАСНИШТВА... И СИЛОМ
АКО МЕ НА ТО ПРИМОРАТЕ!

18

ДРАГА
СЕСТРИЦЕ...

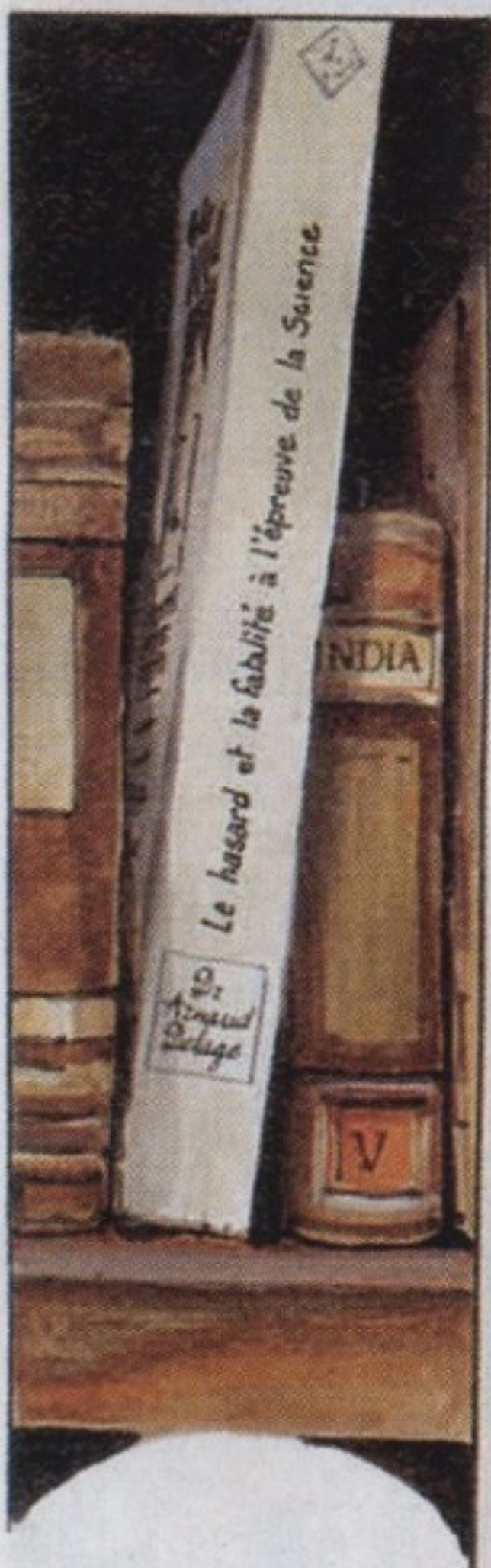
...ВОЛЕЛА БИХ
ДА ИМАМ ДОБРЕ
ВЕСТИ, АЛИ
НИКАДА НИСМО
ЛАГАЛЕ ЈЕДНА
ДРУГУ, ПА НЕ
МОГУ ДА КРИЈЕМ
ИСТИНУ
ОД ТЕБЕ.

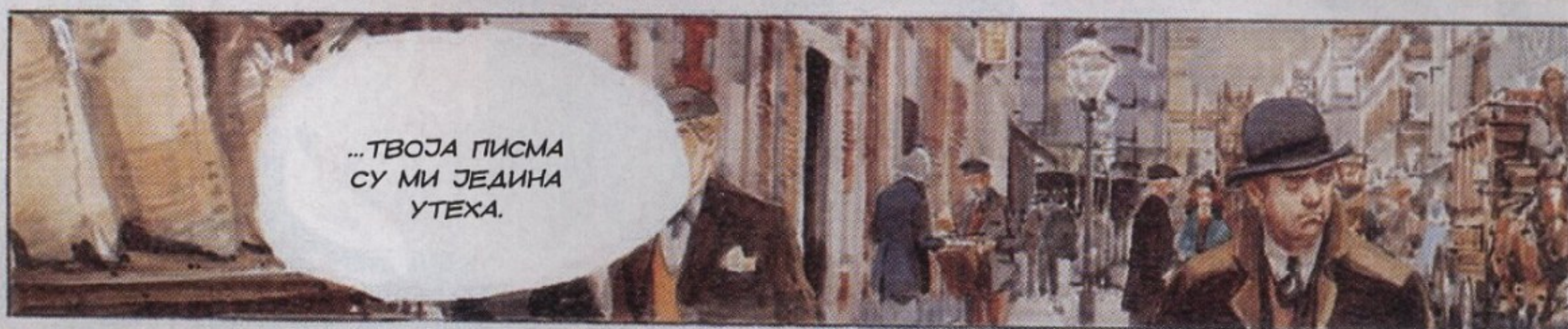
СУРОВИ КРАЈ
НОВЕ ШКОЛЕ
ДУБОКО МЕ ЈЕ
ПОГОДИО! У ПРВО
ВРЕМЕ НИСАМ
ХТЕЛА ДА
ОДУСТАНЕМ...

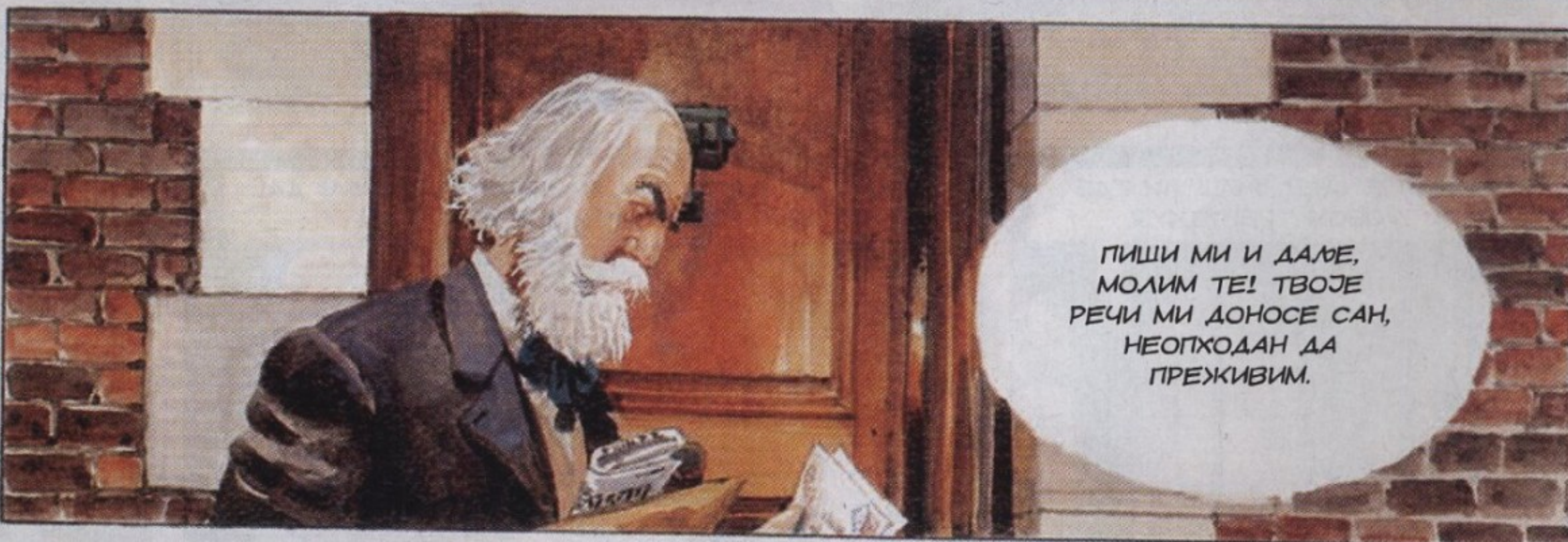
...А ТРАЖЕЊЕ
РЕШЕЊА НАШИХ
НЕВОЉА ТОЛИКО
МЕ ЈЕ ИСЦРПЕЛО
ДА САМ СЕ
РАЗБОЛЕЛА.

СВЕ УЗАЛУД!
САДА ВИШЕ
НЕМА НИКАКВЕ
НАДЕ И, ОСИМ
ЧИТАЊА...

...ТВОЈА ПИСМА
СУ МИ ЈЕДИНА
УТЕХА.

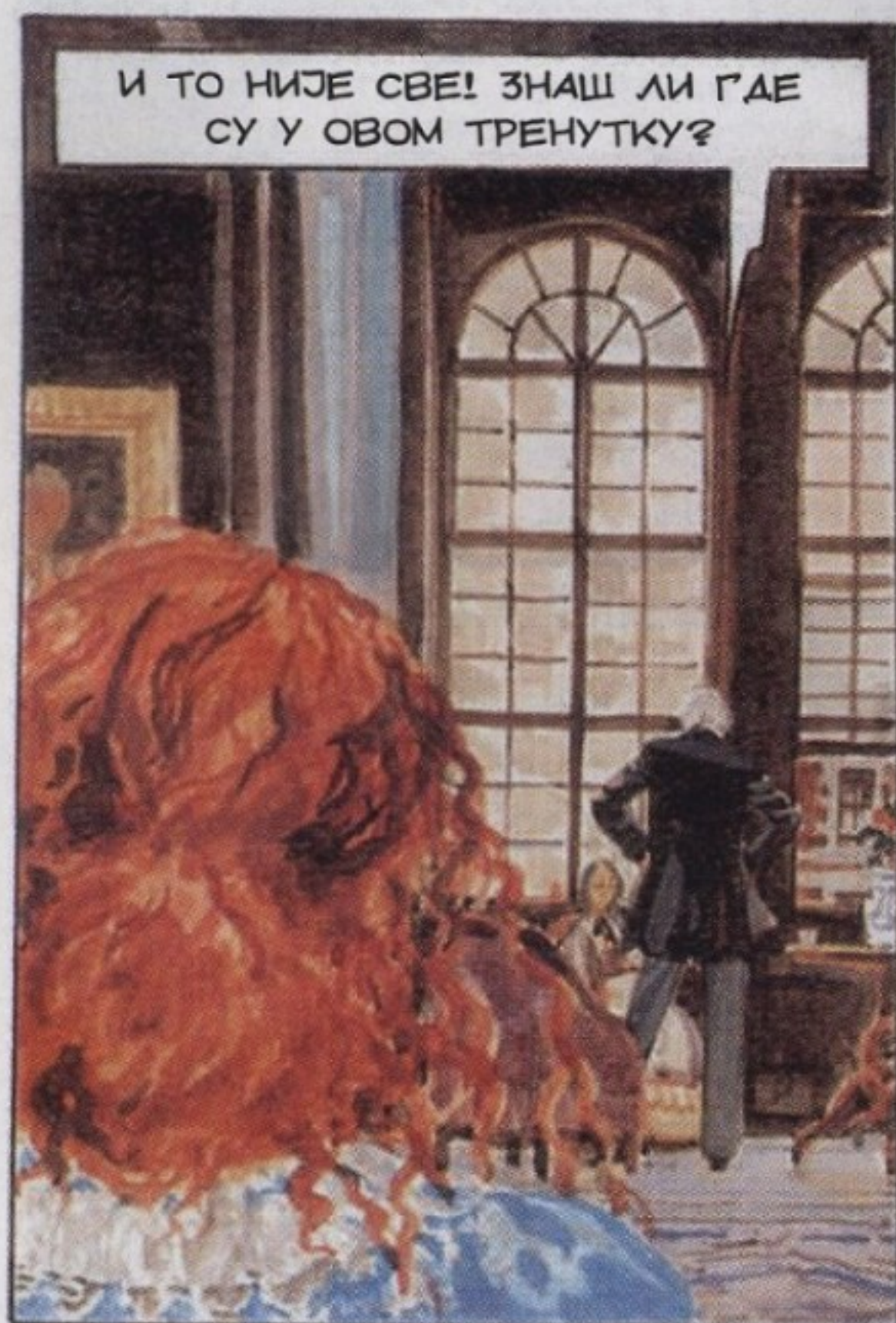
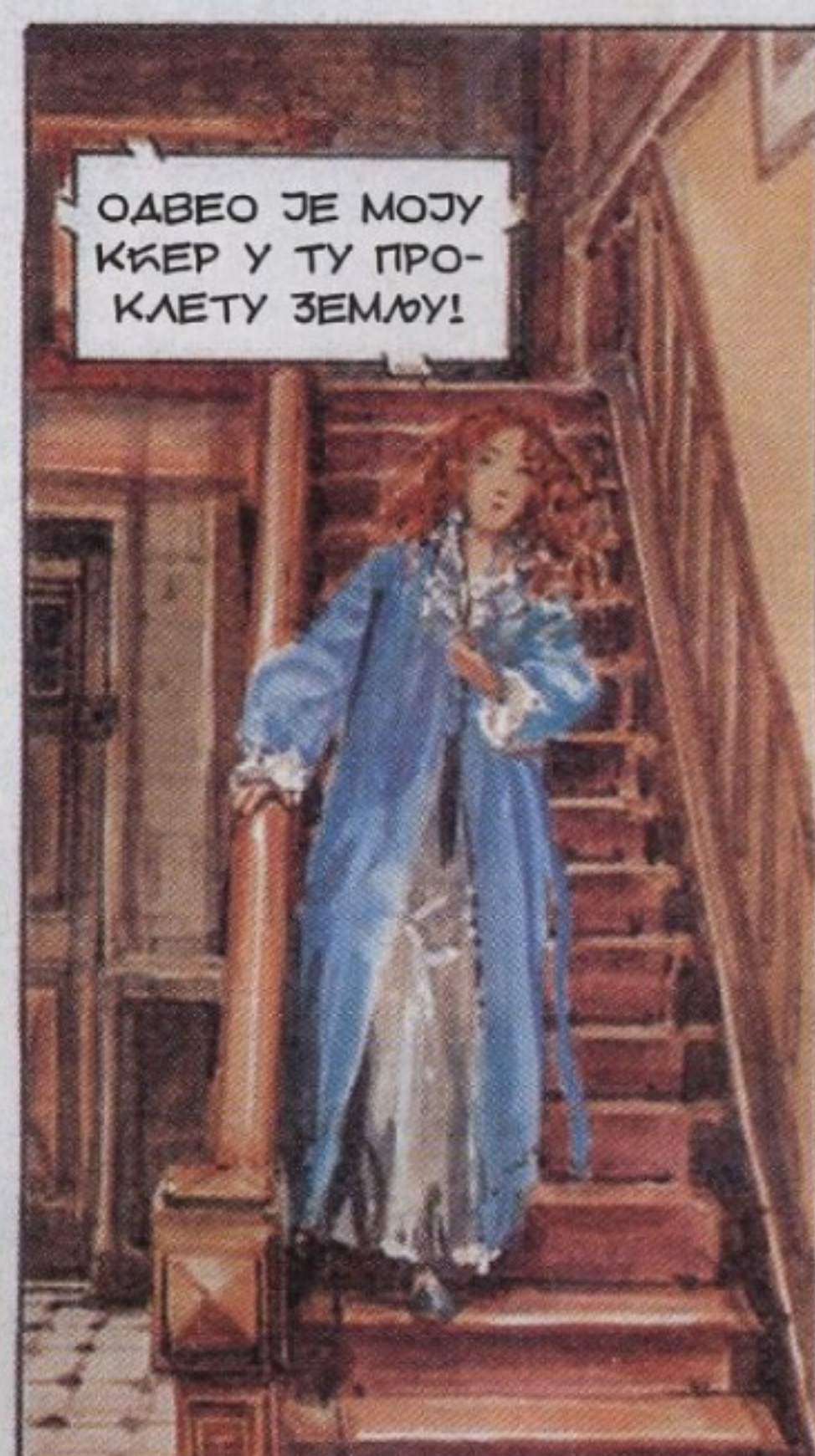
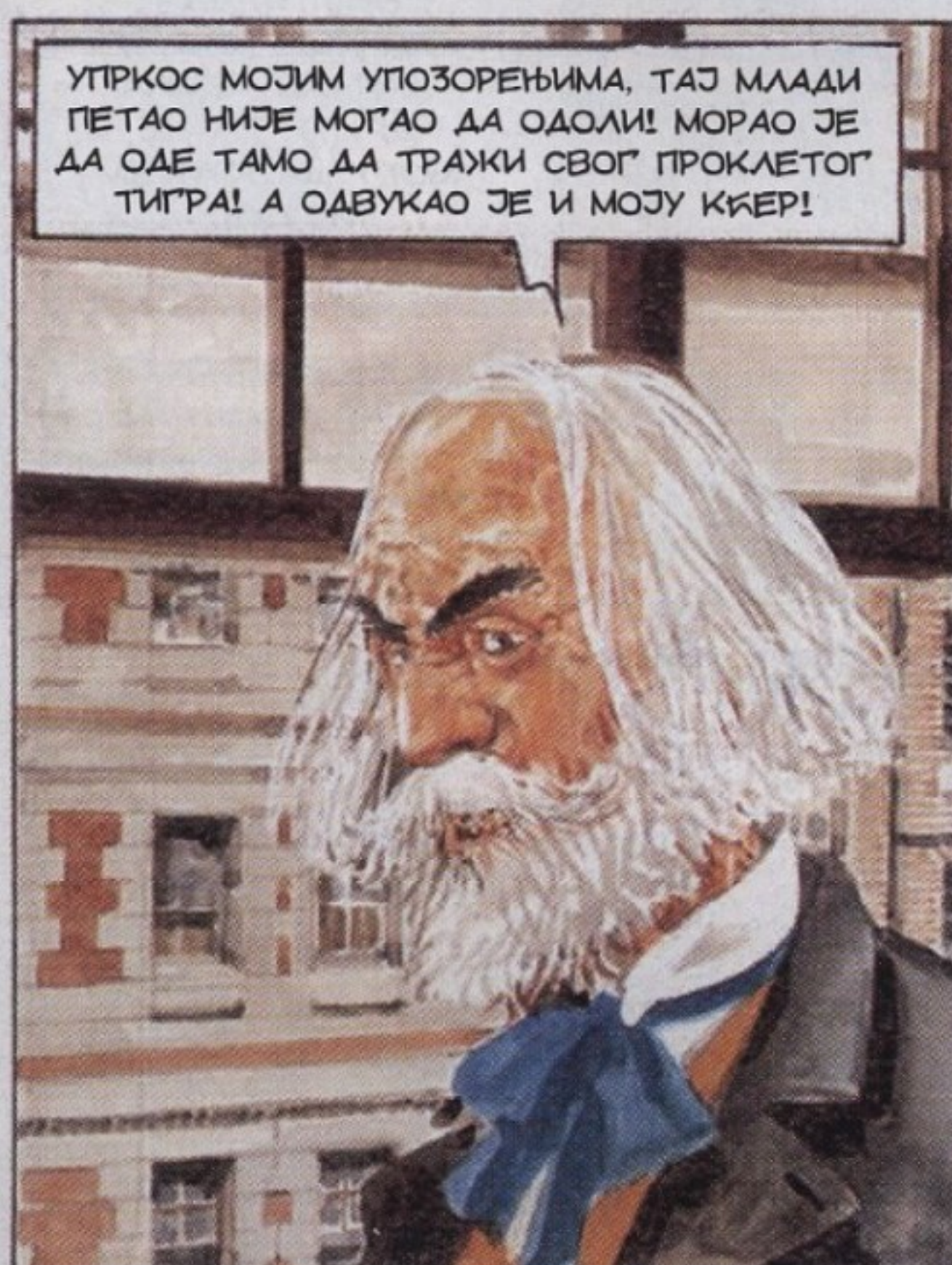

ПИШИ МИ И ДАЈЕ,
МОЛИМ ТЕ! ТВОЈЕ
РЕЧИ МИ ДОНОСЕ САН,
НЕОПХОДАН ДА
ПРЕЖИВИМ.

!?!

20

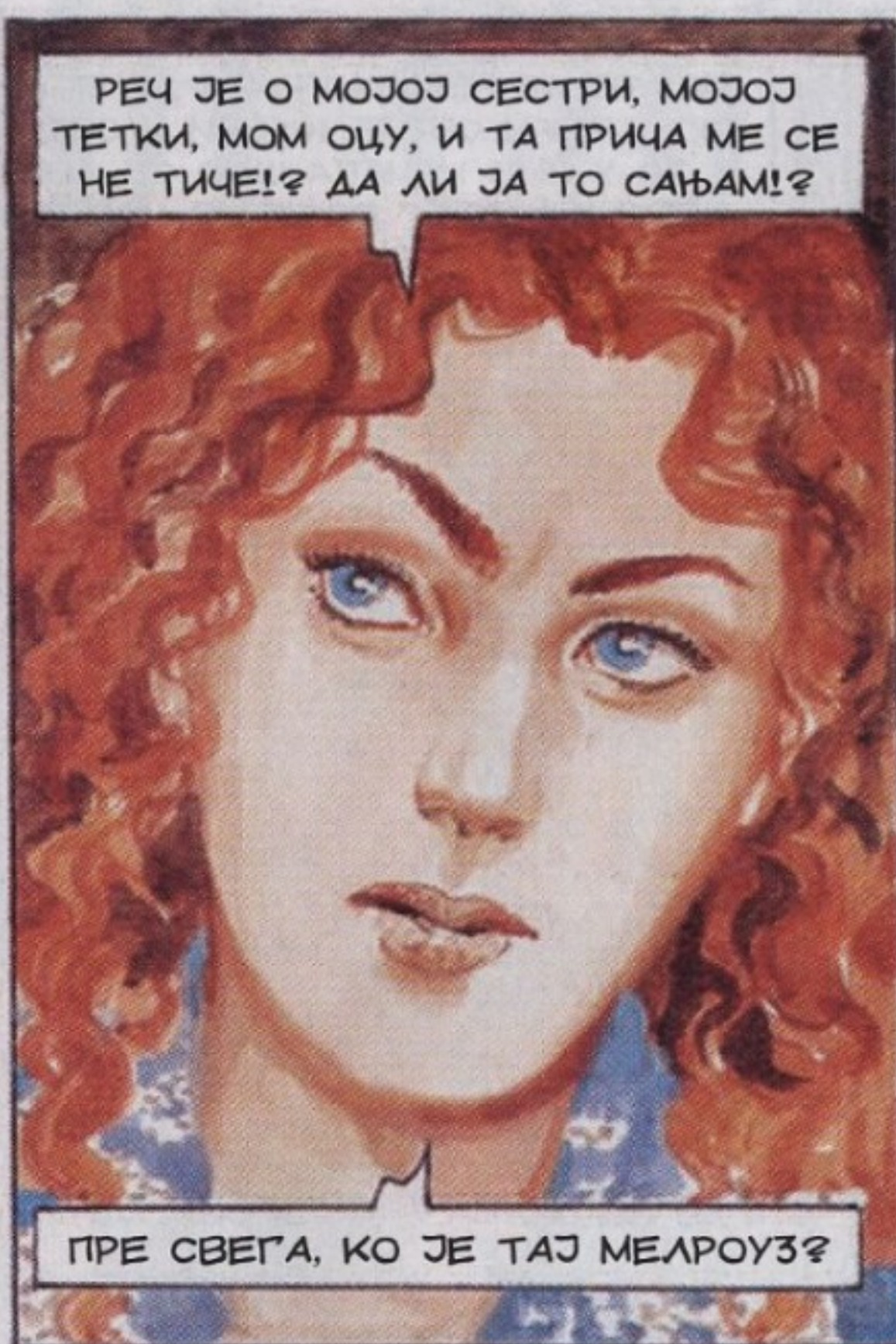

ПРЕСТАНИ! ШТА ТИ ЈЕ?

ТИ СЕ НЕ МЕШАЈ У ОВУ ПРИЧУ! НЕ ТИЧЕ ТЕ СЕ!

МОЛИМ?!

РЕЧ ЈЕ О МОЈОЈ СЕСТРИ, МОЈОЈ ТЕТКИ, МОЈ ОЦУ, И ТА ПРИЧА МЕ СЕ НЕ ТИЧЕ!? ДА ЛИ ЈА ТО САЊАМ!?

ПРЕ СВЕГА, КО ЈЕ ТАЈ МЕЛРОУЗ?

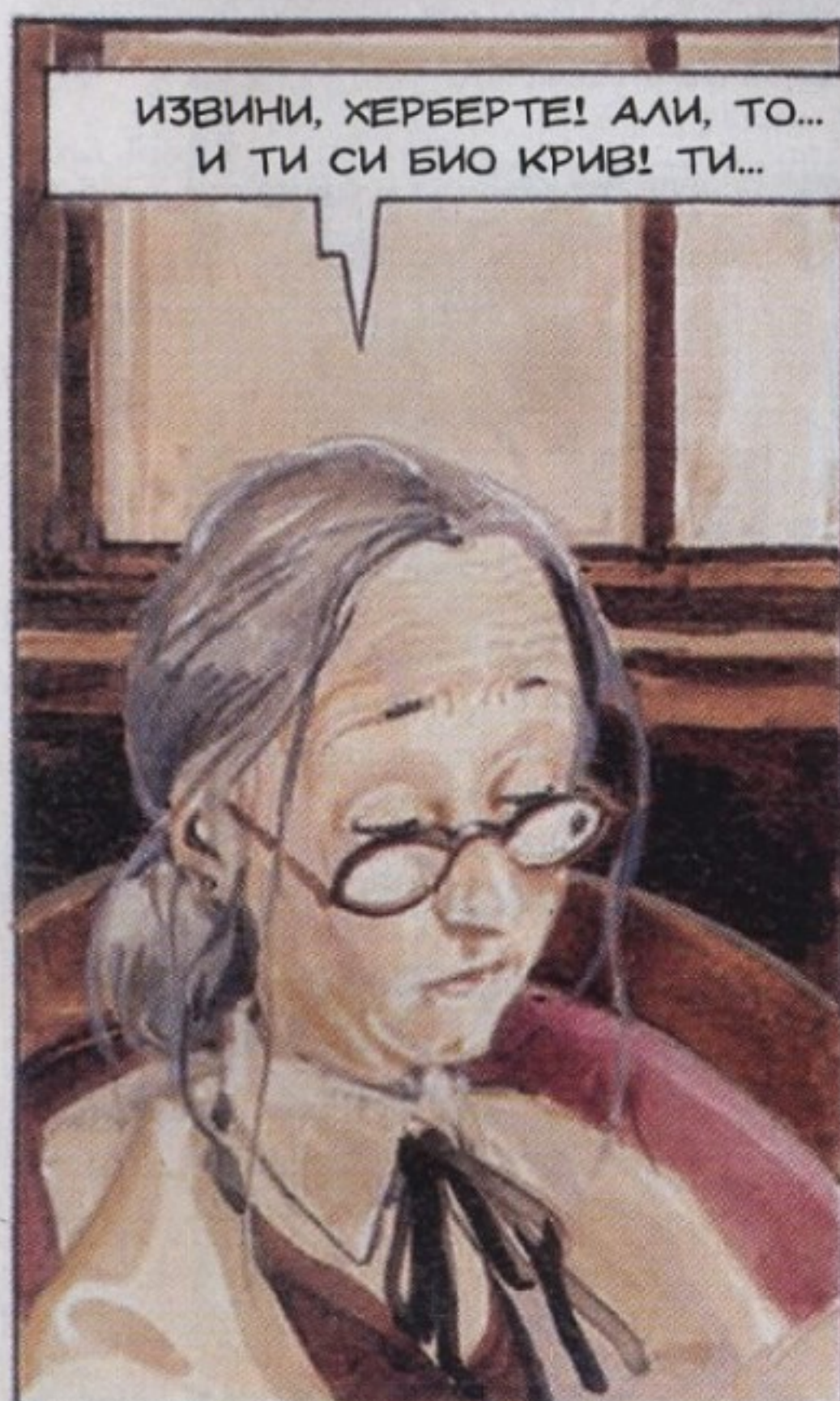

ЧАРЛС ЈЕ БИО...

ОДРИ!

...ХЕРБЕРТОВ ПАРТНЕР У ЊИХОВОМ ПОСЛУ СА ЧАЈЕВИМА У ДАРМ...

ОБЕКАЊЕ!

ИЗВИНИ, ХЕРБЕРТЕ! АЛИ, ТО... И ТИ СИ БИО КРИВ! ТИ...

КАКВО ОБЕКАЊЕ?

ОБЕКАЊЕ ДА ЂЕ СЕ ВЕЧНО ЂУТАТИ О ОНОМЕ ШТО СЕ ТАМО ДОГОДИЛО! Е ПА, ТО ЂЕ МОРАТИ ДА СЕ ПРЕЦРТА!

ПОШТО НЕЂЕМО ДО СМРТИ ЖИВЕТИ СА НЕКАКВИМ ДУХОМ У ОРМАРУ! А ПОГОВОРО АКО ЈЕ МОЈА СЕСТРА И НЕ ЗНАЈУКИ ОТВОРИЛА ТАЈ ОРМАР!

НЕ ЗНАЈУКИ?! КАКО ДА НЕ! АКО ГА ЈЕ ОТВОРИЛА, ЗНАЧИ ДА ЈОЈ ЈЕ НЕКО ДАО КЛУЧ!

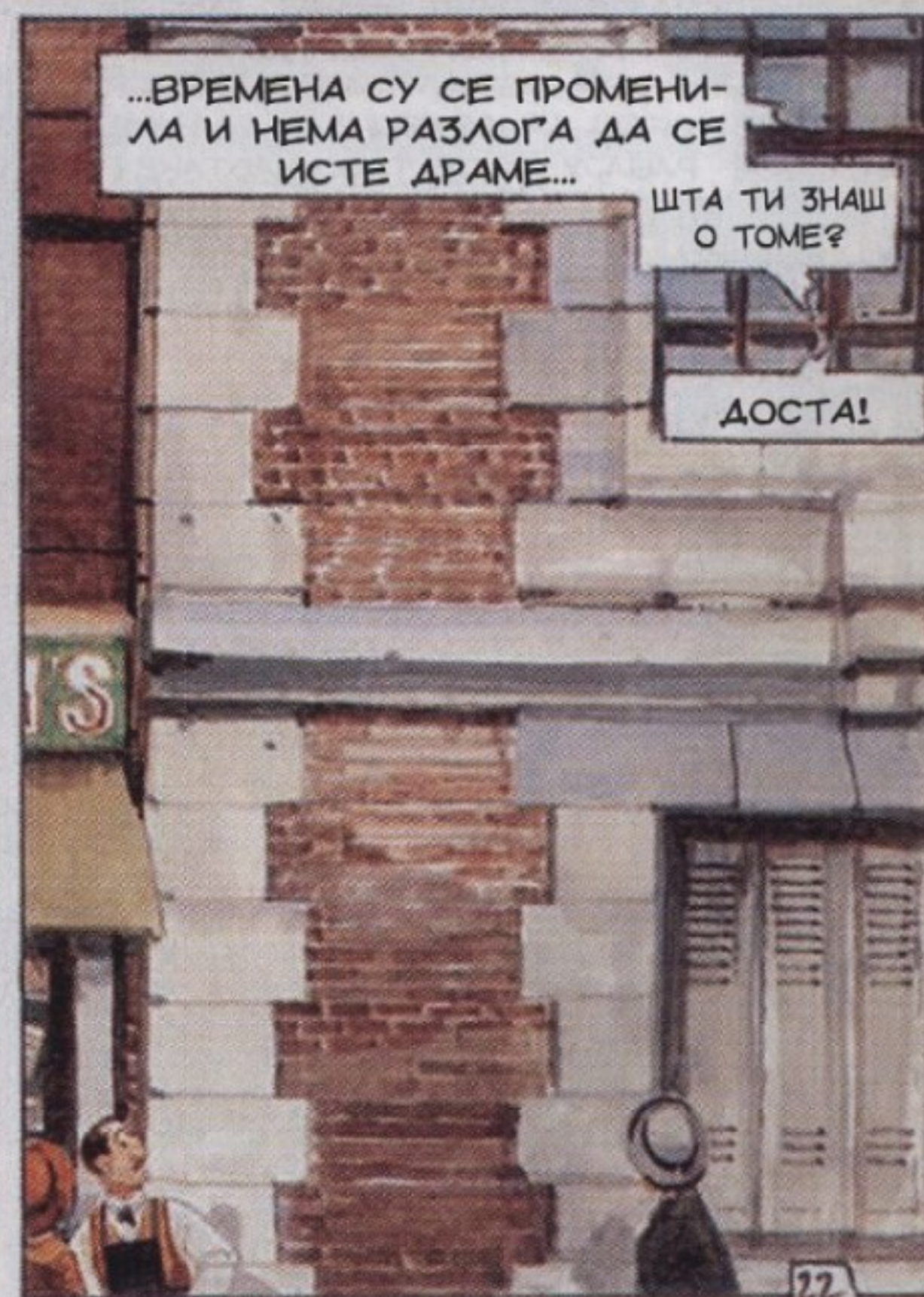
НЕ! НИСАМ ЈОЈ НИШТА РЕКЛА, ХЕРБЕРТЕ, КУНЕМ ТИ СЕ! САМО...

ШАРЛОТА МИ ЈЕ ПРИЗНАЛА ДА НАКОН АФРИКЕ ЂОН И ОНА НАМЕРАВАЈУ ДА ОДУ У ИНДИЈУ... ОХ! ПОКУШАЛА САМ ДА ЈЕ ОДВРАТИМ, АЛИ НИЈЕ ХТЕЛА НИ ДА ЧУЈЕ... ОНДА... ДАЛА САМ ЈОЈ ЧАРЛСОВУ АДРЕСУ...

УВЕК СИ ГА ЦЕНИО, ЗАР НЕ? А ПОШТО НИШТА НИЈЕ МОГЛО ДА ИХ СПРЕЧИ ДА ОДУ ТАМО, ВАЂАЛО ИХ ЈЕ УПУТИТИ НА НЕКОГА ВРЕДНОГ ПОВЕРЕЊА! УОСТАЛОМ... ПРОШЛОСТ ЈЕ ПРОШЛОСТ!

...ВРЕМЕНА СУ СЕ ПРОМЕНИЛА И НЕМА РАЗЛОГА ДА СЕ ИСТЕ ДРАМЕ...

ШТА ТИ ЗНАШ О ТОМЕ?

ДОСТА!

НЕ ЗНАМ О ЧЕМУ ГОВОРите...

...АЛИ ОНО ШТО ЗНАМ...

...ЈЕСТЕ ДА НЕМАШ ПРАВА ДА СТАЈЕШ НА ПУТ СРЕКИ СВОЈЕ КЋЕРИ И СВОГ ЗЕТА, И ТО У ИМЕ НЕЧЕГА ШТО СЕ ДОГОДИЛО ПРЕ ЊИХОВОГ РОЂЕЊА! УОСТАЛОМ...

...ДА СИ ПРОЧИТАО ПИСМО ДО КРАЈА, ЗНАО БИ ДА ЧАРЛС ВИШЕ НЕ МОЖЕ ДА ИМ БИЛО ШТА ИСПРИЧА! УМРО ЈЕ ПРЕ ШЕСТ МЕСЕЦИ!

ЧАРЛС!

БОЖЕ! ЈАДАН ЧОВЕК... ЕТО ЗАШТО ИХ ЈЕ ПРИМИО ЊЕГОВ СИН!

ДА...

...А ПОШТО ВАЛАС НЕМА ВИШЕ ОД ТРИДЕСЕТ ГОДИНА, ВЕРОВАТНО НЕ ЗНА НИШТА ВИШЕ ОД МЕНЕ... СТОГА БУДИ МИРАН, ТВОЈА ТАЈНА ЋЕ БИТИ САЧУВАНА!

А... КАДА МИСЛЕ ДА СЕ ВРАТЕ?

ПА... У СТВАРИ... ИЗГЛЕДА ДА ИХ ЈЕ ТА ЗЕМЉА ОПЧИНИЛА...

ЏОН НАМЕРАВА ДА СЕ УОРТАЧИ С ВАЛАСОМ, И ДА ПРИРЕЂУЈУ ЛОВАЧКЕ И АРХЕОЛОШКЕ ЕКСПЕД...

МОЛИМ?

ХОКЕШ ДА КАЖЕШ ДА... ДА НАМЕРАВАЈУ ДА СЕ ТАМО НАСТАНЕ?

ЗАШТО ДА НЕ?

СВЕ ИХ ЈЕ ОЧАРАЛО! ПРОЧИТАЈ ОВО! ПОГЛЕДАЈ ОВЕ АКВАРЕЛЕ! ОВЕ СЛИКЕ!

СВЕ ОДИШЕ ЖИВОТНОМ РАД...

ДОСТА!! НЕ ЖЕЛИМ ДА ЗНАМ ШТА РАДЕ У ТОЈ ЂАВОЉОЈ ЗЕМЉИ! НЕКА ОСТАНУ ТАМО АКО ТАКО ЖЕЛЕ! АЛИ УПОЗОРИО САМ ИХ!

УПОЗОРИО САМ ИХ!!

НАСТАВАК У СЛЕДЕКЕМ БРОЈУ

ИЗГУБЉЕНИ ПА НАЂЕНИ АВИОН

А ГДЕ ЈЕ ЗЛАТО?

Тајна стара
више
од педесет
година изашла
је на видело
али главна
непознаница
је остала

Ујутро 2. августа 1947. године у ваздух се из Буенос Ајреса виноу четворомоторац „ланкастријан” „Stardust”, путнички авион предузећа „Бритиш Саут Американ ервејз” који је редовно летео на линији Лондон – Сантјаго у Чилеу. Укрцано је четири члана посаде и шест путника. Лет је ишао уобичајеним током и, после нешто више од три сата, порука писана Морзеовом азбуком најавила је аеродрому у Сантјагу слетање авиона кроз неколико минута. Али, он никад није стигао на одредиште. Претрага спасилачких екипа која је уследила у наредних двадесет дана била је узалудна – ни трага од авиона! Опрему авиона пре полетања прегледали су ветерани Другог светског рата, са искуством од хиљаду часова летења. Све је било у одличном стању. Шта се онда догодило?

ТАЈНА

Прва загонетка с којом су морале да се суоче истраживачке екипе које су водиле истрагу, била је реч којом се завршавала последња порука из авиона: „stendec” поновљена три пута. Можда је у питању анаграм од *descent*, слетање? Јавност се још више узбуркала кад је откривено да се у авиону налазио Пол Симпсон, високи чиновник у служби самог британског краља Џорџа VI (1936–1952). Прочула се прича да је имао кофер с десетак златних полуга и документима са ознаком „top secret”. С претпоставкама се ишло толико далеко да се говорило и да је авион отела ванземаљска летелица ■

РАСПЛЕТ

Годинама нико о томе није говорио, а онда, у јануару 1999. године, остаци једног авиона нађени су на обронцима планине Тупунгато у Аргентини, 80 километара источно од Сантјага. Темељно истраживање тада је изостало због лоших метеоролошких услова. Али, 19. јануара 2000. године, нова екипа попела се на 5500 метара надморске висине до олупине авиона од кога је остала нетакнута елиса. Нађена су и три тела обучена у оно што је остало од некадашњих униформи. Више није било сумње. То је управо авион нестao 1947. године. Највероватнији узрок несреће је изненадна снежна олуја. А кофер пун злата? Нико га никада није нашао. Или можда јесте, али о томе не проговара ■

ЕНИГМАТИКА

АНАГРАМ

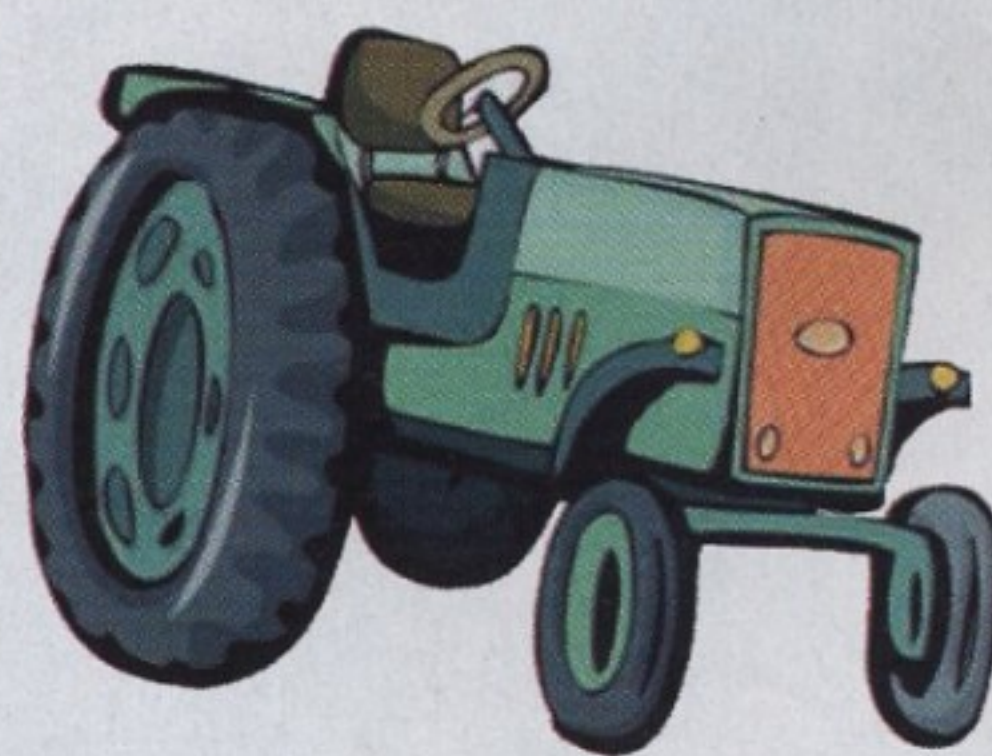
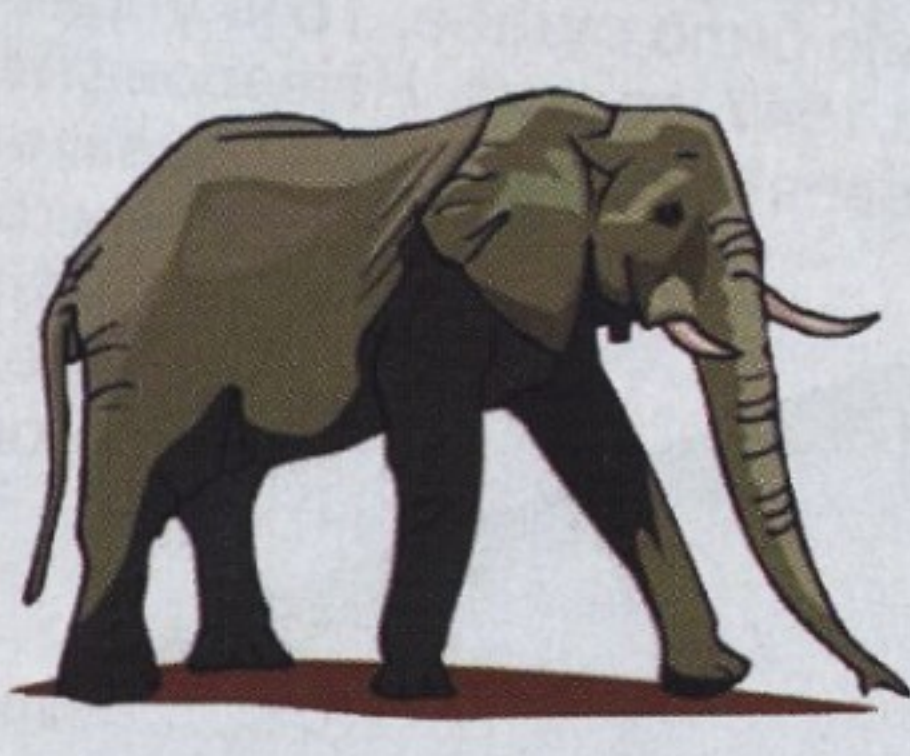
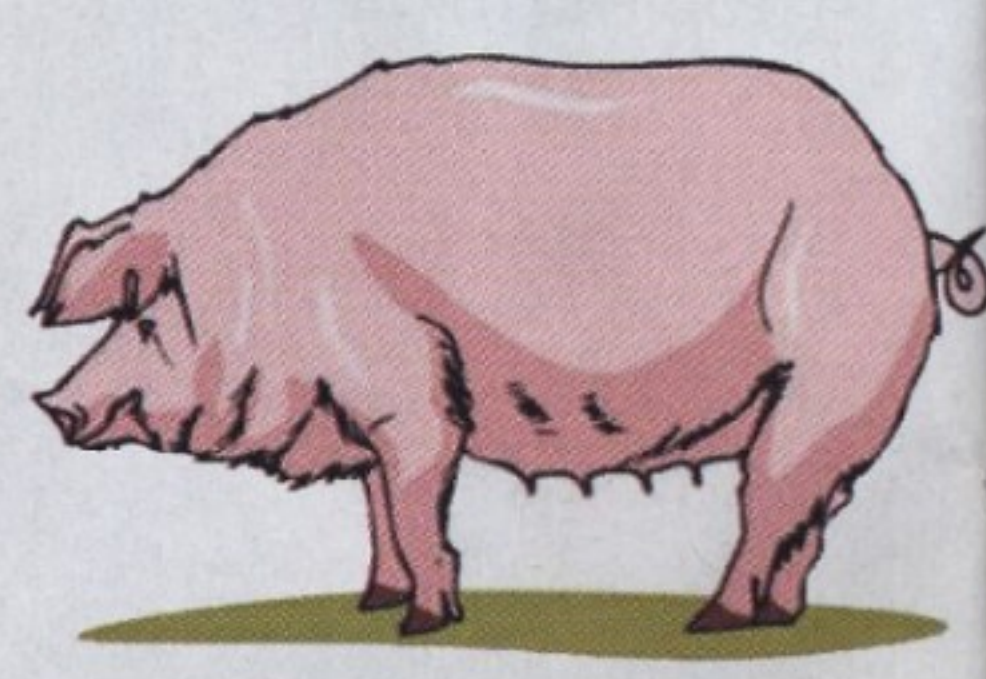
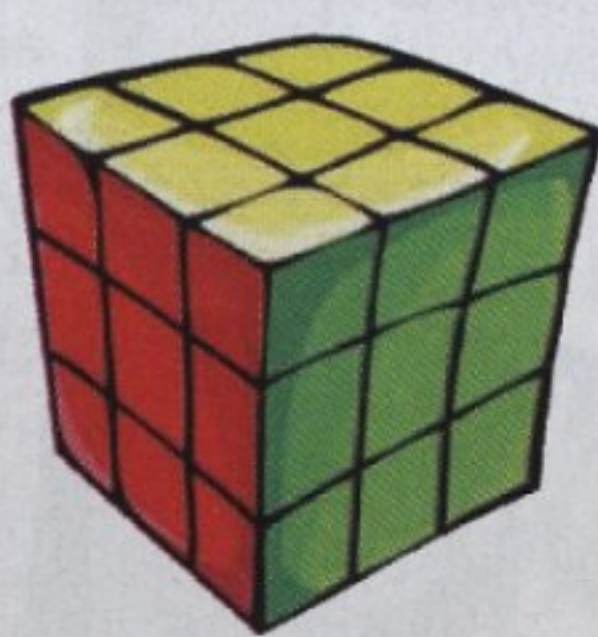

БАРА МУ
се лепшом чини
кад је чапља
у близини ■

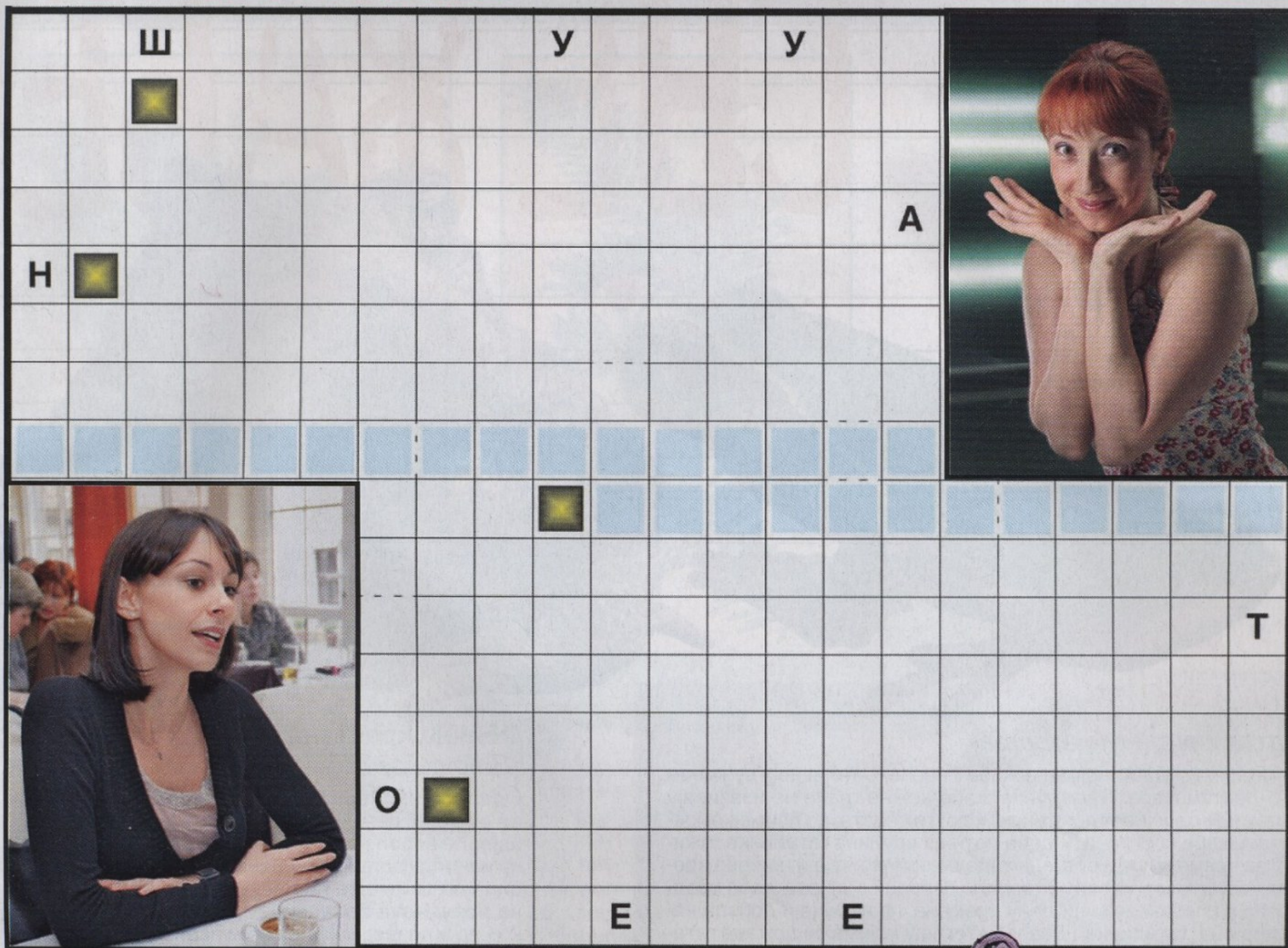
МОЗАИЧКА ОСМОСМЕРКА

С	К				Ч				
А			Р	Л		П			
									К
Т							Н		Л
		М	К			К			
Л	С					П			
								С	
				Р	С	К			
	О							О	
Л						Т		М	

Појмове приказане цртежима упишите у неком од осам смерова. Уписана су почетна слова свих појмова, а од једног слова полази само једна реч. У означеним пољима добићете назив појма с преостале слике ■

УКРШТЕНИЦА ЗА СТРПЉИВЕ

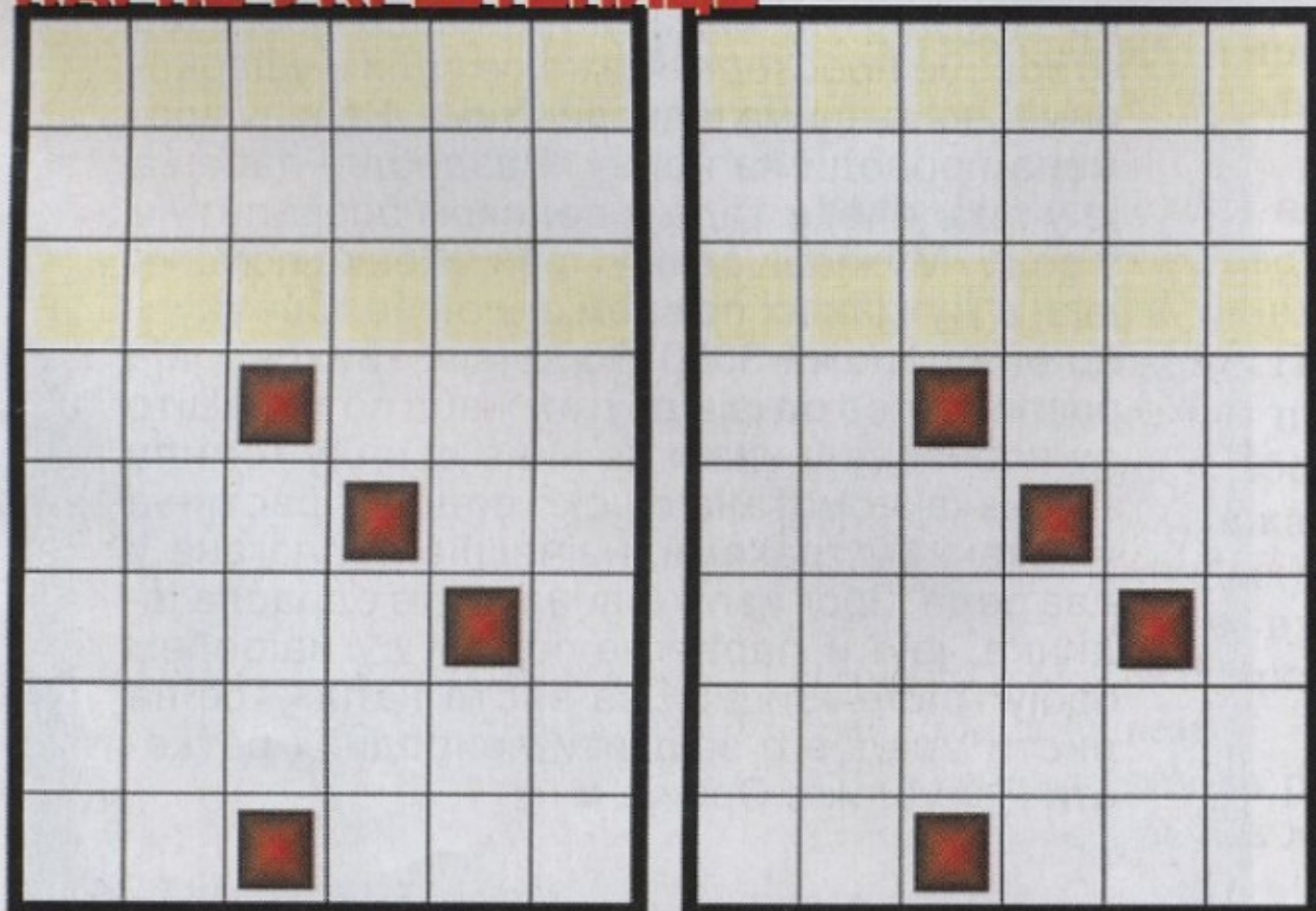
У означена поља упишите имена и презимена глумица са слике, а укрштеницу даље решавајте распоређујући речи из пописа и уцртавајући црна поља која недостају.

АГАДИР, АЗ, АК, АКАДЕ, АКОЛИРАТИ, АКОП, АЛАТ, АЛЕКСА, АМАТЕР, АПЕЛ, АР, АРЕНЕ, АРЕС, АУЛ, АУТОМАТ, БАСРА, БОНИ И КЛАЈД, ВА, ВИКИ, ВИТАМИНИ, ВЛАСТИ, ВРТ, ГОЛ, ДАРИЈА, ДЕСПЕРАТЕР, ДИК, ДОРС, ДУГ, ЗЕЦ, ИДИ, ИМ, ИР, КИТ, КОНСТАНТИН, КОПОРАН, КОУ, ЛА, ЛАКАТ, ЛЕСОТО, МАГАЗЕ, МАН, МАРАБУ, МИРИС, МОМО, МОЋНО, НАДИР, НАКРЕТАТИ, НАС, НАУКА, НЕКАД, НО, ОБ, ОКИ, ОКСА, ОО, ОРБ, ОТ, ПАЛЕ, ПАРИС, ПАРОЛА, ПЕРВИЋ, ПЕТАР КАПИСОДА, ПЛАТО, ПН, ПОЛ, РАТ, РЕАЛНОСТИ, РОДА, РОЛАН, САРА, СВЕ, СЕДАМ, СЕМЕ, СОМ, СОРА, СПУСТ, СТАРА ПАЗОВА, ТАО, ТАРА, ТАРАНТАС, ТАШ, ТИРС, ТОЛАР, УСЛ, УСРЕД, ХИКОК, ХИТАР, ЦАКА ■

**РЕШЕЊА
НА
СТРАНИ
65**

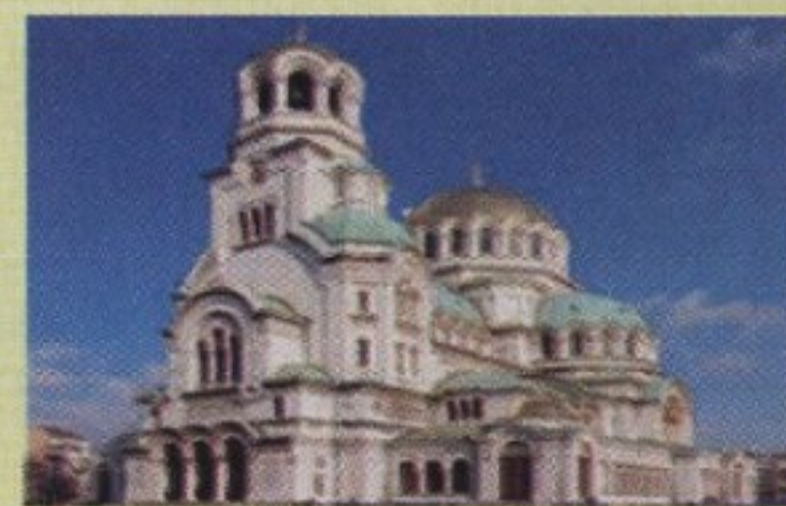

ПАРНЕ УКРШТЕНИЦЕ

Азбучни попис појмова тиче се обе укрштенице. Комбиновањем одредите у коју се мрежу уписују задате речи. У означеним редовима добићете називе градова са слика.

АВО, АСАНАТОР, АТ, АТАНАС, АТОМ, АЦО, БОЛИВИЈА, ВА-ЈАР, ВОД, ДАК, ДОР, ЕКОНОМАТ, ИМ, ИМАН, ИН, ИНОВО, ИР, ЈАКОСТ, КЕР, КНИН, ЛАДА, МАСИРАТИ, МИК, НАН, НЕ, НИНО РОТА, НОА, НОН, ОКЕАНИ, ОР, ОТО-МОТОР, РА, РЕН, РОД, САФ, СО, ТОРИНО ■

Hyla arborea**Гаталинка (*Hyla arborea*)**

Гаталинка спада у најмање жабе Европе, с телесном дужином 4–5 центиметара. Ове љупке жабе нежне грађе не изазивају страх или одбојност попут неких других врста, на пример омражених жаба крастача. У доба летњих врућина гаталинке „оживе“ за време кише и влаге, и тада се обично чује и њихово крекетање, што је у народу створило веровање да ова жаба предосећа и предсказује промену времена, по чему је и добила народно име „гаталинка“. Давно, у тегле у којима су држане гаталинке стављале су се и мале мердевине. Уколико би се жаба попела на врх мердевина, сматрало се да ће временске прилике бити добре, а уколико би остала при дну и крекетала, да ће време да се погорша. Особеност ове врсте су проширења у облику јастучића на врховима свих прстију која омогућују припијање уз подлогу и захваљујући којима се веома вешто пењу на дрвеће и друго растиње. Осим тога, кожа на доњој страни главе и трбуха им је лепљива што омогућава да се добро и чврсто држе и на лишћу. Тело гаталинке је једнобојно, одозго глатко, обично сјајно светлозелене боје. Међутим, боја горње стране тела може да буде сивозелена, мрка... у зависности од боје подлоге, захваљујући чему може савршено да се прикрива. Боја тела ове жабице може да се мења и услед нагле промене неког од спољашњих чинилаца, као и услед осећаја глади и бола. Забележено је и појављивање потпуно црних (меланистичних) гаталинки, као и „плавих“ јединки, којима у кожи недостаје жута боја. У доба парења мужјаци раније одлазе у воду и тамо очекују женке. У води настаје право „веселје“, јер грлати мужјаци ноћима упорно крекећу и оглашавају се звуком налик на „еп-еп-еп“, три до шест импулса у секунди, да би се допали женкама. Зов је убрзаног ритма на почетку, а успорен при кају песме. Хор гаталинки је најбучнији међу водоземцима! Женке јаја полажу у више наврата у мањим гужвама величине ораха које падају на дно. Једна женка може да положи и до хиљаду јаја. Након што женке положи јаја, напуштају бару и траже зелене крошње дрвећа, спремне да из заседе прогутају сваког инсекта који им се приближи. Зимски сан, који почиње у другој половини септембра или почетком октобра, ова врста проводи укочена, сама или у групама, искључиво на копну: у земљи, шупљим стаблима или у сличним скровиштима, а никада испод воде. Гаталинке не избегавају дневну светлост, али ипак њихово време наступа тек увече. Хране се пауцима и разним инсектима и њиховим ларвама, као што су бубе, стенице, гусенице, двокрилци, пужеви... Природни непријатељи ове врсте су белоушка, разне птице и сисари. Ова врста налази се на листи Уредбе о заштити природних реткости Републике Србије ■

Bufo bufo**Обична крастача (*Bufo bufo*)**

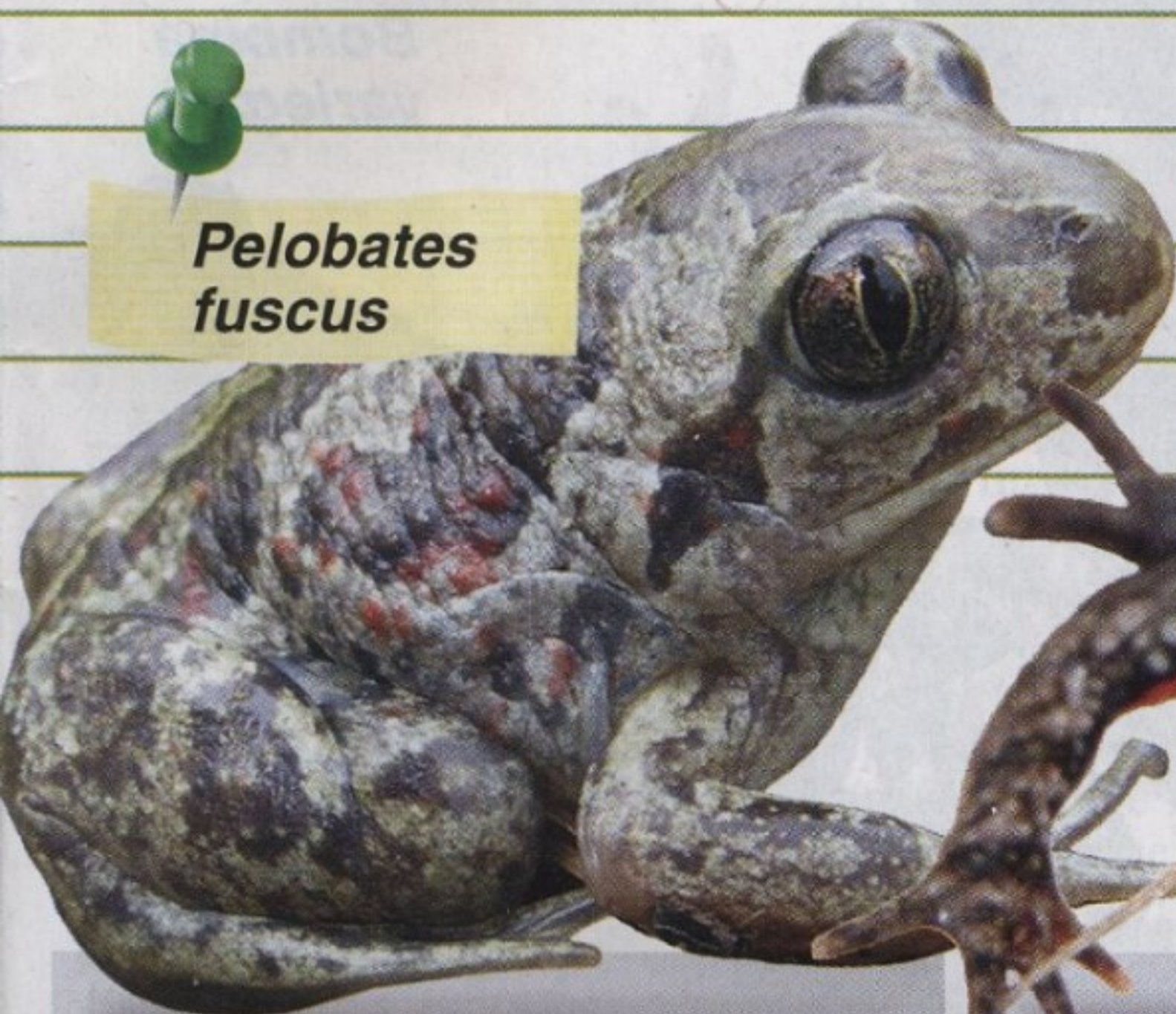
Одрасли примерци обичне крастаче дугачки су до 18 центиметара и то их убраја међу највеће европске жабе. Она је врло раширена и прилагодљива копнена врста. Име је добила по томе што на леђима има многобројне испупчене брадавице, у ствари увећане кожане жлезде. Боја коже им варира од зелене до смеђе и обично је ишарана пегاما. Трбух им је светлосив или жутосив. Очи обичне крастаче су златне или бакарне боје с положеном зеницом. Иза очију налазе се уочљиве накупине отровних жлезда у облику полумесеца – паратоидне жлезде. Мужјаци немају звучне мехурове и мањи су од женки. Од насртања других мужјака бране се испуштањем храпавог високог „кварк-кварк-кварк“, који често може да се чује. Ређе се чује зов, који је дубљи. Хране се бескичмењацима као што су инсекти, ларве, пауци, црви и пужеви голаћи. Плен хватају лепљивим језиком. Лове обично ноћу и кад је околина влажна, а крећу се ходањем, а не скакањем. Веће крастаче могу да прогутају миша или мале змије. Обична крастача настањује шуме свих врста, нарочито мочварне и четинарске, шикаре и друга подручја богата растињем, али најчешће избегава отворене просторе. Може се наћи и у парковима, воћњацима и двориштима. Већину времена проводи на копну. Раздобље парења је у пролеће, и тада у великом броју путује у воду. Мужјаци стижу први. Женка полаже јаја, а мужјак их при том оплођује. Свеукупно она положи 3000–8000 јаја. Њихова јаја разликују се од јаја других жаба по томе што су повезана у низ и не чине обичну гомилу – црна јаја омотана су око воденог растиња у дугачким тракама, најчешће посласана у два реда. Због излучевина коже одрасла јединка, јаја и ларве неукусни су највећем броју грабљивица. Ова врста налази се на листи Уредбе о заштити природних реткости Републике Србије ■

СРБИЈЕ

Жабе су водоземци без репа, на шта указује и њихово латинско име – *Anura*. Здепастог су тела, без јасно издвојеног врата.

Имају велике очи заштићене очним капцима, од којих је доњи знатно већи и преклапа се преко ока. Испод капка је прозирна мембрана – жмурњача. Код већине жаба постоји бубна опна и зуби у горњој вилици и непцу. Жабље срце има две преткоморе и једну комору. На предњим крацима имају четири, а на задњим пет прстију. Жабе имају плућа, али су као и други водоземци способне да дишу и преко коже. Углавном мужјаци могу да производе дубоке тонове, такозвано крекетање. Код нас живи тринаест врста жаба.

Pelobates fuscus

Обична чешњарка
(*Pelobates fuscus*)

Чешњарке су добиле народно име по томе што у случају опасности из кожных жлезда луче излучевину која има мирис белог лука. Та излучевина служи за одбијање грабљивица. Типична дужина чешњарке је 6,5 центиметара за мужјаке и осам центиметара за женке. Тело им је здепасто, глава велика, а задњи краци кратки. Боја коже на леђима зависи од станишта и пола, али је обично светлосива до беж-мрка. Стомак је беличасте или жућкасто-сиве боје, понекад са сивим тачкама. За разлику од женки, мужјаци имају ситније тело и овалну жлезду на горњој површини предњих крака. Током сезоне парења мужјаци имају грбице на подлактици и длану. Нису опремљени звучним мехуровима, али испуштају зов сличан кликтању „д-лок, д-лок, д-лок”. Женке могу да производе звук који подсећа на „ток, ток, ток”. Звук који испуштају у случају узбуне подсећа на мјаукање мачића. Зеница ока им је усправна, што указује на претежно ноћни начин живота. Ова врста насељава многобројна станишта, укључујући четинарске, листопадне и мешовите шуме, степе, ливаде, пољане и паркове, а више воле отворена места. На сушним подручјима налазе се у песку, углавном у близини воде. Легло садржи 480–3000 јаја и личи на спојене траке које се пружају у дужину до један метар. Зимски сан почиње од септембра до почетка октобра или новембра и траје до марта–априла. Ова врста налази се на листи Уредбе о заштити природних реткости Републике Србије ■

Bombina bombina

Црвенотрби мукач
(*Bombina bombina*)

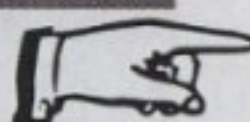
Црвенотрби мукач је величине 4–5 центиметара, па самим тим спада међу најмање европске жабе. Леђна површина тела јој је тамносива, готово црна, с великим тамним пољима. Код оних које живе у непрозирним водама с муљевитим дном и мало обалског растиња леђна страна може да буде обојена светлосиво-зелено с ретким тамнозеленим пегамма. Трбушна страна је црвена или наранџаста с великим модроцрним и бројним белим тачкама. Бораве у води или у близини обале, насељавају све типове стајаћих вода, чак и каљуге. Очи ове врсте постављене су високо што помаже жаби при боравку у води. Зенице њиховог ока имају облик срца. На копно излазе при високој влажности ваздуха, по правилу ноћу. Полну зрелост достижу од друге до четврте године, у природи живе најмање дванаест година, а знамо да су неки примерци у заробљеништву живели тридесет година. Одрасле јединке хране се углавном воденим бескичмењацима и не престају са исхраном ни током сезоне размножавања. Сезона парења протеже се од маја до краја лета. За то време, пливајући по површини воде, мужјаци производе звук за призивање женки који се чује као „у-у-у”. Мужјаци имају унутрашње мехуре (резонаторе) за појачавање звука, а могу да производе звук чак и испод површине воде. Женке полажу између 80 и 300 јаја (понекад и више) на водене биљке. Кад се суоче са опасношћу, представници ове врсте заузимају одбрамбени став тако што се окрећу трбушном страном навише показујући упозоравајуће боје. Иако у кожи имају отровне жлезде, неки кичмењаци хране се како одраслим тако и младим јединкама. Ова врста налази се на листи Уредбе о заштити природних реткости Републике Србије ■

Rana temporaria

Жаба травњача или ливадска жаба
(*Rana temporaria*)

Жаба травњача припада групи мрких жаба. Може да буде доста велика, до 10 центиметара. Тело јој је здепасто, глава шира него што је дугачка. Није стално везана за воду, већином живи по влажним и мочварним местима у планинским крајевима. Боја тела ове врсте жаба невероватно варира. Горња страна тела је мрке боје, жућкастосива или жутосива, већином посута црним или мрким мрљама. Ивицом њушке пружа се тамна пруга. У слепоочној области јасно је изражена тамна троугласта мрља. Доња страна тела је светла, обично бела, с црвенкастим, мрким или сивим тачкицама или мрљама. Кожа јој је прилично глатка, с местимичним брадавичастим и зрнастим испупчењима. Мужјак има унутрашње звучне мехурове који служе као резонатори и производе помало досадан звук сличан гроктању, понекада чак и испод воде. Добри су скакачи и могу да скоче више од метра. Најживахније су у сумрак и ноћу. Ове жабе паре се у рано пролеће, понекад већ у фебруару, али на северу ареала и на високим планинама често и касније. Женка у гужвама полаже више од 1000 јаја (понекад и до 4000) која падају на дно воде у којој се врши оплодња. Полни нагон код мужјака у доба парења тако је јак да често повреди или удави женку снажним стискањем приликом оплодње јаја, а често напада и женке других врста. Сличан нагон имају и краставе жабе. У зимски сан ова врста пада крајем октобра, почетком новембра. У ту сврху жабе травњаче бирају мање водене површине дубоке најмање 50 центиметара. Да би дошле до одговарајућег места где ће да проведу зимски сан често пређу и по неколико километара. Понекад зимују и у одговарајућим шупљинама које не мрзну током зиме. Хране се инсектима, пужевицама и другим бескичмењацима. Природни непријатељи су им роде, водене змије, јежеви. Ова врста налази се на листи Уредбе о заштити природних реткости Републике Србије ■

Pelobates syriacus

Pseudepidalea viridis

Bombina variegata

Rana graeca

**Сиријска
или источна**

**чешњарка
(*Pelobates syriacus*)**

Сиријске чешњарке веће су од обичних и достижу дужину од девет центиметара. Тело им је робусно, задњи краци релативно кратки, а глава велика. С леђне стране су жутосиве боје с крупним тамнозеленим пегамма. Трбушна страна им је белосива. Кожа је релативно глатка, с незнатним грбицама. Зеница ока и код ове врсте чешњарки је усправна, што указује да су живахне претежно ноћу. Пловне кожице међу прстима су добро развијене. Мужјаци немају звучне мехурове, а испуштају груб звук који се чује као „кварк-кварк-кварк“. Сиријска чешњарка живи у пошумљеним степама и полупустињама на планинама и у њиховом подножју. Размножавају се од фебруара до средине маја, зависно од географске ширине. Женке полажу између 5500–6500 јаја. Одрасле јединке хране се мекушцима, стоногама и инсектима. Србију насељава подврста *Pelobates syriacus balcanicus* – балканска чешњарка. Ова врста налази се на листи Уредбе о заштити природних реткости Републике Србије ■

**Грчка жаба
(*Rana graeca*)**

Грчка жаба припада групи мрких жаба, врло је брза и окретна. Дужина јој је око осам центиметара, а тело дугуљасто и пласнато. Боја тела им је прилагођена околини и обично је у нијансама жуте, црвене, маслинасте или сиве боје и посута мрљама. Стомак је бео или жут. Врат је тамније боје са светлом линијом у средини. Одрасле јединке живе уз обалу потока и извора и ускачу у воду кад се уплаше. Прсти су им дугачки и скоро до врхова спојени опнама за пливање, што им омогућује брзо кретање кроз воду и роњење. Брзо се крећу и на копну и одлично скачу. Размножавају се после треће хибернације и то само једном у току године. Тамне пукотине обале уз корење или стене омиљена су места за парење. Мужјаци се оглашавају углавном ноћу, али и током дана, што зависи од температуре воде, веома брзим „гек-гек-гек“. У доба парења на палцу добијају јастучаста кожна испупчења са храпавом површином. Маса коју женка положи може да садржи од 200 до 2000 јаја. Проучавање је потврдило да мужјаци понекад чувају јаја извесно време. Њено природно обитавалиште су околине хладнијих река и потока у вишим пределима, попут умерених шума, брдских и планинских пашњака. Не среће се на надморским висинама испод 200 метара, а има је на високом планинама до 2000 метара. Ова врста налази се на листи Уредбе о заштити природних реткости Републике Србије ■

**Зелена крастача
(*Pseudepidalea viridis*)**

Зелена крастача је велика безрепа животиња робусног тела, дужине до 12 центиметара. Она је раширена и изузетно прилагодљива копнена врста. Настањује станишта у распону од мочвара и шума, преко степе до полупустиња и пустиња. Може да се нађе и у стаништима с великим присуством људи као што су паркови, градови, вртови и поља. Има је и на високим планинским врховима до 2000 метара. Њене сребрнато-златне очи имају положену зеницу. Иза очију налазе се уочљиве накупине отровних жлезда у облику кратке пруге – паратоидне жлезде које луче отров за одбрану од непријатеља. Немају зубе. Задњи краци су им релативно кратки. Квржичаста кожа је светла с јасно израженим тамним зеленим мрљама. Мужјаци имају звучне мехурове испод грла и мањи су од женки. Мужјаци зову из воде, дугачким мелодичним и титрајућим „р-р-р-р-р“. Раздобље парења је у касно пролеће. Женка полаже јаја, а мужјак их при том оплођује. Свеукупно она положи 2000–4000 јаја. Црносмеђа јаја су у дугачким тракама омотана око воденог растиња или положена на дно, најчешће посласана у два реда. Најживахније су у сумрак и ноћу, а крећу се обично ходањем. Полну зрелост достижу за око три године. Доживе 7–10 година у природи. Одрасле јединке су део прехране неких врста гмизаваца, птица и сисара. Ова врста налази се на листи Уредбе о заштити природних реткости Републике Србије ■

**Жутотрби мукач
(*Bombina variegata*)**

Дужина тела жутотрбог мукача мања је од 5,5 центиметара. С леђне стране тела ове жабе имају ситна брадавичаста испупчења. Брадавице на кожи јасно су изражене с црним трноликим завршетком, сиво-смеђе или маслинасте боје. Трбушна страна им је готово глатка, жутонаранцаста, с плавим или црним мрљама. Мужјаци немају звучне мехурове, али се и они оглашавају тишим зовом који се чује као „у-у-у“. Жутотрби мукачи насељавају све типове стајаћих вода од 250 до 2000 метара надморске висине. Ова врста је живахна и преко дана и током ноћи. Храни се претежно копненим врстама бескичмењака (инсектима, глистама) које хвата близу водених станишта. Парење се одвија „експлозивно“ најчешће после кише, током читавог пролећа и лета. Женка полаже између 100 и 120 јаја на водено биље. Зимски сан код ове врсте почиње у октобру, а буде се у марту или априлу. У случају опасности и жутотрби мукач се преврне тако да му је шарени трбух окренут навише, испупчи га и остане укочен. Стомак јарких боја требало би да упозори грабљивицу на отровну излучевину кожных жлезда. Живи до пет година, мада је у заробљеништву забележен случај јединке ове врсте која је живела 34 године. Ова врста налази се на листи Уредбе о заштити природних реткости Републике Србије ■

***Pelophylax
ridibundus***

***Pelophylax
lessonae***

Rana dalmatina

***Pelophylax
kl. esculentus***

Језерска жаба (*Pelophylax ridibundus*)

Ова врста спада међу највеће европске жабе. Женке најчешће достижу дужину до 14 центиметара (изузетно до 17 центиметара), а мужјаци до 12 центиметара. Леђна страна тела им је маслинастосмеђа, сивомрка или тамнозелена са више већих тамносмеђих неправилно заобљених пега. Мужјаци имају црнкасте звучне мехуре и њихово крекетање чује се као „бре-ке-ке-ке“. Језерска жаба је живахна током целог дана и друштвена је врста, а живи трајно у стајаћој или спорој текућој води. Насељава баре, ритове, ribњаке, језера, потоке и реке. У подручјима где живи с малом и јестивом зеленом жабом радије бира близину већих водених станишта река и језера. Претежно је становник равница или нижих предела, мада је честа и у планинским крајевима у којима може да се нађе на надморској висини од преко 2000 метара. Презимљује под водом, буди се у пролеће током марта и априла, а пари се и полаже јаја већином у априлу, у средњој Европи тек крајем маја. Живе од пет до десет година. У трећој години женка постаје полно зрела. Полаже 5000–12.000 јаја, која у гужвама падају на дно. Исхрану ове врсте чине инсекти и њихове ларве, рачићи, ситни кичмењаци као што су рибе, водене птице, водоземци. Код језерске жабе забележени су и случаји канибализма. Налази се међу врстама дивљих животиња стављених под надзор коришћења и промета ■

Мала зелена жаба (*Pelophylax lessonae*)

Мала зелена жаба најмања је међу зеленим жабама. Достиже дужину до 7,5 центиметара. Леђна страна тела је зелена, ређе је бронзане боје, с црним округлим мрљама. Трбушна страна тела је бела, без мрља. Мужјаци имају беличасте звучне мехурове и њихово крекетање се чује као „бре-ке-ке-ке“. Осим тога, они за време парења добијају жуто и наранџасто обојене површине на горњој страни тела и глави. Ова врста мање је везана за воду, нарочито након сезоне парења. Најчешће се налазе у мањим и пливим воденим површинама, барама, мочварама, воденим површинама окруженим шумом, ribњацима, али и у већим барама и ивичним деловима плитких језера, у равници и средњем побрђу. Буде се крајем марта. Постају полно зреле после друге године презимљавања. Сезона парења им почиње у мају и траје до јула. Женке полажу највише 4000 јаја у подводно растиње до 50 центиметара дубине. Животни век мале зелене жабе је од седам до девет година, изузетно до дванаест. Налази се међу врстама дивљих животиња стављених под надзор коришћења и промета ■

Шумска жаба (*Rana dalmatina*)

Шумска жаба припада групи мрких жаба. Највећа дужина ове жабе је девет центиметара. Горња страна тела је светлокрке боје, жућкаста, црвенкаста или светлосива, без тамних мрља или тачака. Једна од главних особина ове жабе су снажно развијене и јако издужене задње ноге, чији петни зглоб код одраслих примерака знатно превазилази врх њушке. Мужјаци немају звучне мехурове и испуштају тихо али брзо звук налик „квар-квар-квар“. Шумска жаба, изузев у време парења, живи готово искључиво далеко ван воде, претежно по листопадним, влажним шумама. Из зимског сна буде се током фебруара и марта. Сезона парења је у марту и априлу. Јаја полажу у плитким водама до метар дубине у једну до две гужве залепљене за водено растиње. У гужвама може бити од 500 до 2000 комада. Женке се задржавају у води док не положије јаја, за разлику од мужјака који у води проводе и по неколико недеља и за то време могу више пута да се паре. Полна зрелост наступа у другој или трећој години. Углавном се хране ноћу, мада при повећаној влажности лове и током дана. Животни век им је до десет година. Ова врста налази се на листи Уредбе о заштити природних реткости Републике Србије ■

Зелена или јестива жаба (*Pelophylax kl. esculentus*)

Зелена жаба је име веома честе европске жабе. Ова врста је хибрид родитељских врста: мале зелене и језерске жабе. Зелена жаба на већини својих животних подручја, укључујући Србију, опстаје преко женки које се паре с мужјацима родитељских врста (краду им недостајући део наследног материјала, те отуда потиче скраћеница „kl.“ – крадљивац, то јест *klepton*), дајући за потомство зелене жабе. Овакав начин размножавања јединствен је међу животињама. Зелена жаба достиже дужину до 12 центиметара. Боја тела одговара боји мале зелене жабе, али мужјаци за време парења немају тако јарко жуто обојене стране бутина и бедара. Звучни мехурови су им светлосиви до тамносиви (нису беличасти), а гласају се слично родитељским врстама. Зелена жаба живи у барама, језерима, ribњацима, мочварама и стално је у води или поред ње. Живахна је преко дана, али и у сумрак и преко ноћи. Презимљује у води или поред ње. Размножава се од априла до јуна, често кроз „мешовита“ парења с малом зеленом или језерском жабом. У доба парења ова жаба не напушта воду. Женка полаже и до 10.000 јаја, која у гужвама падају на дно и не дижу се на површину. Исхрана ове врсте састоји се претежно од инсеката и мањих животиња које лове на обали или на површини воде. Налази се међу врстама дивљих животиња стављених под надзор коришћења и промета ■

ДОБРО ДОШЛИ,

РАСПРОДАЈА ВЕКА

Купци с нестрпљењем чекају распродаје уверени да ће робу купити по знатно повољнијој цени. Натпис на излогу радње „Све упола цене” прави је мамац. Да ли су продавци заиста тако великодушни кад робу практично дају будзашто?

Овим питањем позабавио се 2007. године Ален Чен, професор на неколико америчких универзитета, и резултате свог истраживања објавио је у часопису „Конзјумер ресерч”. Приметио је да се купци више „лепе” на распродаје у оним продавницама које на ствари дају једно, потом на њега додају још једно снижење, знатно више од распродаја које робу одједном снизе за одређени проценат. Ален Чен наводи и пример: ако купац види да на налепници стоји да је одређена ствар прво снижена за двадесет, потом за још двадесет пет одсто, готово без размишљања однеће је на касу и платити, одушевљен добро обављеним послом. Таква роба лакше ће се продати од оне која има попуст од, како купци погрешно верују, само четрдесет одсто. Међутим, обе понуде своде се на исто. Уколико нешто стаје сто динара, двадесет одсто мање је осамдесет динара, а уз додатних двадесет пет одсто снижења добија се шездесет динара. Исто као и оних четрдесет одсто мање.

– Купци су некад лаковерни и опчињени бомбастичним обећањима, уопште не мисле својом главом – објашњава Ален Чен. – То се догађа сваком, чак и особама које добро баратају бројевима. Зато би мој савет био: пре него што уђете у радњу у којој су наводно те велике распродаје, није згорег да понесете оловку и хартију или, једноставније, калкулатор ■

Редови

Ако се ред у коме стојите упореди са оба суседна реда, само један може да буде најбржи. Вероватноћа да то неће бити ваш поприлична је – 66 одсто. У сваком случају, потрудите се да не станете иза старијих људи који држе у рукама картицу за попуст при куповини ■

Музика

Музика може да утиче на потрошаче. Научно истраживање спроведено у самопослугама показало је да пуштање француских мелодија са хармоником поспешује продају вина, док веселе баварске мелодије утичу на повећање продаје пива ■

Мамци

Свакодневне ствари од кључне важности, као што су хлеб и млеко, увек су смештене дубоко у радњи, по могућству на потпуно супротним крајевима, да вас натерају да цуњате и можда купите још нешто ■

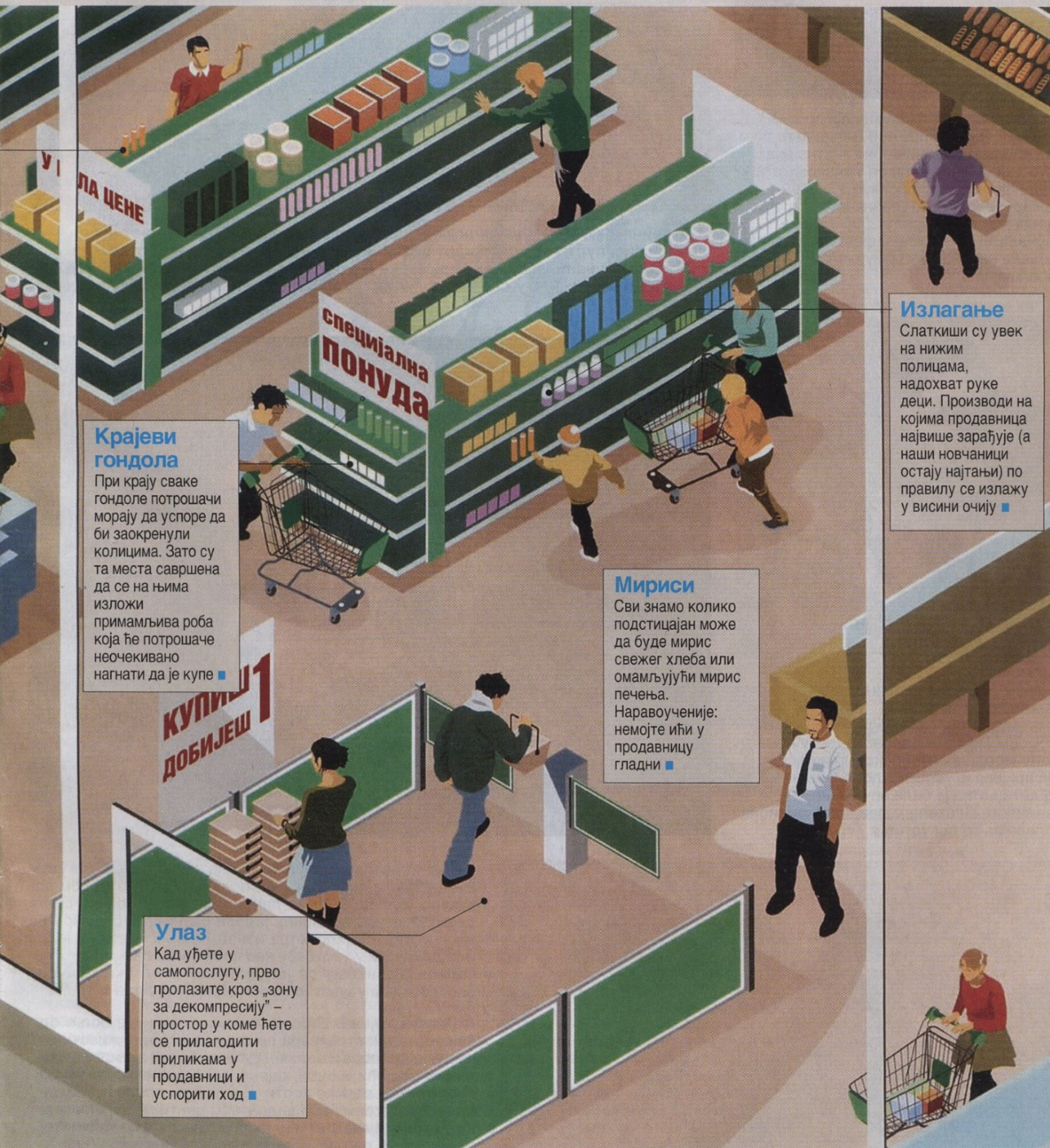
Спољашњост

Положај радње веома је важан. Продавница поред банке на лошем је месту. Банка нема примамљиве излоге, па људи поред ње пролазе брзо не примећујући ни суседну продавницу хране ■

ГЛАДНИ ГОСТИ!

Трговина је одавно постала велика наука. Набави јевтиније – продај скупље у данашње време изискује читаве тимове економиста, психолога, математичара...

Крајеви гондола

При крају сваке гондоле потрошачи морају да успоре да би заокренули колицима. Зато су та места савршена да се на њима изложи примамљива роба која ће потрошаче неочекивано нагнати да је купе ■

Излагање

Слаткиши су увек на нижим полицама, надокхват руке деци. Производи на којима продавница највише зарађује (а наши новчаници остају најтањи) по правилу се излажу у висини очију ■

Мириси

Сви знамо колико подстицајан може да буде мирис свежег хлеба или омамљујући мирис печења. Наравоученије: немојте ићи у продавницу гладни ■

Улаз

Кад уђете у самопослугу, прво пролазите кроз „зону за декомпресију” – простор у коме ћете се прилагодити приликама у продавници и успорити ход ■

ОВО МОЖДА НИСТЕ ЗНАЛИ

● Први шумски пожар за који постоје докази десио се пре 419 милиона година, кад је ниво кисеоника био знатно виши него данас. Научници са Универзитета у Кардифу нашли су доказе о мањем пожару, вероватно изазваном ударом муње, док су у априлу 2004. године изучавали угљенисане фосилне остатке биљака нађених у стењу округа Шропшајер ■

● Велвичија (*Welwitschia mirabilis*), биљка која расте у Намибији и анголској Намибијској пустињи, има животног века 5000 година. Утврђивањем старости употребом угљеника, за неке примерке је установљено да су стари 2000 година. Свакој јединки израсту свега два листа током једног века, а лишће јој никад не опада ■

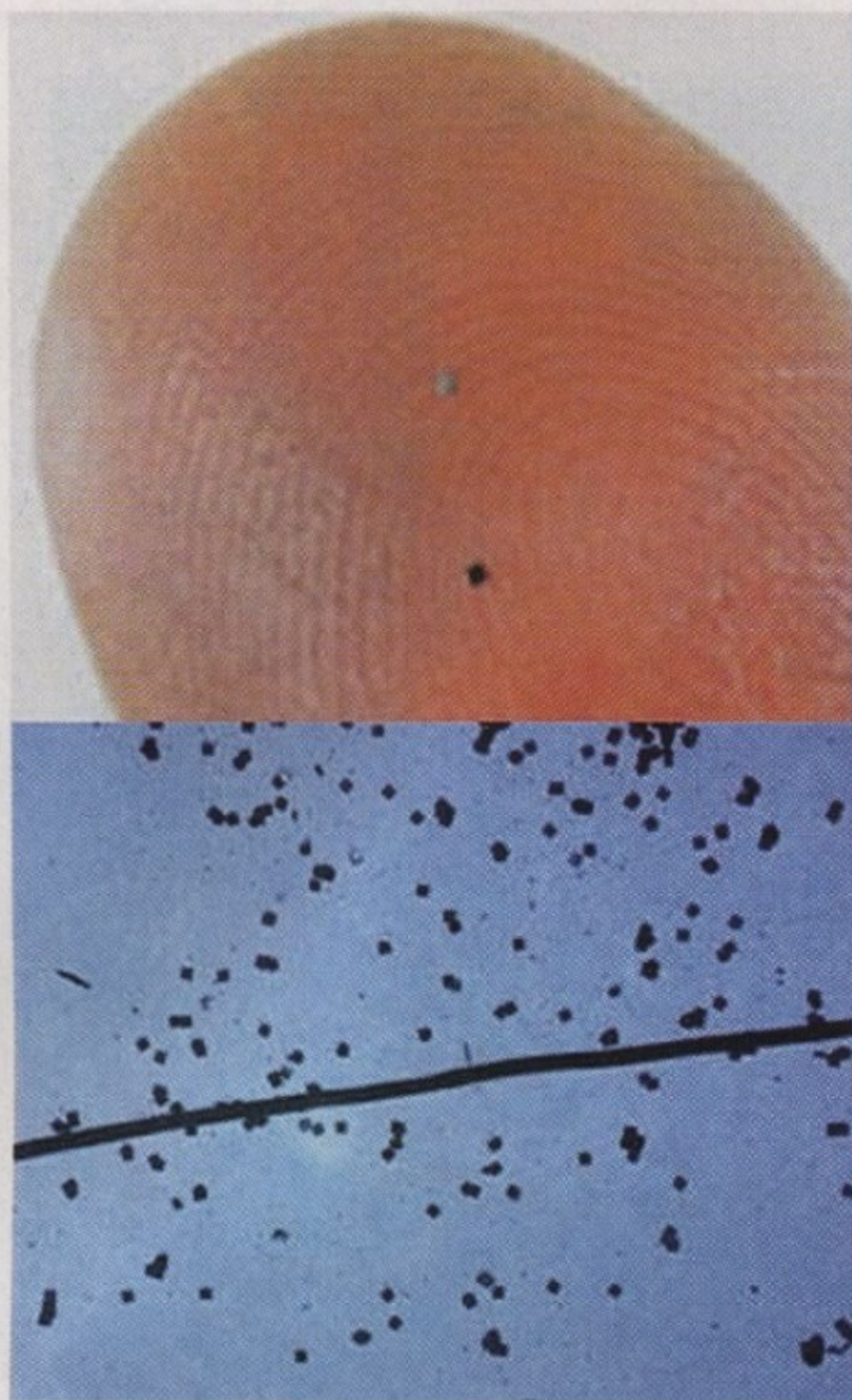
● Иранка Ануше Ансари прва је свемирска туристкиња. Она је 18. септембра 2006. године полетела „сојузом ТМА-9“ на десетодневну посету Међународној свемирској станици. Ансаријева је успешна пословна жена, а од детињства је била опчињена свемиром. Платила је двадесет милиона долара за то искуство ■

● Јапанска свемирска агенција извела је у августу 2004. године први успешан подухват са употребом соларних једара. JAXA је лансирала ракету с које су се два прототипа соларних једара развила у свемиру на висини од 122 километра изнад Земље. Соларна једра можда ће ући у употребу као нови погон свемирских летелица. Заснивају се на употреби притиска Сунчеве светлости на изузетно танке одбијајуће опне ■

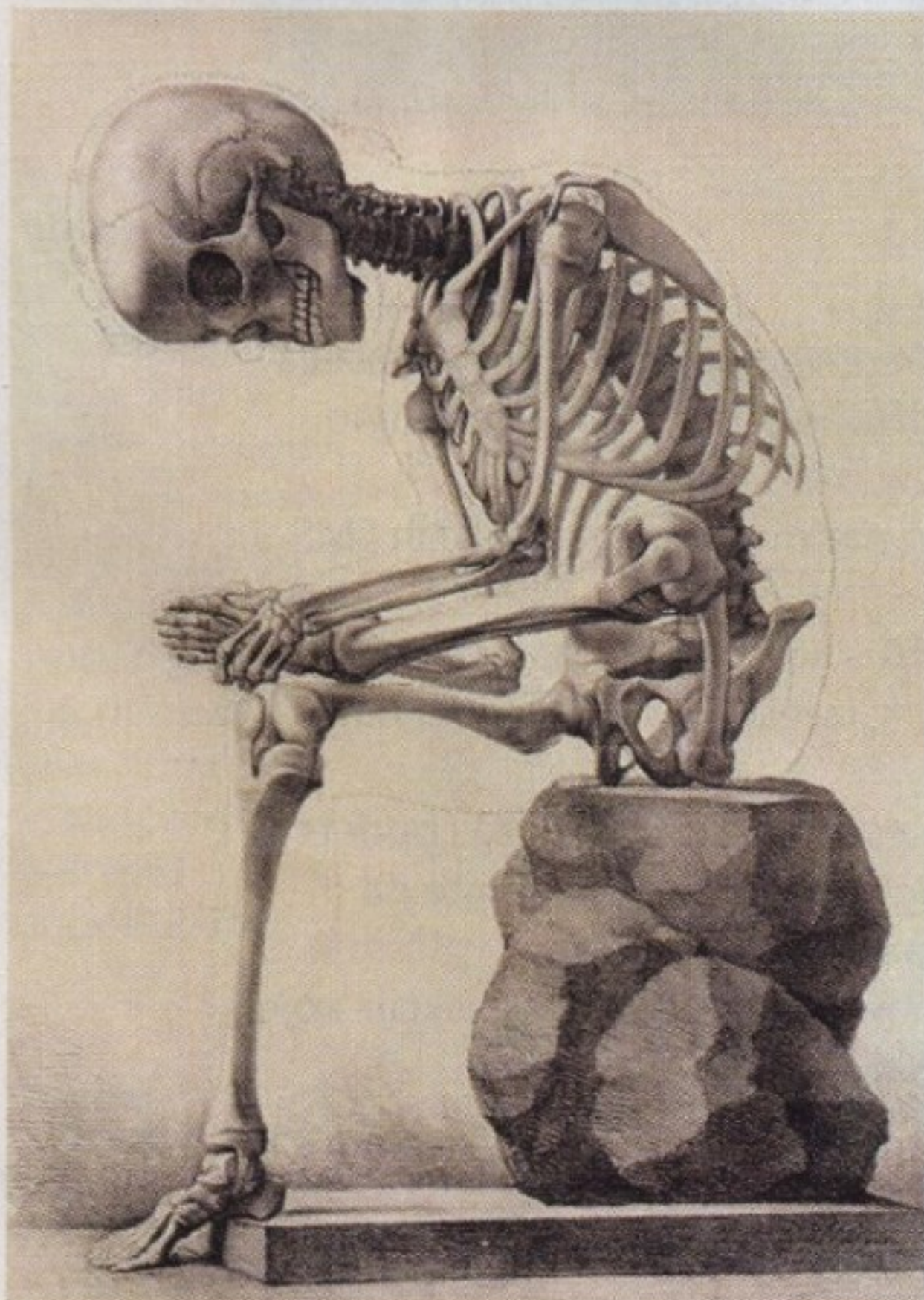
● Пегава хијена, *Crocuta crocuta*, храни се боље од свих осталих стрвинара лешевима крупних животиња као што су зебре и велике јужноафричке антилопе. Вични мишићи и зуби хијене довољно су снажни да продру кроз велике кости. Њени зуби праве притисак од 800 килограма по квадратном сантиметру. Пробавни систем хијене у стању је да разложи органске материје костију, рогова, копита и дебеле коже ■

● Јапански технолошки цин „Хитачи“ најавио је 5. фебруара 2006. године успешан завршетак развоја и огледа с најмањим и најтањим радиофреквентним идентификационим чипом (RFID) на свету. Чип има површину од свега 0,15 x 0,15 милиметара и дебљину од само 7,5 нанометара (милионити део метра). „Хитачијев“ RFID чип тањи је од листа хартије (уобичајене дебљине између 80 и 100 нанометара), па може да се користи као замена за водени жиг на новчаницама ■

● FORDISC је највећа и најпотпунија база података о људском скелету. Настала је као део истраживања предузетог у „Фарми тела“, подухвату америчког Универзитета Тенесија. Омогућава форензичким антрополозима да испитују податке прикупљене с лешева у распадању. Последица овог истраживања је да данас може да се израчуна величина, висина, а највероватније и пол и старост жртве на основу само једне једине кости нађене на месту злочина ■

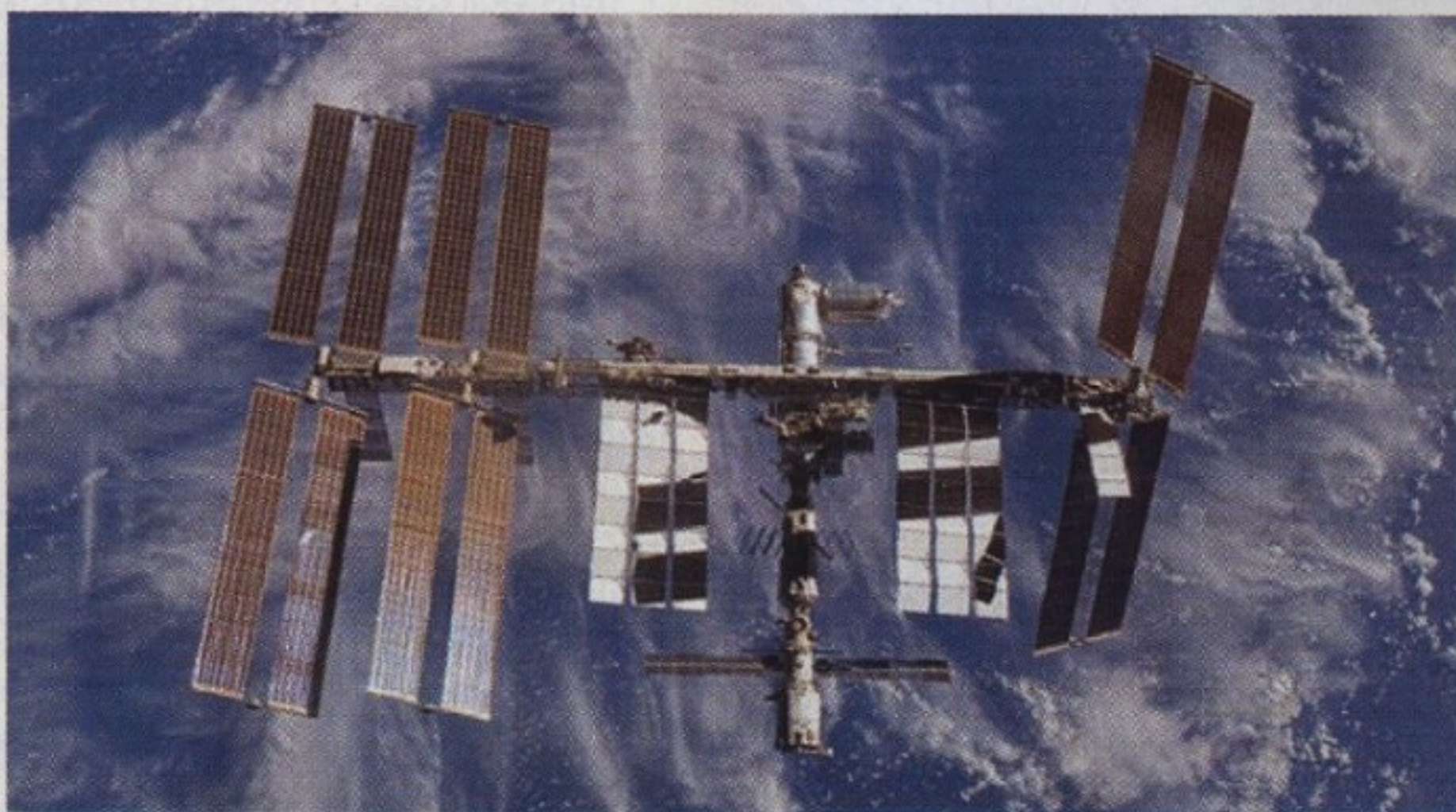

● Показало се да су видео игре добре за здравље, чак и ако их сами не играте. У једној америчкој болници испитивана је вичност хирурга који се бар један сат дневно играју на „Нинтендовој“ конзоли Wii. Ови лекари показали су за 48 одсто већу умешност са скалпелом ■

● Истраживање спроведено над 1449 Финаца показало је да венчани људи, односно они који живе с партнером, имају 50 одсто мање шансе да оболе од деменције у позном добу. За нежење и за разведене ризик је троструко већи, док удовци имају шест пута више вероватноће да оболе од деменције ■

● Гени у приличној мери утичу на гојазност. Након што су открили гене који утичу на складиштење масних наслага код воћних мушица, амерички научници потражили су те гене и код људи. После истраживања на 228 жена, установили су да су две варијанте гена LAMA5 повезане са обликом тела, наслагама сала и холестеролом ■

● Појавио се вирус на лептоп рачунарима који се користе на Међународној свемирској станици. Верује се да је у питању безазлени „вирусни црв“ који неће угрозити управљање станицом. Ипак, астронаути су предузели мере предострожности ■

Креативни центар

Конор Костик ЕПИК

Едиција Транзиџ

Добро дошли у Еџик!
Притисните *сџарџ* за почетак игре!

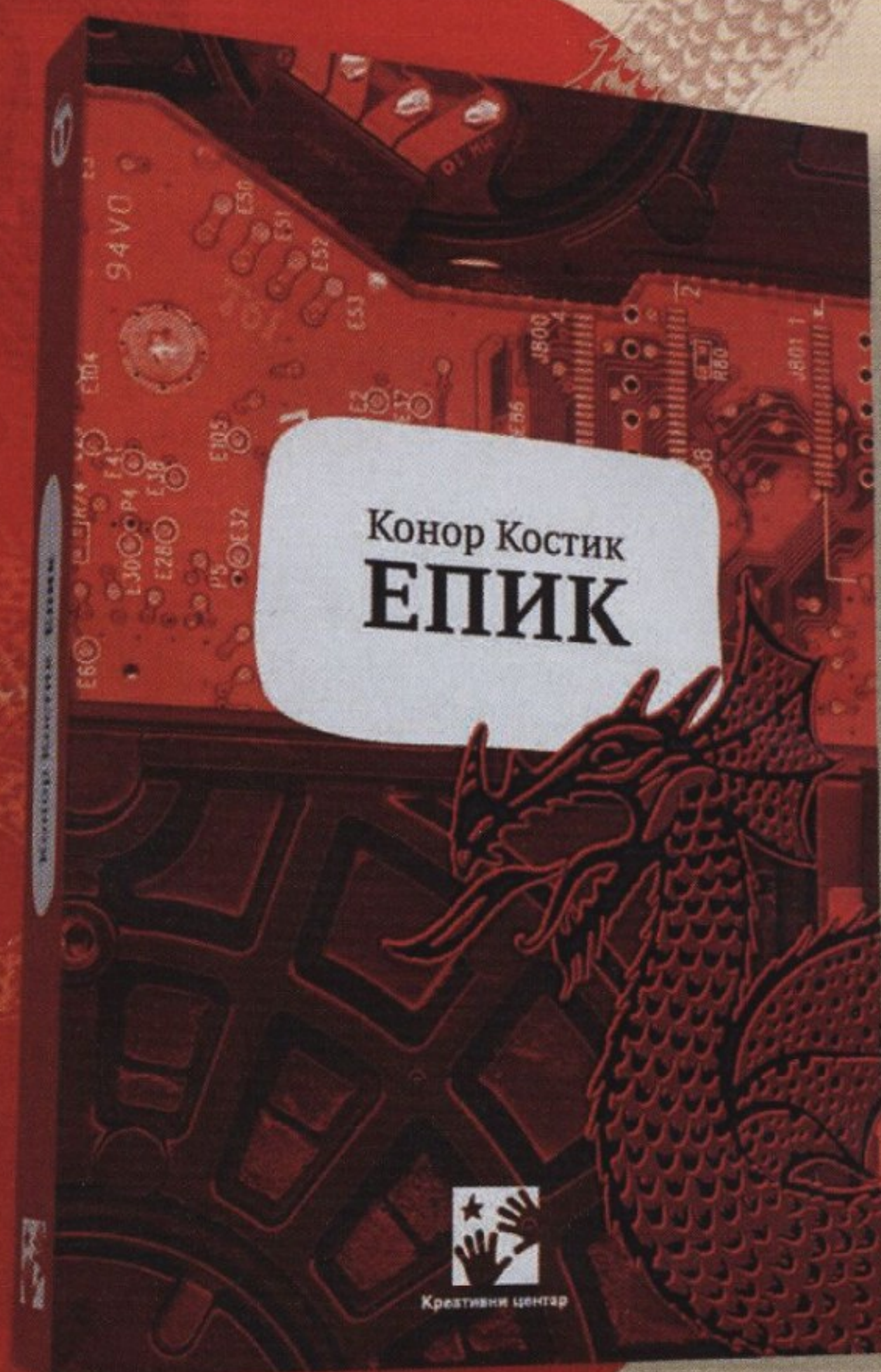
Време: 1124. година

Место: планета Нова Земља

На Новој Земљи Еџик није само компјутерска игра – он је питање живота и смрти. Ако изгубите, губите све што имате. Ако победите, цео свет је ваш! Али ретко ко побеђује...

Да би спасао човечанство, четрнаестогодишњи Ерик је приморан да се бори са члановима *Централе* за *расподелу*, господарима игре. Али Ерик не зна да њихова дуго чувана тајна може да уништи и сам Еџик.

Конор Костик (1964) ирски је историчар и књижевник. Аутор је игрице *Treasure Trap*, прве игрице на свету у којој се људи понашају као ликови из компјутерских игара, а која се игра у околини замка Пекфортон у енглеској покрајини Чешир.

Креативни центар 2009

SMS KLUB ČITALACA

KAKO DA SE UČLANIM?

Pošaljite SMS poruku sledeće sadržine na broj 6220:

PKKC_ime_prezime_datum rođenja_mesto stanovanja_ulica_broj_e-mail

donja crta (_) označava razmak i ne treba je kucati u poruci; vidi sliku

To: 6220

PKKC Milena Popovic
02101975 Beograd
PopLukina 24/3 milena@abc.net

options Send close

Organizator SMS servisa: STARION
Telefon za reklamacije: 011/ 220 63 53

Cena svake poruke je 20 din. + PDV

OBAVEŠTENJE ZA ČLANOVE:
Članarinu nije potrebno obnavljati, ona važi sve dok se ne odjavite

Važi za sve mreže!

NARUČIVANJE PUTEM SMS-a

Pošto postanete član SMS kluba, možete naručivati naše knjige putem SMS-a uz popust od 20%, tako što ćete na 6220 poslati poruku sledeće sadržine:

NAR_naziv knjige ili SMS šifra_broj komada

(spisak SMS šifara možete naći u cenovniku na sajtu www.kreativnicentar.rs)

To: 6220

NAR Mali bukvar 1

options Send close

ŠTA DOBIJAM?

- SMS poruku o novim izdanjima *Kreativnog centra* svakog meseca
- redovan popust od 20% za narudžbine putem SMS-a; detaljno uputstvo možete naći na sajtu www.kreativnicentar.rs
- super popust od 40% za pojedine naslove tokom posebnih SMS prodajnih akcija
- mogućnost da budete jedan od 10 srećnih dobitnika knjige; izvlačenje dobitnika svakog meseca; izveštaj o dobitnicima na sajtu www.kreativnicentar.rs
- mogućnost da svakog meseca učestvujete u SMS kvizu i budete jedan od 10 srećnih dobitnika knjige ako tačno odgovorite na kviz-pitanje; izveštaj o dobitnicima na sajtu www.kreativnicentar.rs
- mogućnost da se uključite u raznovrsne kreativne SMS akcije koje pripremamo samo za članove SMS kluba

После исцрпних припрема, енглески фотограф Роџер Пентон кренуо је 1355. године, са четири помоћника, да снима Кримски рат. За тај подухват добио је новац уз услов да не слика ратне страхоте како породице војника не би дигле панику. И поред великог труда, с терена се вратио с ратним фотографијама на којима војници позирају као на забавном излету. За разлику од њега, Метју Бреди одлучио је 1861. године да сними амерички грађански рат без цензуре. У ту пустиловину уложио је сав свој иметак, а још се и задужио јер је рачунао да ће продајом фотографија све надокнадити. С двадесет сарадника успео је да забележи ратне страхоте: убијене људе, спаљене куће, уништене породице... Али, кад му је по повратку план о заради пропао, све радове морао је да уступи фотографској агенцији која му је на кредит дала опрему.

Са увођењем фотографије у штампу, обичним људима отворио се прозор у свет. Преко бројних „минијатура цртаних Сунцем” могли су да виде личности из јавног живота, догађаје из земље и иностранства, рата и мира... Али, убрзо су се зачула питања. Да ли истинита фотографија може да лаже?

Другу групу новинара занимао је сасвим другачији рат. Чим су у фотографији препознали оружје којим ће се борити за људска права, почели су да је користе као илустрацију својих текстова.

Помоћу потресних слика из живота „друге половине” Американаца новинари Ријс и Хајн постигли су изузетну уверљивост у критици друштва. При-

Београдски фоторепортери у акцији 1925. године.

СЛИКА ВРЕДИ 1000 РЕЧИ

зори беде, бескућника, деце која пате нису само уздрмали јавност и побудили савест многих, већ су довели до низа победа. На месту једног „слама” – сиротињске четврти Њујорка – никло је модерно насеље названо по „оцу малих” Ријсу, док је Конгрес променио закон о раду деце која су по

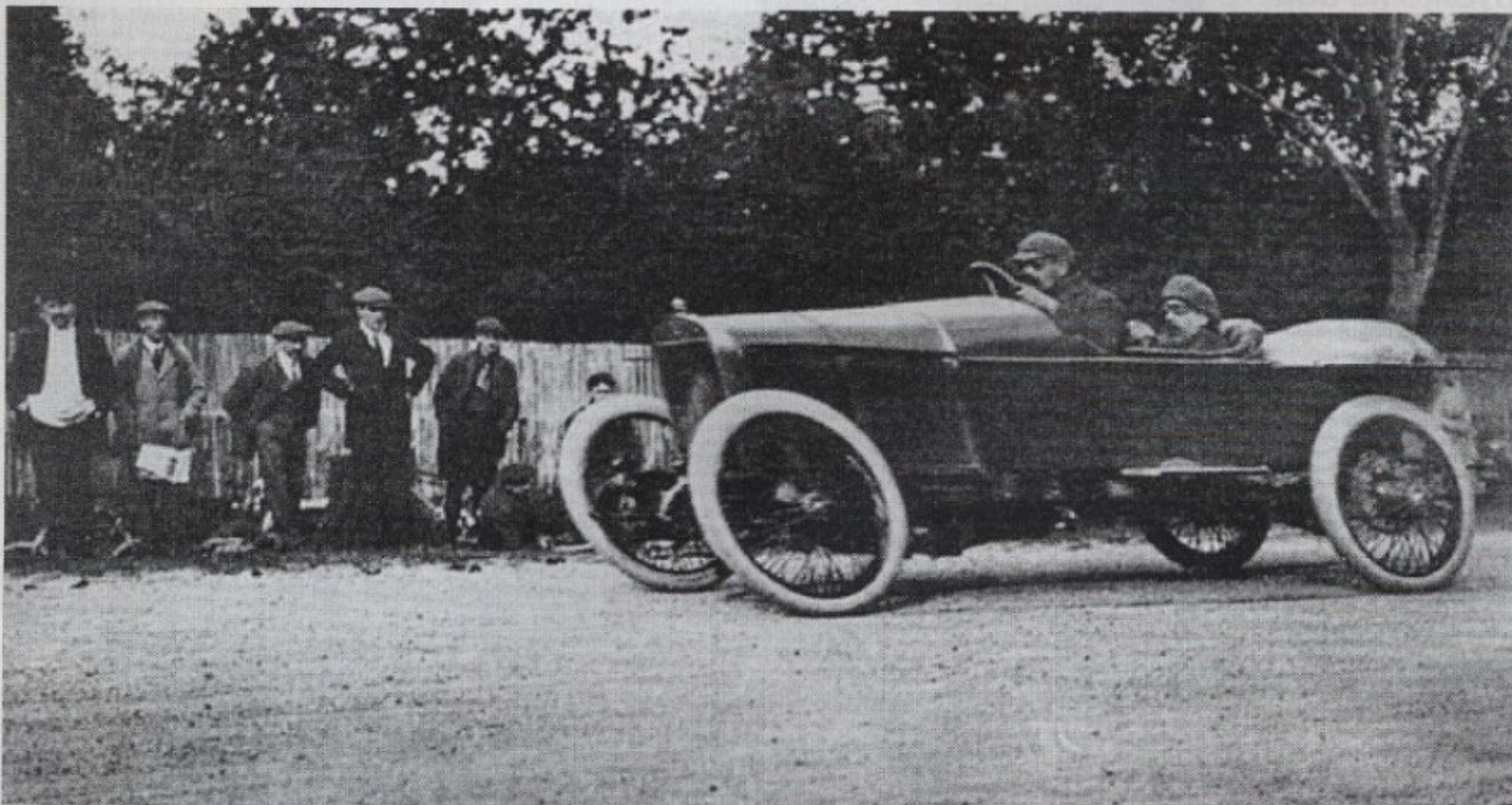
дванаест часова дневно израбљивана у фабрикама и на пољима.

Кад је фотографија почела свакодневно да се употребљава у штампи, појавила се потреба за занимањем фоторепортера, али су они убрзо изашли на лош глас јер су користили апарат са „флешом”, краткотрајним

блештавим светлом, којим су препадали људе. Њихове „жртве”, особе из политичког и модног света, жалиле су се да на фотографијама изгледају лоше и глупо, јер су углавном жмиркали и држали отворена уста. Током времена нови фоторепортери подигли су углед професије другачијим начином рада, али не задуго. На сцену су ступили омражени „папараци” који су се трудили да познате личности сниме у што непријатнијим околностима.

Битка за слику

Златно доба новинске фотографије дошло је после 1925. године кад су се појавили

Аутомобилске трке у Француској 1912. године.

фотоапарати који су могли да сликају ноћу и у затвореним просторијама, без флеша. Мали и лаган „ерманокс“ апарат омогућио је прављење животних, ненамештених снимака, а у новој генерацији фоторепортера истакао се доктор Ерих Саломон. Његова каријера трајала је од 1928. до 1933. године и за то време успео је својим необичним идејама да привуче, узбуди и шокира публику. Хер Доктор, како је тражио да га зову, први је сликао људе без њиховог знања и позирања. Својом надареношћу и неуморном енергијом рушио је границе: 1928. године успео је фотоапаратом сакривеним у шал, и поред забране сликања у суду, да забележи суђење за један злочин који је тада био у средишту пажње. Кад је фотографију продао за износ своје месечне плате, прионуо је на посао. Јавност је најпре засмејао сликама министара који дремају на дугим седницама, а затим се окренуо славним личностима – Ајнштајну, Томасу Ману, Штраусу... Године 1931. издао је албум са сто две фотографије под називом „Славни савременици фотографисани у тренуцима кад се томе нису надали“. Хер Доктор убрзо је и сам постао славан: потписане радове продавао је по високим ценама у Немачкој и Европи. Пошто се као ловац на фотографије служио разним лукавствима, од варања чувара и облачења молерског одела до пењања на дизалицу, стекао је надимак Доктор Мефисто! Управо кад су сви помислили да више ничим не може да их изненади, објавио је „Прве фотографије снимљене у коцкарници у Монте Карлу“. Ко је могао да претпостави да је све брижљиво изрежирао и да су му за извођење тог плана помогли запослени који су му позирали док још није било гостију.

С појавом фотоапарата „лајка“ који је могао да стане у џеп, многи фотографи охрабрили су се да ураде репортаже из свакодневног живота. Обилазили су фабрике, забавне паркове, јавна купалишта и бележили призоре с којима су обични људи могли да се поистовете.

Али, с доласком кризе и мрачног доба нацизма у Немачку, све се променило. Осим што је штампа ућуткана строгим цензуром, проглашено је да смеју да се објављују само фотографије које шаљу службени органи. Први човек нацистичке илустроване штампе постао је Хајнрих Хофман који се 1933. године изборио да постане Хитлеров лични фотограф. Кад је основао агенцију која се бавила нацистичком

пропагандом, око себе је окупио масу фотографа. По избијању Другог светског рата постао је изузетно моћан. У Берлину је основао фотографску централу у коју су пристизале све фотографије снимљене на фронту да би се затим строгом контролом одлучивало шта ће бити објављено, ради величања Трећег рајха. Агенција је постала права фабрика у којој су израђиване копије фотографија и прослеђиване светској штампи. Кад је након рата агенцијска архива заплењена, послужила је као доказни материјал у тражењу ратних злочинаца.

Развој фото-журнализма осетио се и у Француској, где се истакао часопис „Бу“ са сво-

јим прилозима о разним догађајима у свету. На пример: „Бу у земљи Совјета“, „Немачка енигма“, „Америка се бори“... Из броја у број левичарски погледи листа постајали су све очигледнији. Али, кад је 1936. године изашао број посвећен шпанском грађанском рату, уследиле су бурне реакције деоничара листа и наручилаца реклама, махом индустријалаца.

Видети живот, видети свет

У исто време, 1936. године, у Америци се појавио илустровани часопис „Лајф“ који је за само годину дана успео да удвостручи број примерака и достигне милионски тираж.

Рат у Анголи 1976. године – приказ који је забележио Александар Неготинац, фоторепортер „Илустроване Политике“.

Овај лист, прилагођен новом, брзом начину живота, неговао је фотографију која је сама постала вест и од фоторепортера правио звезде. Чинило се да ти храбри, одважни људи не познају препреке – подједнако добро сналазили су се у граду и у прашуми, на двору и у племену, на планини и мору... Успевали су да у стотом делу секунде из прикрајка ухвате природне, ненамештене слике. Уз поруку „Гледати и уживати, гледати и учити, гледати и чудити се“, у сваком издању листа нудили су читаоцима један живи фотоалбум и наводили их на размишљање. У првом броју, на првој страни, приказали су час рођења детета, уз коментар „Живот почиње!“, док су незапосленима посветили девет страница. Током времена пратили су сва важна догађања, али појава и све већа гледаност телевизије почела је да их угрожава, јер им је преузимала рекламе. Нажалост, 1972. године објављено је: „Часопис 'Лајф' умро је у 36. години.“ Престанак његовог издажења значио је крај раздобља фото-журнализма, а врхунски фоторепортери наставили су сарадњу са издавачима енциклопедија.

У међувремену, дошло је до оснивања бројних фото-агенција, на пример „Магnum“ 1947. године. Уговоре с њима склапали су независни фоторепортери, док су се остали запошљавали за стално. Сви су тежили да направе „живе“ фотографије с душом које садржајем могу код посматрача да пробуде осећања. То је успевало најбољима који су били радознали и стрпљиви и који су имали изузетан дар запажања и осећај да забележе најважнији трен... Али, од педесетих година прошлог века кад су се у Италији појавили први папараци који су дизали тираже новина и срозавали углед професије, све се променило.

Ови фоторепортери, по многим досадни као рарратаси – на италијанском комарци – досетили су се да током снимања користе телеобјективе, који су за време Другог светског рата усавршени ради шпијунирања непријатеља. Међутим, папараци су се усмерили на приватан живот филмских звезда, певача, краљевских породица, старлета... Није им сметало да даноноћно стражаре испред њихових врата и прате их у стопу, јер су знали да ће сваку „скандалозну“ фотографију добро продати. Показало се да је публика гладна љубавних вести и трачева, а да ту глад изазивају сива свакодне-

Историјска сцена с трга Тјенанмен у Пекингу 1989. године.

вица и животне недаће. Захваљујући томе, безобзирни и насртљиви папараци нашли су своје место под сунцем. Док су једни радили уз договор са славним личностима или њиховим представницима за штампу, други су добијали судске тужбе. Али, кад је Жаклина Кенеди тужила једног папараца за узнемиравање, он је одговорио противтужбом. Жалио се да му прва дама и њена три чувара бране да се бави својим послом и зарађује за живот. Пресуда којом му је наложено да мора бити удаљен 45 метара од Жаклине Кенеди и њене деце, није значила крај „рата“. Напротив, 1972. године папараци су успели да сниме обнажену Жаклину, што је била својеврсна сензација за коју су се грабиле све новине. На опште изненађење, незаинтересован је остао једино часопис за мушкарце „Плејбој“ чије су странице красиле многе фотографије жена у Евином костиму.

Од истине до обмане

У покушају да зауставе, „залеле“ време, фоторепортери су снимали уличне борбе, пожаре, поплаве, саобраћајне несреће, али и обичне призоје са улица, пијаца, железничких станица... Ако се случајно не би затекли на месту неког узбудљивог догађаја, дешавало се да фотоапарат у руке узму аматери и успешно заврше њихов посао.

Пошто се знало да „фотографија прави слику само од онога што јесте, што стварно постоји“, публика је у почетку слепо веровала у истинитост вести које су им тим путем преносиле. Али, убрзо су се појавили људи који су то повере-

ње злоупотребили и који су развили разне начине да снимљену истину преобрате у лаж. Како? Прво, да из кадра изоставе најважније делове истине у току снимања или накнадно, из готове фотографије. Рецимо, кад се пречисти снимак на коме човек нишани

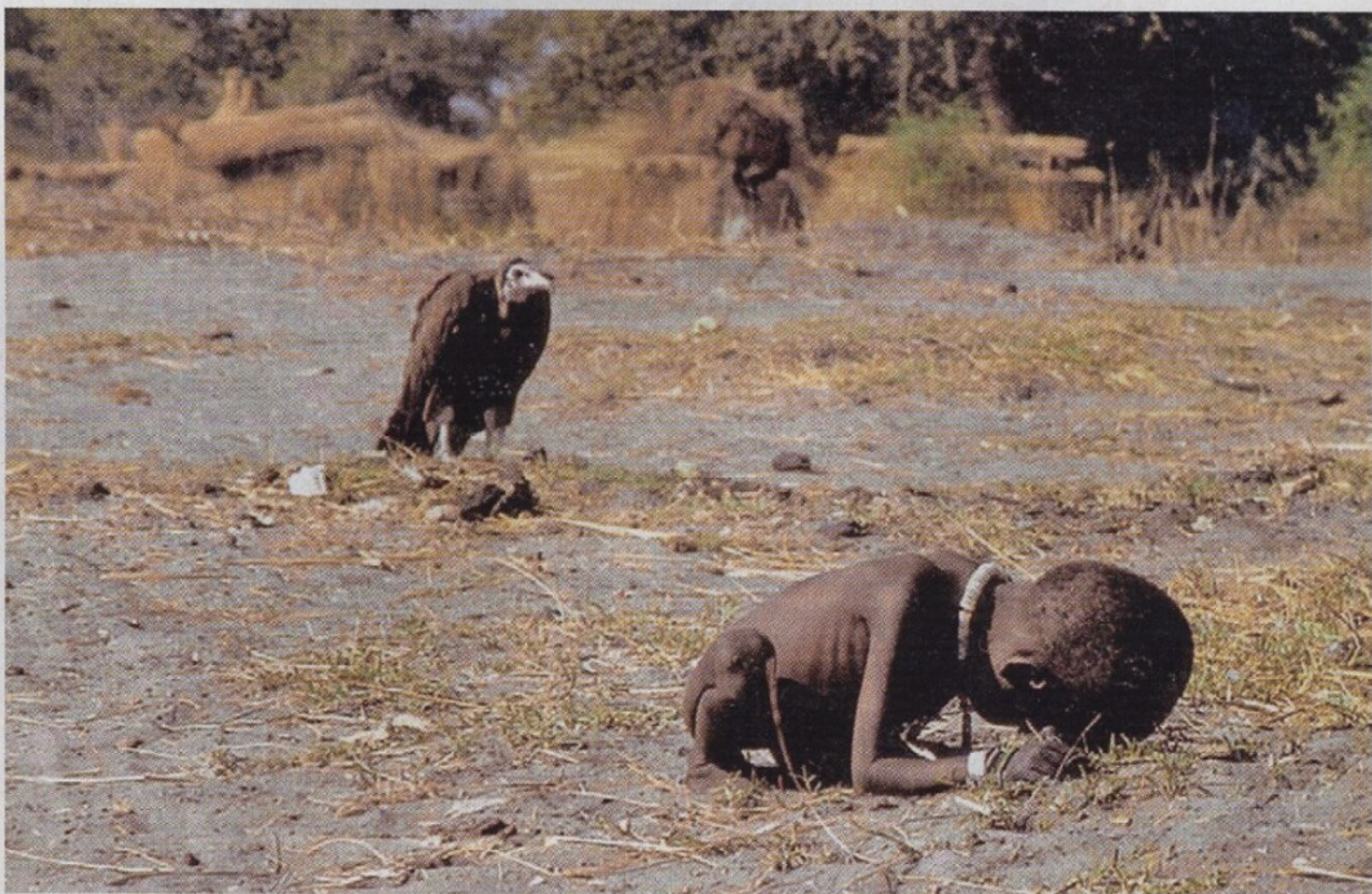
саборци, које је претходно лишио положаја и живота, несталу са снимака из Октобарске револуције, што потврђују историјска документа.

Најчешћи начин злоупотребе новинске фотографије је давање погрешне легенде – кратког текста о снимању и

знате су већ од Првог светског рата и саставни су део ратне пропаганде.

Међутим, за злоупотребу фотографије није увек неопходан текст. Ако се жели исмејати неки политичар, објављује се његов снимак у незгодној пози, док зева или жмирка, јер тако и најинтелигентнији човек изгледа глупо. Од велике важности је и избор фотографија које се појављују на истој страници. Рецимо, слика беде стављена поред слике краљевске породице, наводи читаоце на критичко размишљање.

И фотомонтажа, спајање више фотографија у целину, пружа велику могућност режирања лажи. Преко „искројене“ фотографије, људи нечасних намера убеђују публику да се догодило нешто чега у стварности није било. Једна таква неистина политичару може донети губитак избора, криминалцу пораст угледа, часној девојци срамоту... Безазленији примери из спортских редакција бележе додавање лопте у гол (или чак целог голмана), умножавање навијача на стадиону, док рекламе за козметичке производе нуде савршен изглед, произведен у фотошопу – рачунаромском програму за обрађивање фотографија.

Глад у Судану 1994. године. Снимак је направио Кевин Картер. Дете је умукло смрти.

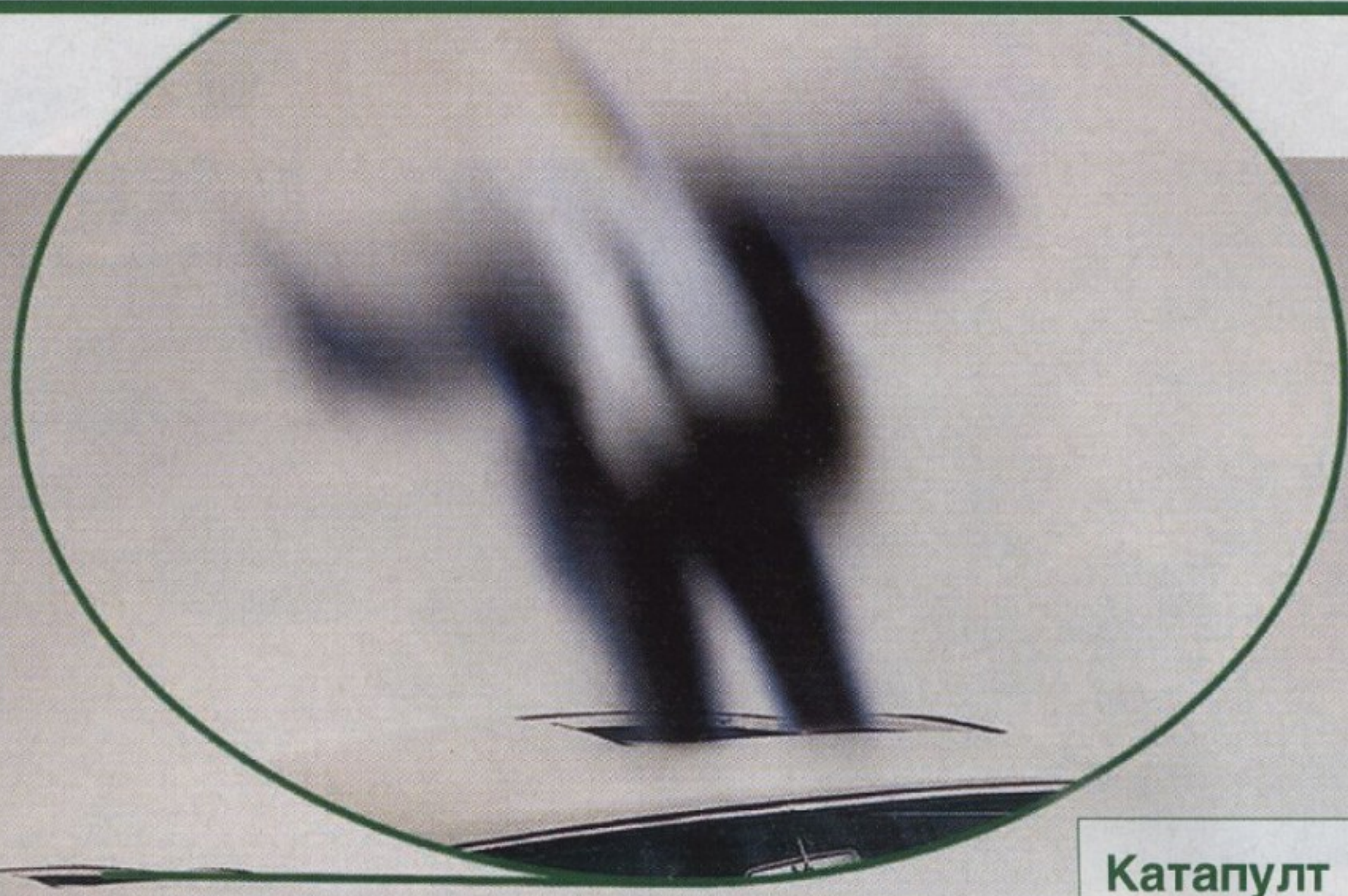
младићу у леђа и у кадру остале само младић с подигнутим рукама, све се мења... Добија се слика која уз нов назив „Лепа победа“, постаје истинита обмана. Други начин је ретуширање које побољшава изглед фотографије, али може да избрише многе ситнице, чак и личности које су непожељне. Зна се да је Стаљин наредио да неки његови сарадници и

ауторима. На пример, испод фотографије која приказује руски тенк у једној улици, нашла су се два објашњења. Прво: „Совјетска влада послала је у Будимпешту оклопне дивизије да угуше побуну“, и друго: „Руски тенкови дошли су да заштите раднике и успоставе ред“. Нетачне легенде у којима се злочини приписују другој страни по-

Велику моћ и назив „ново писмо у служби света“, фотографија је добила захваљујући штампи. Преко новинских страница успела је да допре до срца и мисли милиона људи и тако настави живот. Зато питање „Кад је фотографија завршена?“, има одговор „Тек кад је одштампана“ ■

Весна Живковић

МАШТА МОЖЕ СВАШТА

Катапулт за седиште

У возило је уграђено и седиште на избацивање које омогућава да се, ако затреба, кроз покретни кров „катапултира“ нежељени сапутник ■

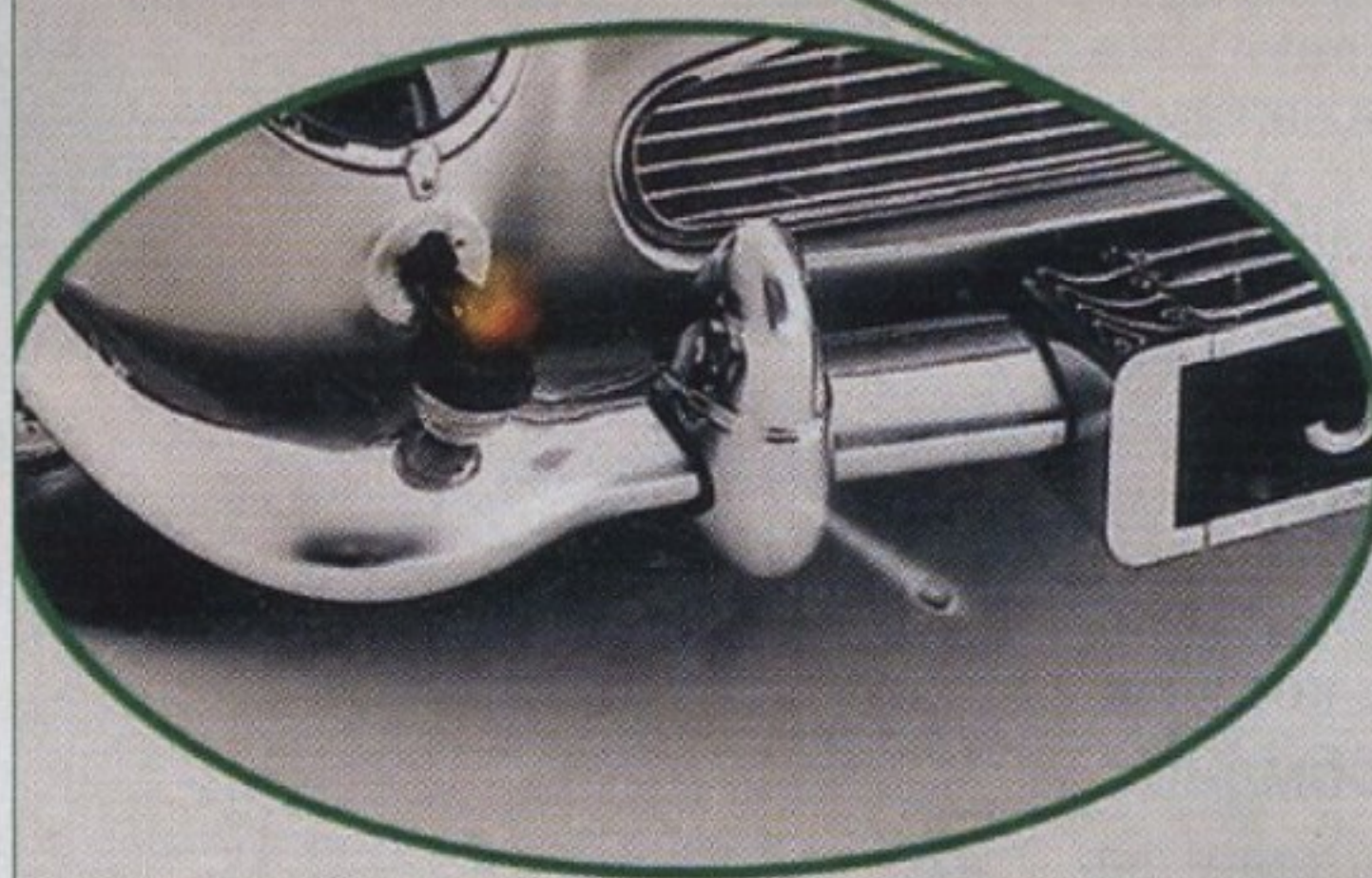
„Кљун“ из главчине

Из средишње осовине точка може да се избаци шипка која личи на кљун. Служи да би држала на одстојању или потпуно избацила с коловоза аутомобил који се исувише приближио ■

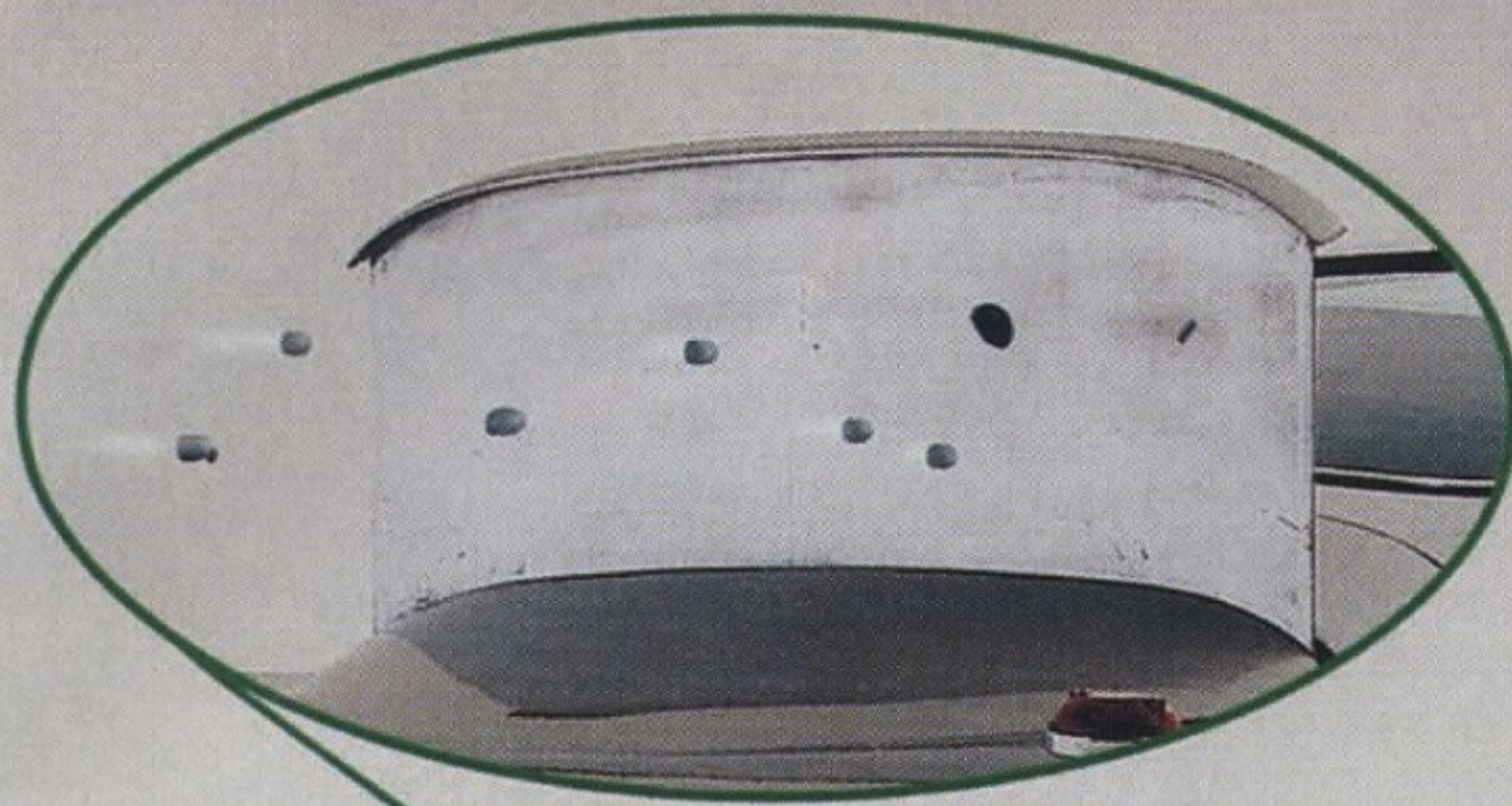
Митраљез у мигавцима

Два митраљеза сакривена су у предњим показивачима правца. Могу да буду корисни, јер имају довољно муниције да осујете чак пет узастопних непријатељских покушаја да се стане на пут возилу 007 ■

ТАБЛИЦЕ БРОЈ

Одело не чини човека, али аутомобил чини тајног агента. То је управо случај код аутомобила који вози најпознатији филмски агент свих времена Џејмс Бонд. Ево кратког прегледа како му све аутомобил помаже

Непробојна заштита

Са задње стране возила налази се штит непробојан за метке који, по потреби, може да се подигне и спусти. Корисна направа, посебно кад се непријатељи агента 007 налазе иза њега ■

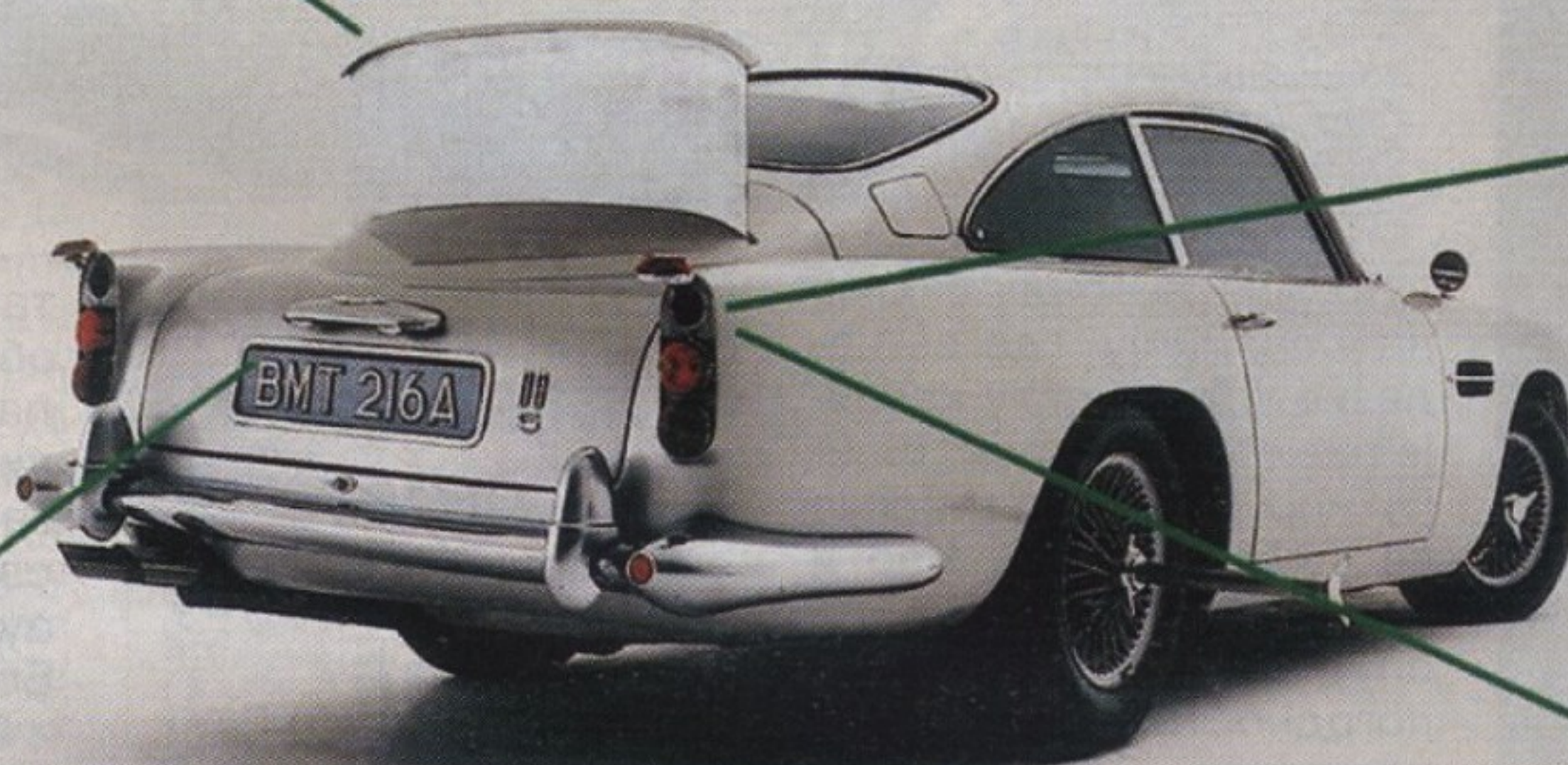
Пуштање дима

Из задњих мигаваца возило може да избаци густ облак црног дима. И збуњене уходе остају изгубљене у облаку дима... ■

Најпознатији „Бонд” аутомобил

Иако је Џејмс Бонд у каријери возио много различитих аутомобила, најпознатији остаје „астон мартин ДБ5”. Спортски, али са стилем, као и његов власник ■

Покретне таблице

Таблице на колима се okreћу. По потреби, могу да се промене за само неколико секунди и тако збуне прогонитељи ■

Млаз уља

Бонду остаје још једна могућност кад види да га прате: да прсне уље, опет из задњих мигаваца. На овај начин, оставља за собом веома клизав пут ■

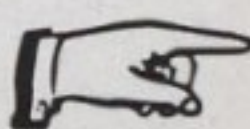
ЏЕ 007

Хиљаду враголија

За трећи подухват „Голдфингер”, Бонд је био опремљен изузетним аутомобилом – моделом „астон мартин ДБ5”. Одго-

вара Бондовој складној снововској природи, мада је аутомобил унапређен седиштем за катапултирање, непробојним штитом са задње стране,

штрцаљкама за уље са-кривеним иза задњих светала... укратко, аутомобил је требало да подржи све оно што једном агенту из

педесет седам

осамдесетих година може да устреба.

Аутомобил је постао познат готово исто колико и сам агент 007, тако да је „ДБ5” задржан и за следећи подухват, „Операција гром”. Том приликом уграђена је и нова направа са задње стране возила – топ на воду. Бонд је једва дочекао да га искористи, окупао је своје уходе док је бежао из француског замка. Неки су одмах рекли да толика количина воде под притиском неће оставити у аутомобилу места ни за мо-

СВА ЛИЦА АГЕНТА 007

Од 1962. године, кад је снимљен први филм о Џејмсу Бонду („Доктор Но”), па до најновијег („Зрно утехе”), који је премијеру дочекао прошле године, главни лик тумачила су шесторица глумаца: Шон Конери (учествовао у шест подухвата), Џорџ Лејзенби (у само једном филму), Роџер Мур (најдуже трајао, у чак седам узастопних прича), Тимоти Далтон, Пирс Броснан и, садашњи, Данијел Крејг ■

тор, а камоли за Бондове враголије. Али не сме се заборавити да је аутомобил производ Кјуовог одељења, где се ствара оно што други сматрају немогућим.

Водени аутомобил

Прошло је неколико година и Бонд је променио још неколико аутомобила пре него што је направљено још боље возило од „астон мартин ДБ5” – дакле, „лотус есприт” који може да се креће и под водом!

Унутрашњост „астон мартин ДБ5”

Возило је Бонду стигло на Сардинију, где се налазио у подухвату касније преименованом у „Шпијун који ме волео” (било је то 1977. године). Као и обично, веома брзо се опустио и уживао у свим погодностима које му је нови ауто нудио. Праћен хеликоптером „Stromberg” и „Ајкулом”, аутомобилом убицом са челичним зубима, возио је по насипу да би им утекао, и на крају одвезао аутомобил у море. Сви су мислили да је полудео. Али, као и обично, погрешили су: само једним притиском на дугме, и то за неколико тренутака, претворио је „есприт” у подводно, потпуно опремљено возило које је имало кормило, елису, перископ и радар.

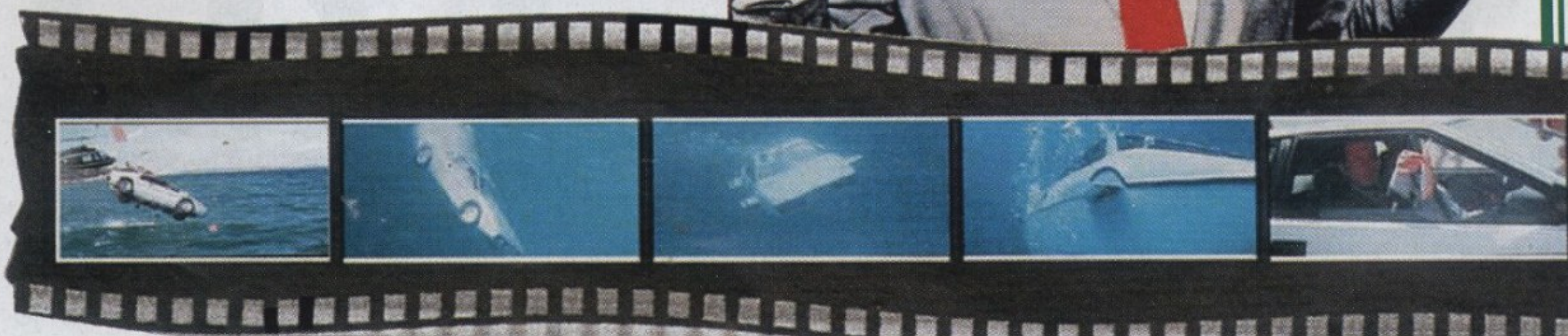
Али, 1987. године људи из мистера Кјуовог одељења бацили су се на посао и направили „астон мартин V8”, опремљен раке-

Џејмс Бонд није возио само аутомобиле, већ и подморницу, авион, брод, шатл, чак и... гондолу!

тама сакривеним иза оба светла за маглу, ласерима у главној осовини точкова и санкама за снег. Заиста, имао је све особине достојне аутомобила Џејмса Бонда.

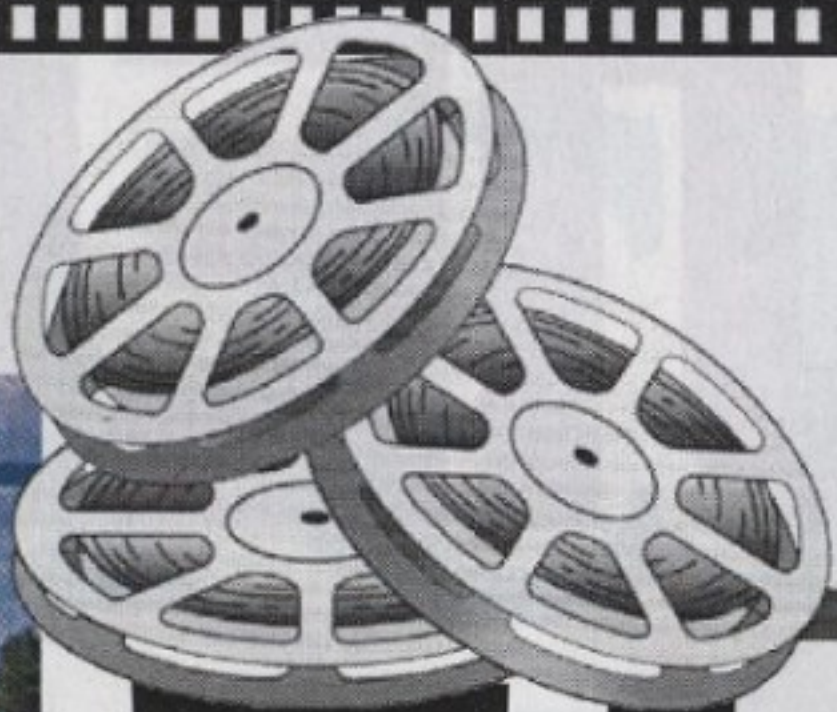
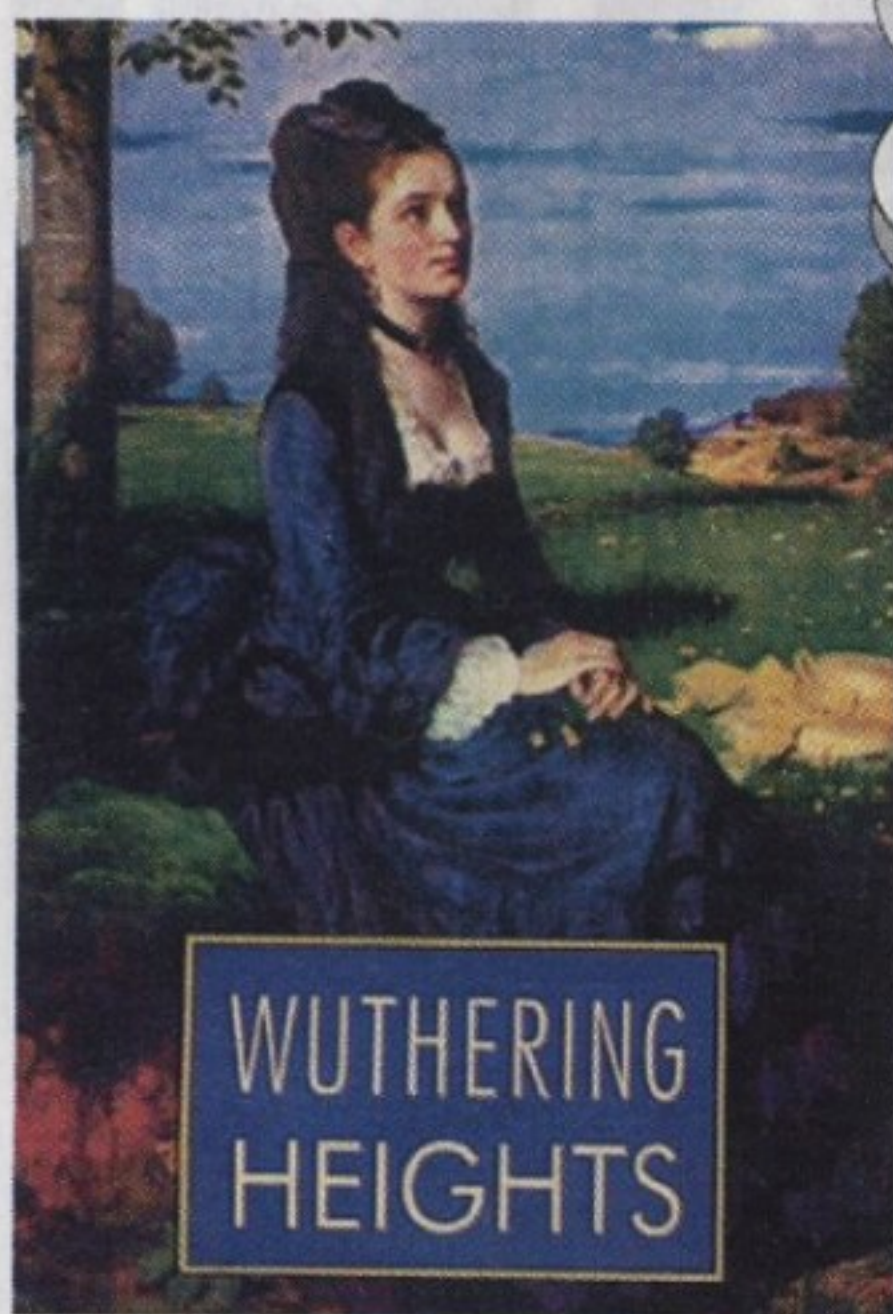
За двадесети, јубиларни подвиг направљен је „Aston Martin Vanquish” с мотором од 12 цилиндара. Само једним притиском на дугме, цео аутомобил постаје невидљив ■

Н. К.

Подводни аутомобил: „лотус есприт” претвара се у подводно возило.

ФИЛМСКЕ
ПРИЧЕ

КО БИРА КРАЈ?

Лоренс
Оливије
у сцени
из филма

...РЕДИТЕЉ ИЛИ ПРОДУЦЕНТ?

У Холивуду је 1939. године, после великих невоља са избором главних глумаца, разних болести (па чак и рањавања!), наступа љубоморе и супарништва, напослетку снимљен филм по прослављеном роману „Оркански висови“ Емили Бронте.

Вивијен Ли могла је најзад да обрише сузе и утеши се, јер је добила главну улогу у филму „Прохујало са вихором“. Само неколико месеци раније, улогу у „Висовима“ пред носом јој је отела тада још недовољно позната Мерл Оберон, везана уговором за продуцента. У ствари, ниједна од глумица није била задовољна: за време снимања, Мерл Оберон чезнула је за својим тадашњим вереником Александром Кородом, а Лоренс Оливије – за Вивијен Ли. Белешке са снимања говоре да Оливије заправо није могао да поднесе присуство своје „филмске драгане“ Мерл Оберон. Био је бесан што Вивијен Ли није добила улогу Кети. Користио је сваку нежну сцену да би Мерл крадомице пљунуо! Радио је то тако вешто да нико није примећивао, па је глумицу доводио до суза. Редитељ Вилијам Вајлер (1902–1981) морао је више пута да се умеша и изгди славног глумца због лошег понашања.

Било како било, јоркширски брежуљци на којима цвета врес, описани у роману Емили Бронте, били су за

потребе снимања премештени у Калифорнију. Кад је редитељ Вилијам Вајлер сматрао да је све готово, „Оркански висови“ имали су пробну премијеру. Одабрана публика требало је да каже да ли им

се филм допада или не, како би добио зелено светло и ушао у биоскопе.

Кратко речено, испитаним гледаоцима и филмским радницима филм се нимало није допао. У упитнику, ве-

ћина је написала како је завршетак неприхватљив – камера која „пузи“ уз мртво тело Кети, главне јунакиње, а потом прелази на од бола полуделог Хитклифа (Лоренс Оливије)... Било је и примедби да радња филма често заокреће мењајући правац, те стога сви ипак очекују срећан, а не трагичан крај.

Како осећање потиштености и незадовољства променити у задовољство? Разуме се, на најбезболнији начин... У први мах, помислили су да би наратор могао на самом крају да причом „изглади ствар“. Најзабринутији од свих, продуцент Сем Голдвин, сматрао је да је нашао спасоносно решење: нека несрећни љубавни пар буде приказан на крају како одлази заједно у рај. Руку подруку.

Вилијам Вајлер се згрозио. Одбио је и да размишља о томе. Није желео да с тим има било какве везе. Глумци такође. Сви су брже-боље напустили Лос Анђелес. Новац је новац – упорни Сем Голдвин ипак је унајмио редитеља и с дублерима доснимио сцену. Кети и Хитклиф загрљени иду кроз вресиште право ка рају.

На велико изненађење, публици се овакав завршетак допао! Испоставило се да је продуцент добро одабрао. Семјуел Голдвин касније је, говорећи о „Орканским висовима“, увек напомињао: „Ја сам овај филм направио, а Вајлер га је само режирао“ ■

М. О.

Емили
Бронте

ЛЕПО, И

СВЕ ПОХВАЛЕ

Canon PowerShot D10

За Canon PowerShot D10 с правом може да се каже да нема мањег уређаја и више похвала на његов рачун. У питању је дигитална камера савршених особина. Мала је, лагана, упакована у облогу јаке боје, отпорна на воду, подноси дубину до 10 метара и температуру до 10 степени испод нуле, ударце и прашину, а има сензор од 12,1 мегапиксела, 3 x оптички зум, LCD екран са заштитом од 63,5 милиметара.

Ова камера продаје се по цени од око **350 евра**.

На адреси: www.canon.co.uk детаљније је приказана ■

БРИЈАЊЕ НА НОВ НАЧИН

Rolling Razor

Да би бријање сваком било рутинска радња, Rolling Razor је прави изум. То је бријач – прстен с два ножића. Кроз држач израђен од мешавине пластике и гуме, који је налик на широки прстен с две површине за бријање, провуче се кажипрст, а палцем и средњим прстом се придржава. Тако је управљање бријачем једноставно и потпуно и омогућава слободу покрета и беспрекорно бријање надоле и нагоре, па су пропусти готово немогући.

Rolling Razor израђује се у више боја, намењен је и женама а продаје се по цени од **12 евра**.

Адреса на којој може да се разгледа је www.rollingrazor.com

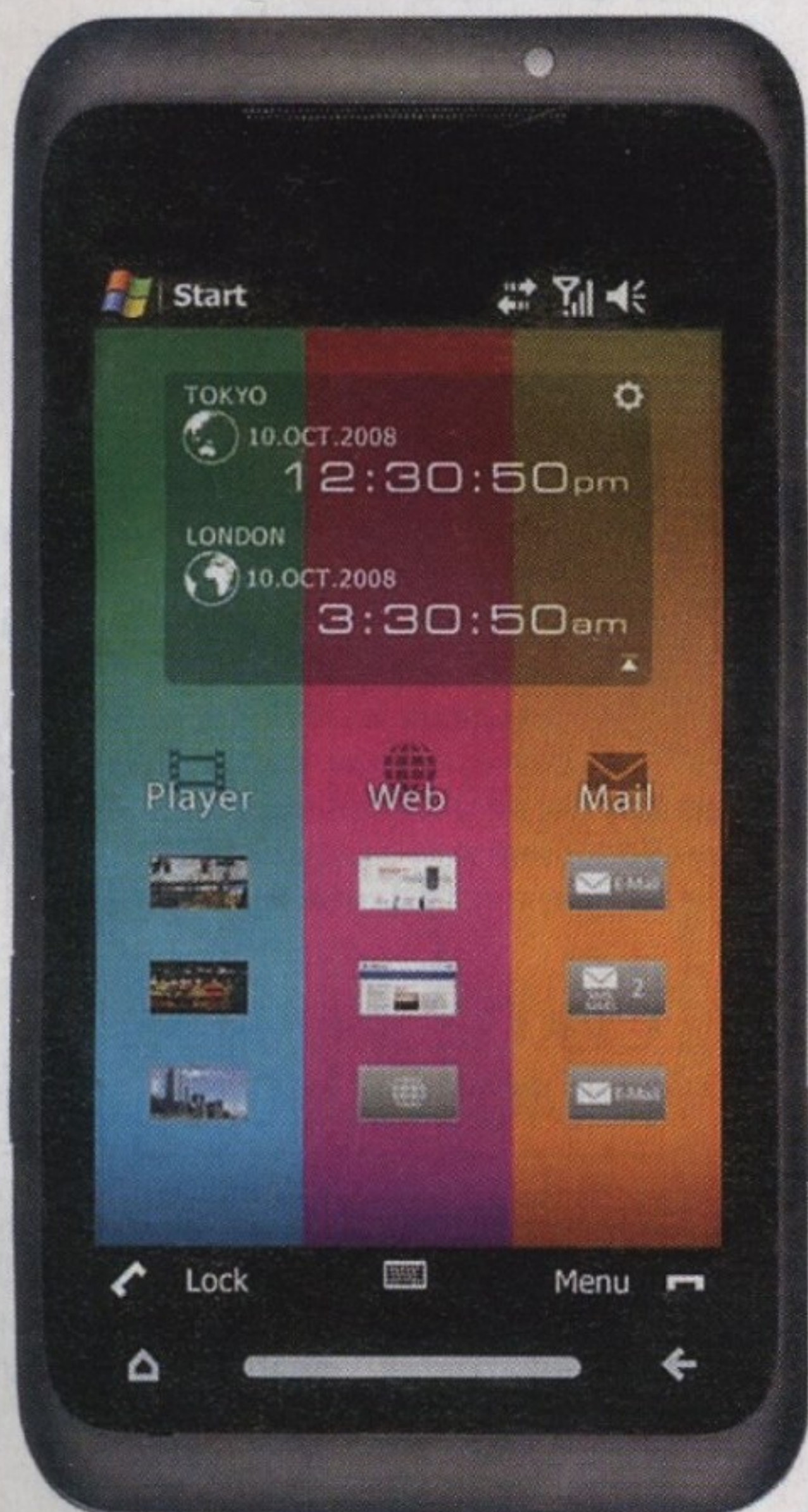
ЗАВРТИ И СКРОЛУЈ

Cyber Sport Orbita Mouse

Тешко је и набројати колико се нових модела бежичних рачунарских мишева појавило на тржишту у последње време, али Cyber Sport Orbita Mouse заиста се разликује од свих. То је мали, округли, ротирајући USB бежични миш који добро приања уз длан и савршено прати покрете руке, а ради на начин који досад није коришћен. Уместо да се промена на екрану рачунара врши померањем точкића смештеног између два главна дугмета миша, окреће се горња површина миша притиском на дугме у смеру казаљке на сату или обрнуто. Тако се цео посао обавља брже и лакше, поготово код игрица. Најнижа цена по којој Cyber Sport Orbita Mouse може да се нађе у продаји износи нешто изнад **100 евра**.

Шира објашњења, почев од тога како се управља до тога како се пуни овај ротирајући рачунарски миш, могу да се нађу на адреси: www.orbitamouse.com

КОРИСНО ЗАНИМЉИВО

МОЋНИ ТЕЛЕФОН

Toshiba TG01

Стручњаци куће „Тошиба“ осмислили су нов мобилни телефон за ово пролеће и назвали га TG01.

Истичу да је, уз то што је танак и лаган, изузетно моћан јер га одликују висока резолуција, 800 x 400 пиксела, Snapdragon процесор од једног гигахерца, који омогућава брз оперативни систем Windows, на додир осетљив екран од 10 центиметара по дијагонали.

Цена за овај телефон још није одређена. Очекује се да ће је произвођач обзнанити до лета. До првих врелих дана Toshiba TG01 може да се види само на адреси: www.toshibamobilerevolution.com

ЧУВАЈМО ВОДУ!

Eco Showerdrop

Стручњаци су израчунали да је проток воде приликом туширања око 20 литара у минуту и да се, иако је потрошња од куће до куће различита, током петоминутног купања потроши чак 100 литара воде. Много, јер многи делови Земље су без воде.

Али, уз уређај Eco Showerdrop потрошња воде може да се надгледа па и штеди.

Мали мерач, налик на капљицу воде, величине 75 x 45 x 15 милиметара, може да подеси потрошњу воде на 35 литара по туширању. Обавијен пластиком, с LCD екраном на коме се бројкама или у графичком облику приказује волумен воде, Showerdrop окачен на плочице изнад каде упозорава на прекомерну потрошњу.

Према подацима друштва за очување природе, четворочлана породица тако може да уштеди око 40.000 литара воде, две трећине тоне угљен-диоксида и прилично новца за електричну струју.

Eco Showerdrop може да се купи за нешто више од **10 евра**.

За разгледање је доступан на адреси: www.ecokettle.com

БЕСПРЕКОРАН ЗВУК

Sennheiser HD 800

У продаји су нове слушалице куће „Sennheiser“ назване HD 800. Ако је веровати познаваоцима доброг звука, сматрају се изузетним преносницима звука.

Израђене од танких листова нерђајућег челика, с тефлонском изолацијом, меким штитницима за уши, лагане и готово да се не осећају на глави, слушалице су заиста јединствен бежични уређај ове врсте. Захваљујући високој технологији, hi-fi систему HD 800, одвајају и преносе сваки звук без иједног шума и могућност било каквог хармонијског изобличења је искључена.

Наравно, овако добар уређај има и високу цену, око **1100 евра**.

Може да се погледа на адреси:

www.sennheiser.co.uk

С. Делибашић

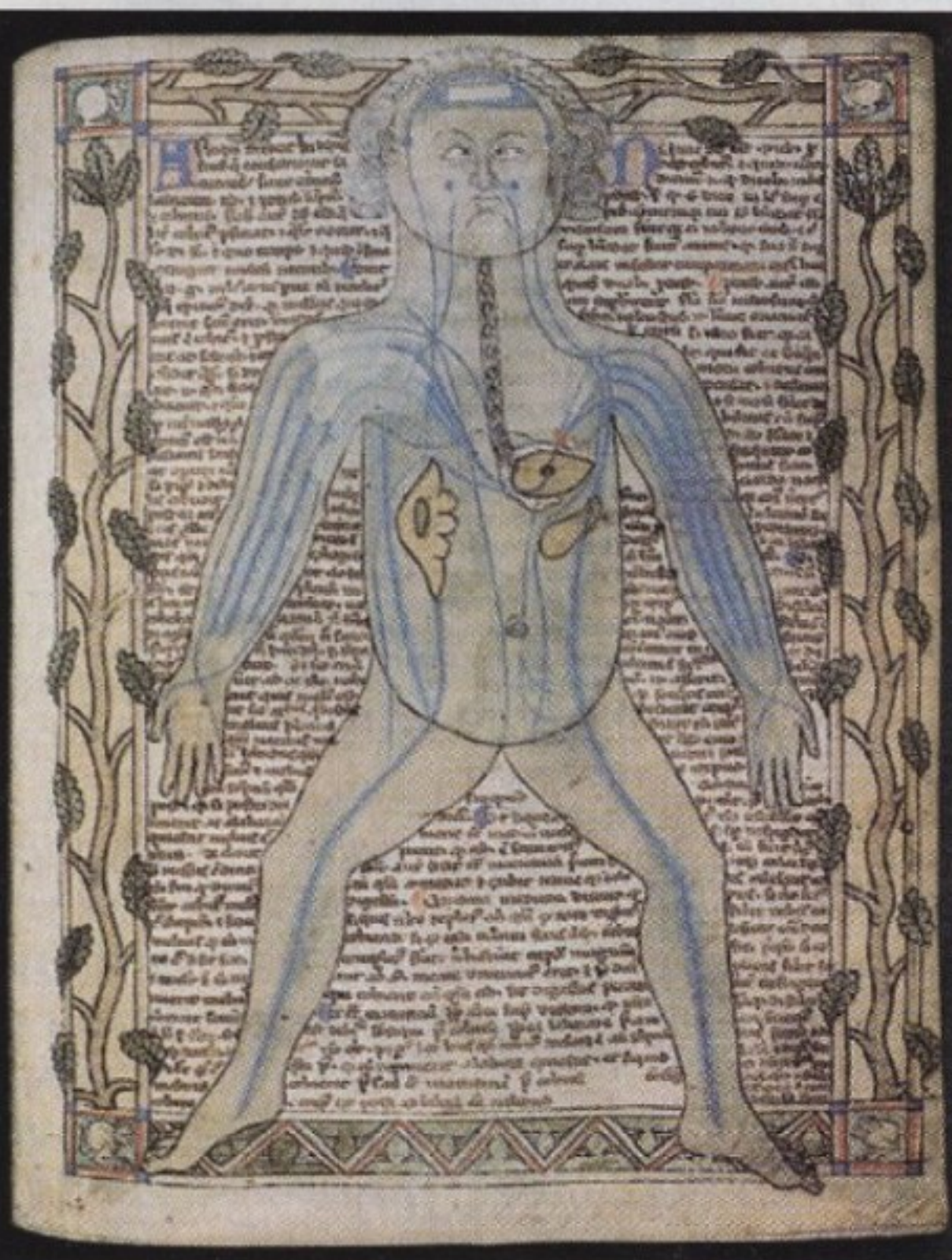

ОПАСНО ПО ЖИВОТ

Молим вас да напишете
нешто о инфаркту.

САВА
Коцељева

Лекари су још у 14. веку знали
за важност здравих крвних судова.

Инфаркт је ограничено одумирање дела неког органа настало због зачепљења артерије која том органу доводи крв. Инфаркт може да наступи у сваком органу, а најчешће се јавља у срцу, плућима, бубрегу, слезини и цревима.

Ако се крвни угрушак (тромб) заустави на месту где се рачва нека артерија, онда цело подручје које та артерија снабдева остаје без крви.

Најопаснији је, свакако, инфаркт срца. Најчешће настаје због згрушавања крви (тромбоза) у артерији срца и јавља се изненада са следећим симптомима: бол у пределу грудне кости или срца, осећање страха и изнемоглости, бледило, убрзан пулс, пад крвног притиска, а неретко и губитак свести. У тим случајевима најважнији су потпуно мировање и хитна лекарска помоћ ■

шездесет два

ЦАРСТВО РЕЧИ

Има једно царство речи.
У њему су краљице две.
Реч ДА и реч НЕ.

„Хајде да се играмо сви”,
Узвикну речца ЛИ.

На то дода глагол СКРИТИ
„Дана овде неће бити.”

„Да се онда реч ДАН сели?”
Упита придев БЕЛИ.

„Више мојих наступа нема.
Овде ће бити само МРАК”,
Рече реч ЗРАК.

„Зар се селиш и ти?”
Упита га заменица МИ.

„До виђења свима.
Срећан сан.”
Рече реч ДАН.

„Остани”, рече краљица ДА,
„Молимо те ДАН.
Ми не желимо доживотни сан.”

Краљица НЕ поче да се бечи:
„Нека напусти царство речи.”

Онда повика реч КЊИГА:
„Краљице, нова је краљица стигла.

БИБЛИОТЕКА је краљица та,
У царство своје прима речи све.
И вас краљице ДА, и вас краљице НЕ.”

Јована Милетић,
полазник Књижевне радионице,
III разред Основне школе
„Јован Курсула” из Крајева.
Песма је добила другу награду
на Републичком литерарном конкурс
поводом Европског дана књиге за децу.

ТОГО

ТОГО, ЗЕМЉА МЛАДИХ

Подсетите ме која то
афричка земља има
половину
становништва
просечне старости
око петнаест година.

ЈЕЛЕНА
из Руме

У афричкој држави Того, на површини од око 56.790 квадратних километара, живи нешто више од 5.000.000 становника. Сачињавају их припадници тридесет етничких група који потичу из других делова западне Африке. Готово половина житеља државе Того млађа је од петнаест година ■

СУКОБ ЖЕЉЕ И МОГУЋНОСТИ

Запазила сам да ми
читање неразумљивих
текстова изазива
напетост, па вас молим
да ми одговорите зашто се то
дешава.

МИЛА
Гроцка

Човек се одмалена навикава и учи да схвата оно што му други говоре или што чита на језику који познаје: уобличио је, такорећи, условни рефлекс разумевања. Отуда неразумевање нечега доводи до сазнајног сукоба између сталне и урођене човекове жеље за сазнањем и његове немоћи да разуме оно што неки људи пишу или говоре. Такав сукоб не остаје само у делокругу сазнања (когнитивни конфликт) већ изазива и негативна осећања, љутњу и незадовољство. Отуда немир и напетост при читању неразумљивих текстова какви се могу наћи у свим областима духовних делатности, па и у хуманистичким наукама ■

ЉУБАВ, АХ, ЉУБАВ!

Молим вас да нешто напишете о такозваној мотивацији за љубав.

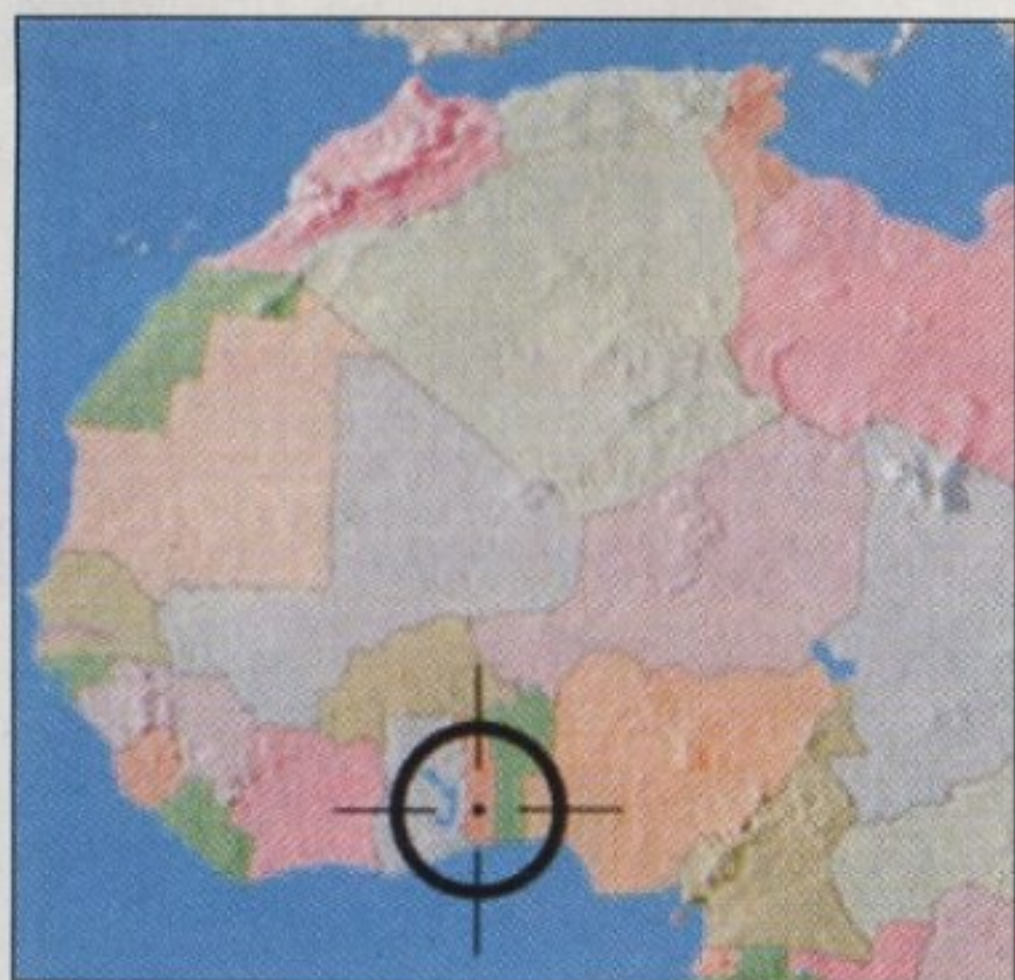
САЊА
Аранђеловац

Илустровао
Добросав
Боб
Живковић

Мотивација за љубав најчешће је подсвесна, а оно што заљубљени изјављују („лепа је“, „поштен је“, „паметан је“) не мора да одговара стварности јер се у томе често тражи разумно оправдање и објашњење за сопствена осећања. Заљубљени, у ствари, најчешће представљају себе кроз особу коју обожавају (такозвана

интројекција) мислећи о њој као о самом себи, односно све најлепше. У неким нашим народним песмама шаљиво се истиче безначајност тражења „разборите“ мотивације за љубав: „Он је румен, ја сам бела, зато сам га волела“, или „Дика носи црвене обојке, зато њега воле све девојке“, што ипак не умањује вредност љубави. Јер, човекова подсвесна мотивација много је дубља и заправо је његова истинска суштина ■

„ОБУЧЕН У БРОНЗУ“

Постоје ли икакви подаци који откривају кад су ратници почели да штите тело оклопом?

ВЕЉКО
из Чачка

мена до бутина, нађени су у гробници племића Ји из Ценга и потичу из 433. године пре наше ере.

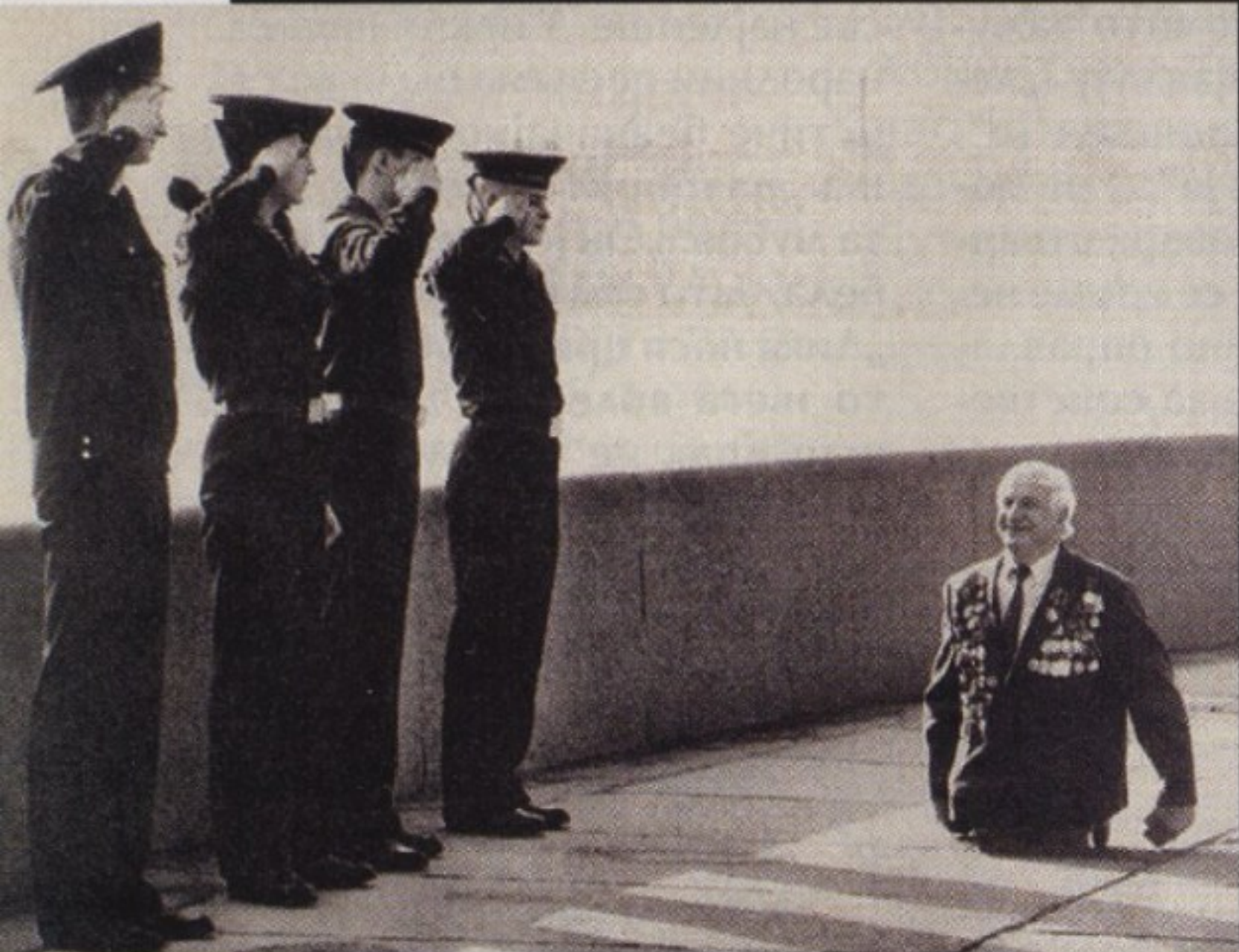
Верује се да је шлем први израђен од метала. Нађен је такође на Краљевском гробљу Ура и потиче из 2500. године пре наше ере. Покривао је главу неког принца и био је израђен из једног комада електрума, природне легуре злата и сребра. Овај шлем био је украсни, вероватно намењен за прославе, јер је био обликован попут увојака косе. Претпоставља се да су војници имали једноставне шлемове направљене од бакра и бронзе.

Најстарији оклоп за тело могао би да буде онај нађен 1960. године у гробници у Дендри, недалеко од Микене, на југу Грчке. У њему је крајем 16. века пре наше ере уз све лично благо сахрањен један микенски племић. Овај оклоп, израђен од плочица бакра које делимично прелазе једна преко друге, сачињавају округли део за врат, усправне плочице за покривање рамена и три водоравне плоче које обухватају тело све до бутина. Овај оклоп веома подсећа на оклопе какве су носили средњовековни витезови скоро три хиљаде година касније ■

Тешко је са сигурношћу било шта тврдити, али научници верују да је већ само смишљање убојитог оружја пратило и смишљање неке заштите од њега. Први трагови воде до сумерског града Ура, у јужном Ираку, где је нађена украшена кутија позната под називом „Стандарди Ура“ која потиче из половине трећег миленијума пре наше ере. Ту се јасно уочавају ратници под неком врстом оклопа. Чини се да је та опрема, састављена од шлемова, огртача и туника, била направљена од коже, у то време најприступачнијег материјала.

Али, неотпорна кожа била је слаба заштита. Кинески народ покушао је да је ојача лакирањем. Оклопи од лакираних плочица, дужине од ра-

СТАРИ РАТНИК

Ваш сам верни читалац па вас зато молим да ми изађете у сусрет и у неком од наредних бројева напишете нешто о слици објављеној на претпоследњој страни у броју 2985 која ме је оставила без даха. Занима ме где је и кад снимљена и ко је особа с медаљама.

ЉУБИЦА
из Херцег Новог

Слика објављена уз текст у рубрици „Рекли су о рату“ снимљена је на прослави Дана победе над фашизмом 9. маја 1989. године у некадашњем Лењинграду, данас Санкт Петербургу. На њој је, овенчан бројним медаљама, Анатолиј Голимбијевски, борац у Другом светском рату. Сliku је забележио Иван Куртов, фоторепортер совјетске агенције ТАСС ■

ШТА МЕ СЕЦА СА МЕСЕЦА?

Занима ме право значење речи каламбур.

РАШКО
Неготин

романтичара. Тако је једну младалачку песму започео каламбуром: „Шта ме сеца са Месеца“. А било је и много других. Данас готово нико и не зна ко је написао: „Кад већ јео Бора није – бораније, макар оне макароне да је јео“, „пар нас с Парнаса“ и тако даље. У другој половини 19. века грађење каламбура и надигравање таквим доскочицама било је омиљена забава у Новом Саду, Београду и другде. А читаво столеће раније, па и више, Европу је захватила права каламбуроманија ■

Каламбур је особена игра речи. Овај појам настао је од француске речи calembour, наводно према имену неког свештеника

Каламбера који је говорио неразговорно па се смисао његовог говора једва разумевао, а најчешће погрешно схватао. Каламбур је, у ствари, досетка или шала која настаје замењивањем или употребом двосмислених речи, као и мењањем смисла спајањем или раздвајањем при изговору појединих речи и слогова, реченица и стихова. У светској књижевности каламбура има почев од Хомера, преко Шекспира, до савремених стваралаца. Никако не треба изоставити нашег познатог песника Лазу Костића који је шездесетих година 19. века у смишљању каламбура био предводник младих новосадских

Илустровао
Добросав
Боб
Живковић

шездесет четири

2703

**GUMENE BOMBONE
ZA NOVE FAZONE!**

**Sa voćnim sadržajem
i prirodnim bojama!**

Novi, neobični oblici i mnogo voćnih ukusa za još veću zabavu. Razigrani gumeni drugari spremni su za svaki dan i svako društvo. Srećni zmajevi i voćkice pozivaju te na borbu protiv dosade uz žvakutavo uživanje!

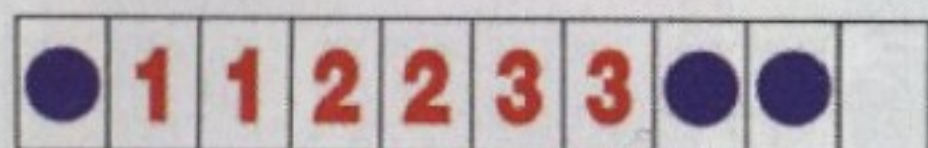

ЗАБАВНИКОВЕ ЛОГИЧКЕ ЗАГОНЕТКЕ

РЕШЕЊА

1. ЗАНИМЉИВА ИГРА

Први играч у првом потезу премешта жетон с поља 10 на поље 1, а остала поља групише као на слици (поља истог пара нумерисана су истим бројевима).

После потеза другог играча, први играч поступа на следећи начин: кад год други играч постави један од два суседна жетона на неко поље, он постави други од тих жетона на поље које се налази с њим у пару. Тако опет добија два жетона на суседним пољима, при чему је растојање између њих и првог поља паран број празних поља ■

2. ХОД КОЊА

Тражене речи су: „Забавник” и „Политика” ■

3. ЈАБУКЕ И КРУШКЕ

У корпи се налази 18 јабука и 9 крушака ■

4. ПОВРШИНА

Површина је 6 ■

5. ПРОИЗВОД

Множеник је $1,20 = 6/5$ старог, а нови множилац $0,80 = 4/5$ ранијег. Нови производ је $6/5 \times 4/5 = 24/25$ првобитног производа, то јест смањено се за $1/25$, односно 4 одсто ■

6. ПОНЕДЕЉАК У МЕСЕЦУ

Ако понедељак пада три пута на парне датуме, то значи да је понедељак 2, 16. и 30. у месецу, те је пети у месецу четвртак ■

7. ПРЕЛАЗАК ПРЕКО РЕКЕ

Полицајац и затвореник прелазе реку, полицајац се враћа и узима сина, оставља сина – узима затвореника и враћа га. Отац превози другог сина и враћа се на обалу, узима мајку, прелази реку и остаје са синовима. Мајка се враћа на обалу. Полицајац и затвореник прелазе реку и остају. Отац се враћа и узима мајку, превезе је на другу обалу. Затим се мајка враћа на обалу, узима једну кћерку и пребацује је на другу обалу. Полицајац и затвореник се враћају на обалу, полицајац узима кћерку, пребацује је на другу обалу и враћа се за затвореника ■

8. КЛАДИОНИЦА

Како се уложени делови односе као 1 : 5 : 6, то добијену суму треба поделити са $1 + 5 + 6 = 12$, то јест $240000 : 12 = 20000$, па је Алекса добио 20000 динара, Бане 100000 динара а Цане 120000 динара ■

9. РАДИША

Радиши је потребно 6 сати и 15 минута ■

10. ТРИ ГОМИЛЕ

Нека је x једнако $1/3$ броја јабука из прве гомиле, $y - 1/4$ из друге и $z - 1/5$ броја јабука из треће гомиле. Тада је: x

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

79

ПОЛИТИКИН забавник / главни и одговорни уредник Зефирино Граси. - Њир. изд. - Год. 1, бр. 1 (28. фебруар 1939)-год. 3, бр. 220 (4. април 1941); год. 14, бр. 1 (5. јануар 1952)- . - Београд : Политика Магазини, 1939-1941; 1952- (Београд : Политика АД). - 30 см

Недељно
ISSN 0032-339X = Политикин забавник
(Њирично изд.)
COBISS.SR-ID 16193794

РЕШЕЊА

АНАГРАМ

Марабу

МОЗАИЧКА ОСМОСМЕРКА

Коала (антилопа, камила, капа, коала, кобра, корњача, коцка, лампа, лапта, леопард, лептир, мачка, мета, наочаре, орао, оса, панда, патка, рак, репа, свиња, скакач, слон, срна, торба, трактор, чизма) ■

С	К	А	К	А	Ч	И	З	М	А
А	О	К	Р	Л	Е	П	Т	И	Р
Н	Б	Ч	А	Ч	А	Њ	Р	О	К
Т	Р	А	К	Т	О	Р	Н	А	Л
И	А	М	К	О	Ц	К	А	Н	Е
Л	С	А	Д	Н	А	П	О	Р	О
О	А	В	Б	М	Е	Л	Ч	С	П
П	С	С	И	Р	С	К	А	П	А
А	О	Л	Т	Њ	О	А	Р	О	Р
Л	А	М	П	А	А	Т	Е	М	Д

УКРШТЕНИЦА ЗА СТРПЉИВЕ

Таш, марабу, спуст, ак, парола, пол, ва, Ролан, десператер, апел, накретати, а, н, семе, сара, орб, тао, Окса, врт, сом, аутомат, Хикок, но, Слобода Мићаловић, рат, Паулина Манов, Агадир, аколирати, Парис, усл, Арес, т, аз, Константин, ла, зец, Дарија, седам, о, Акаде, дуг, Оки, Вики, Иди, копоран, аматер, реалности ■

ПАРНЕ УКРШТЕНИЦЕ

Берлин, океани, Лондон, ин, Аво, вод, ор, Иман, о, јакост, ат, Ноа; Москва, Атанас, Софија, им, Нан, род, ра, атом, т, Торино, ир, кер.

С. Б.

$+y+z=100$ и $3x+4y+5z=394$. Како је $3x+3y+3z=300$, онда је $y+2z=94$, те није тешко закључити да је $z=x-6$, односно $2x+y=106$. Значи, остало би укупно $394-106=288$ јабука ■

11. МИША И ГЛИША

Њихови кућни бројеви су 150 и 30 ■

ствар по закону обавезно означавање имена

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

БРОЈ 2989

YU ISSN 0032-339X

Први број „Политикиног Забавника”
изашао је 28. фебруара 1939. године

Издаје и штампа ПОЛИТИКА АД
Цетињска 1, 11001 Београд

За издавача:
Милорад Гушавац
Генерални директор

Главни и одговорни уредник
Зефирино Граси

Заменик Главној и одговорној уредника
Петар Милатовић

Графички уредник Горан Војиновић

Редакција Слободанка Делибашић
Јасна Лукић
Мирјана Огњановић
Јова Радовановић
Весна Ракић
Весна Софреновић

Техничка редакција Бранислав Вукомановић
Зорана Грујић
Зорица Милошевић
Јелена Попадић
Митра Тиљев
Милован Зоре

Редакција ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК
Цетињска 1/II
11001 Београд

Секретаријат 330-1452; 330-1456
Техничка редакција 330-1454
Претплата 330-1638; 330-1640; 330-1633
Огласни сектор 330-1186; 330-1426
Телефакс 011/337-3319

Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:

1 месец (4 броја) 356,40 дин.
3 месеца (12 бројева) 1.069,20 дин.
6 месеци (26 бројева) 2.316,60 дин.
12 месеци (52 броја) 4.633,20 дин.
Текући рачун код Комерцијалне банке
АД Београд: 205-16454-02

Претплату слати уз обавезну назнаку:
ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ
„ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК”.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:

Полугодишња/возом: 109 EUR или противвредност осталих валута. Полугодишња/авионом: I група – Европа: 120 EUR. II група – Азија – Африка: 126 EUR. III група – Америка – Аустралија: 132 EUR или противвредност осталих валута.

ДЕВИЗНЕ УПЛАТЕ У EUR

(или противвредност осталих валута)
за иностранство вршити преко:

I CORRESPONDENT BANK

SWIFT- BIC: DRESDEFF
Name: DRESDNER BANK AG
City, Country: FRANKFURT AM MAIN
GERMANY

II BENEFICIARY'S BANK

SWIFT- BIC: KOBBSRBGXXX
Name: KOMERCIJALNA BANKA AD
BEOGRAD
Street: SVETOG SAVE 14
City, Country: BEOGRAD
REPUBLIC OF SERBIA

III BENEFICIARY

IBAN/ Account Number:
RS35205000702174700089
Name: POLITIKA AD - ZA NOVINSKO-
IZDAVAČKU I GRAFIČKU DELATNOST
Street: CETINJSKA 1
City, Country: 11000 BEOGRAD
REPUBLIC OF SERBIA

Код уплате обавезно навести:

Претплата на лист Забавник

Копију уплате и адресу послати на:

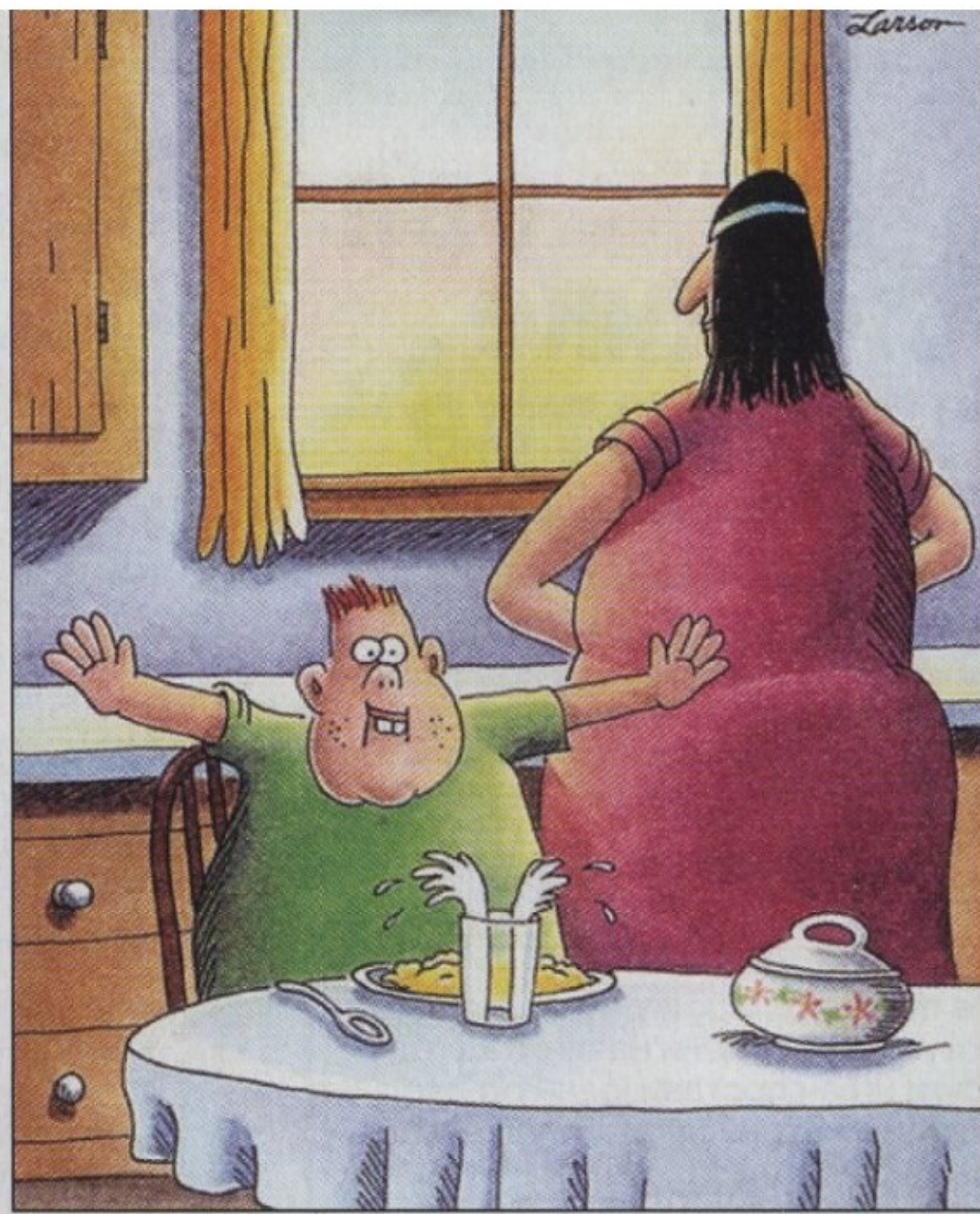
ПОЛИТИКА АД, Цетињска 1, Београд
Србија или на факс ++ 381 11 3373-160

Интернет адреса: www.politikin-zabavnik.rs
Е. пошта: politikin.zabavnik@politika-ad.com

ЧУДЕСНИ СВЕТ

ГЕРИЈА ЛАРСОНА

МОЈСИЈЕ
ДОК ЈЕ
БИО
КЛИНАЦ

СТРАВА У УЛИЦИ БРЕСТОВА

РЕКЛИ

СУ О ЦВЕЋУ И БИЉКАМА

Земља се осмехује у цвећу.

Шта је семе?

Биљка чије врлине још нису откривене.

Ралф Валдо Емерсон
амерички писац и филозоф
(1803–1882)

Једна друштвена заједница
постаће велика оног тренутка
кад стари људи саде младице
дрвећа у чијем хладу никад
неће седети.

Грчка пословица

И цвеће умире од превелике
светлости.

Жозеф Фуше
француски државник
(1759–1820)

Само вештачко
цвеће боји се кише.

Иван Андрејевич Крилов
руски баснописац
(1768–1844)

Цвет с тугом
губи латице,
али уместо
њих с радошћу
очекује плод.

Рабиндранат
Тагоре
индијски песник
и мислилац
(1861–1941)

За мене су тепих
од борових иглица
или мека трава
много привлачнији
од најскупоценијег
персијског тепиха.

Хелен Келер
америчка списатељица
(1880–1968)

Најбољи тренутак да се
посади дрво био је пре двадесет
година. А други по реду најбољи
тренутак је – сад.

Кинеска пословица

Свака влат траве има свог анђела који
се над њом надвија и шапуће: „Расти, расти!”

Из Талмуда

јеврејска света књига

Вилијам Адолф Бугеро
(1825–1905):
„Флора и Зефир”
(1875)

Биљка је попут
својеглавог човека
од кога можеш
да добијеш све што
пожелиш, само
ако поштујеш
његове жеље.

Јохан Волфганг фон Гете
немачки књижевник
(1749–1832)

Познајеш
ли дрвеће,
знаћеш шта
је стрпљење,
познајеш
ли траву,
научићеш шта
је упорност.

Хал Борланд
амерички писац
(1900–1978)

Нагомилана тела
у Аустерлицу
или Ватерлоу?
Само их закопајте,
остало мени
препустите.
Ја сам трава,
ја све прекривам.

Карл Сандберг
амерички писац и издавач
(1878–1967)

BY JIM DAVIS

ГАРФИЛД GARFIELD

АКО УСКОРО НЕШТО НЕ НАЂЕМО
ЗА ЈЕЛО УМРЕЉЕМО!!

ВИДИ
МРАВИЊАК!

У НЕКИМ ДЕЛОВИМА СВЕТА ГДЕ ЈЕ ХРАНА
ДРАГОЦЕНА, ДОМОРОДЦИ ЈЕДУ МРАВЕ...

ЧИМ МРАВИК ПРОВИРИ ОНИ ГА УХВАТЕ
И ХОП НА ГОМИЛУ ДОК НЕ БУДЕ
ДОВОЉНО ЗА ОБРОК

ПРИЈАТНО ТИ БИЛО ОДИ!

ЗА ТО ВРЕМЕ ЈА ЋУ ДА
СТРАЖАРИМ МАЛО НА
ВРАТИМА ОВЕ МЕСАРЕ!

© 1986 United Feature Syndicate Inc

JIM DAVIS 9-21